

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

*Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany*

***Autor opracowania:
mgr Michał Pyra***

Michał Pyra

Stalowa Wola – 2019

**PRACOWNIA
PROJEKTOWANIA
URBANISTYCZNEGO**

37-450 Stalowa Wola, ul. Narutowicza 2/6A - REGON 361536927 - NIP 8652158642
pracownia: 00-055 Warszawa, ul. Pl. Jana H. Dąbrowskiego 5/3
tel.: 22 299-33-43 e-mail: projektowanieurbanistyczne@wp.pl

Spis treści:

1. WSTĘP	4
1.1. Podstawa prawna.....	4
1.2. Przedmiot opracowania	5
1.3. Główne cele prognozy, zakres prognozy i jej powiązania z innymi dokumentami.....	5
1.4. Metody stosowane przy sporządzaniu prognozy	6
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	7
2.1. Główne cele projektowanego dokumentu	7
2.2. Powiązania projektu z innymi dokumentami.....	7
2.3. Informacje o zawartości projektowanego dokumentu.....	8
3. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	11
4. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO ...	12
5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	12
5.1. Istniejący stan środowiska	12
5.1.1. Położenie.....	12
5.1.2. Powierzchnia ziemi	13
5.1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne	14
5.1.4. Gleby	15
5.1.5. Wody.....	17
5.1.6. Atmosfera i klimat.....	27
5.1.7. Szata roślinna, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczna	29
5.1.8. Krajobraz	38
5.1.9. Zabytki i dobra materialne	40
5.1.10. Obecne użytkowanie terenu	43
5.2. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	44
6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	44
7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŚNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	45
8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU.....	46

9. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA	49
9.1. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów.....	52
9.2. Oddziaływanie na roślinny, zwierzęta i różnorodność biologiczną.....	58
9.3. Oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi.....	59
9.4. Oddziaływanie na wody	60
9.5. Oddziaływanie na powietrze i klimat	64
9.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, gleby i zasoby naturalne	68
9.7. Oddziaływanie na krajobraz.....	68
9.8. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne.....	69
9.9. Ocena oddziaływania skumulowanego.....	70
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU.....	70
11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	77
12. STRZESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	77
13. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW	83

1. WSTĘP

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany jest elementem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Rolą tego opracowania jest identyfikacja oddziaływań na środowisko przyrodnicze, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji ustaleń projektowanego dokumentu, a także uzasadnienie decyzji przestrzennych podejmowanych w zmieniającym się środowisku.

Ilekcją w niniejszym dokumencie jest mowa o *Studium*, rozumie się przez to projekt „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany*” i analogicznie przez określenie *Prognoza* rozumie się „*Prognozę oddziaływania na środowisko Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany*”.

1.1. Podstawa prawna

Podstawy prawne dla przeprowadzonego w prognozie określenia skutków środowiskowych oraz oceny rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych i możliwości rozwiązań eliminujących negatywne oddziaływania na środowisko projektu *Studium* stanowią:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa z 27 kwietnia 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

a także ustanowione na szczeblu międzynarodowym:

- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów dla środowiska, tzw. Dyrektywa SEA,
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG,
- Dyrektywa 2003/35/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE,

oraz wiele innych ustaw szczególnych i przepisów wykonawczych, z których należy wymienić między innymi:

- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach,
- Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne,
- Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. o w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

1.2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem oceny zawartej w niniejszym opracowaniu są ustalenia projektu *Studium* uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany, którego granice określa uchwała Nr XXXII/412/2017 Rady Gminy w Zaleszanych z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany.

Przystąpienie do zmiany *Studium* gminy Zaleszany wynika z podjętej uchwały w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany (uchwała Nr XXXII/411/2017 z dnia 28 czerwca 2017 r.). W analizie stwierdzono, że obowiązujące Studium jest nieaktualne. W obowiązującym dotychczas dokumencie stwierdzono brak części dotyczącej charakterystyki uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy, z kolei w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego niespełnione są wszystkie wymagania formalno-prawne.

Projekt *Studium* został zaktualizowany pod względem formy zapisu oraz dostosowano jego ustalenia do obecnie przyjętych standardów oraz przepisów prawa. Część rysunkowa *Studium* została odświeżona graficznie i ujednoczona przy uwzględnieniu dotychczas obowiązujących przeznaczeń terenów (funkcji).

1.3. Główne cele prognozy, zakres prognozy i jej powiązania z innymi dokumentami

Główne cele prognozy

Głównym celem *Prognozy* jest stwierdzenie czy i jakie przeobrażenia w środowisku nastąpią wraz z zagospodarowaniem terenu zgodnie z ustaleniami określonymi w projekcie *Studium*. Ważne jest, aby pamiętać, iż *Studium* określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. *Studium* nie jest aktem prawa miejscowego, jednakże jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Przyjęto założenie, że na całym obszarze powstanie zagospodarowanie w wielkości i skali największej, jaką dopuszczają ustalenia *Studium*.

Celem prognozy jest poszukiwanie i wskazanie możliwości rozwiązań planistycznych najkorzystniejszych dla środowiska i zdrowia ludzi, poprzez:

- identyfikację i ocenę najbardziej prawdopodobnych wpływów na komponenty środowiska określonego obszaru, jakie może wywołać realizacja dyspozycji przestrzennych zawartych w ustaleniach projektu *Studium*,
- dyskusję i współpracę autora prognozy z autorem projektu *Studium* celem eliminacji rozwiązań i ustaleń niemożliwych do przyjęcia ze względu na ewentualne negatywne skutki dla środowiska lub zagrożenie dla zdrowia mieszkańców,
- poinformowanie podmiotów tj. wnioskodawców, społeczność lokalną i organ samorządu o skutkach wpływu ustaleń *Studium* na środowisko przyrodnicze.

Zakres prognozy

Niniejsza *Prognoza* spełnia wymagania ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w *Prognozie* został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli. Zasięg terytorialny opracowania obejmuje obszar całej Gminy.

Powiązania prognozy z innymi dokumentami

Przy sporządzeniu niniejszego opracowania wykorzystano w szczególności:

- projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany – 2018,
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Zaleszany – 2018,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Zaleszany, AT Group S.A., 2015,
- Natura 2000 – Standardowy Formularz Danych dla Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005),
- Natura 2000 – Standardowy Formularz Danych dla Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055),
- Natura 2000 – Standardowy Formularz Danych dla Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020),
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z dnia 28 listopada 2016 r.),
- Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu przyjęty uchwałą nr XXXIII/608/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 kwietnia 2013 r.,
- Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013-2015 r., Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów 2016,
- Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2016 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów 2017,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport za rok 2017, WIOŚ Rzeszów, 2018,
- Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa, 2000,

oraz materiały pomocnicze i uzupełniające wyszczególnione w rozdziale 13. *Wykaz wykorzystanych materiałów.*

1.4. Metody stosowane przy sporządzaniu prognozy

Przy sporządzaniu *Prognozy* posłużono się metodami: indukcyjno-opisową, analogii środowiskowych oraz analiz kartograficznych. Prace nad opracowaniem niniejszego dokumentu obejmowały dwa zasadnicze etapy: terenowy i kameralny. Podczas wizji terenu oceniony został stan zagospodarowania terenu oraz stopień jego zachowania lub degradacji. Następnie przystąpiono do prac kameralnych, polegający na porównaniu wyników uzyskanych w terenie z istniejącą dokumentacją. W ten sposób sporządzona została kompleksowa ocena sposobów użytkowania poszczególnych terenów, aktualnego stanu środowiska oraz jego podatności na degradację. W kolejnym etapie stosując metodę analogii środowiskowej, odniesiono się do projektu *Studium*, a zwłaszcza przeznaczenia terenów, w kontekście ich położenia w stosunku do terenów prawnie chronionych, potencjalnych zagrożeń dla tych terenów i środowiska, terenów bezpośrednio objętych zmianą i przyjętych założeń ochrony środowiska.

Wpływ zmiany przeznaczenia terenów na stan środowiska i zagrożenie dla terenów chronionych przeanalizowano zgodnie z wymaganiami ustawowymi w kategoriach oddziaływań, bezpośrednich, pośrednich i wtórnych, skumulowanych, krótko-, średnio- i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko. Wynikiem przedstawionej analizy są rozwiązania mające na celu zminimalizowanie potencjalnie negatywnych oddziaływań ustaleń *Studium* na środowisko przyrodnicze.

Podstawowym materiałem do sporządzenia *Prognozy* jest projekt *Studium* uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany oraz pozostałe materiały wymienione w rozdziale 13.

Należy podkreślić, iż *Studium* określa przede wszystkim politykę przestrzenną gminy, w związku z tym niniejsza *Prognoza* ma charakter jakościowy a nie ilościowy.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Główne cele projektowanego dokumentu

Rady Gminy w Zaleszanych stwierdziła, iż obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany uchwalone 18 września 2001 r. (z późniejszymi zmianami) jest częściowo nieaktualne i należy dostosować jego ustalenia do nowych wymogów prawnych. W związku z tym zachodzi konieczność jego zmiany. Celem *Studium* jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Dokument *Studium* jest podstawą koordynacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wszystkich decyzji i przedsięwzięć realizacyjnych samorządu w zakresie gospodarki przestrzennej. W *Studium* uwzględniono zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

2.2. Powiązania projektu z innymi dokumentami

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany sporządzony został w powiązaniu z poniższymi dokumentami:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany przyjęte uchwałą Nr XXV/240/01 Rady Gminy Zaleszany z dnia 18 września 2001 r. z późn. zm.,
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Zaleszany – 2018,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Zaleszany, AT Group S.A., 2015,
- Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2016 - 2025, załącznik do Uchwały Nr XVI/176/2016 Rady Gminy w Zaleszanych z dnia 26 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2016-2025,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z dnia 28 listopada 2016 r.),
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, Załącznik nr 1 do uchwały Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r., Rzeszów, 2002,

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, Załącznik nr 1 do uchwały Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r., Rzeszów, 2018,
- Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu przyjęty uchwałą nr XXXIII/608/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 kwietnia 2013 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020, Załącznik nr 1 do uchwały Nr XXXVII/697/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 26 sierpnia 2013 r.,
- Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa, 2000.

2.3. Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

Dokument obecnie obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany został uchwalony w 2001 r. na podstawie nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. W chwili obecnej zawartość merytoryczna tego dokumentu nie odpowiada obowiązującym normom prawnym, dlatego została zaktualizowana. Ponadto zmieniona została szata graficzna rysunków.

W analizowanym projekcie *Studium* wprowadzono zapisy określające:

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.
2. Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego gminy.
3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz terenów wyłączonych spod zabudowy.
4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.
5. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.
7. Obszary zdegradowane.
8. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.
9. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku.
10. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej.

11. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.
12. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.
13. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych.
14. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.
15. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 roku o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41 poz. 412 z późn. zm.).
16. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.
17. Tereny zamknięte.
18. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
19. Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy Zaleszany to:

- utrzymanie ścisłych relacji funkcjonalno-przestrzennych z miastem Stalowa Wola, będącym odrębną jednostką administracyjną, mającym istotny wpływ na funkcjonowanie gminy i stanowiącym zaplecze usługowe w zakresie usług publicznych i komercyjnych oraz rynek pracy dla mieszkańców gminy Zaleszany,
- wzmocnienie roli miejscowości Zaleszany, Turbia i Pilchów jako podstawowych ośrodków usługowych gminy, przede wszystkim w zakresie usług administracji, usług publicznych oraz szeroko rozumianych usług komercyjnych,
- wzmacnianie roli miejscowości: Zaleszany, Zbydniów, Turbia i Pilchów w strukturach przestrzennych gminy jako głównych ośrodków osadniczych,
- dalszy rozwój struktur osadniczych w oparciu o istniejące jednostki osadnicze przy jednoczesnym dążeniu do skupiania zabudowy,
- dalszy rozwój przemysłu górniczego w oparciu o istniejące zasoby surowców naturalnych wraz z niezbędną infrastrukturą i zapleczem,
- realizacja zbiorników małej retencji „Zaleszany I” i „Zaleszany II” (zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego),
- utrzymanie rolniczego charakteru obszarów wiejskich gminy,
- stworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju wsi, m.in. poprzez rozwój agroturystyki, rolnictwa specjalistycznego oraz przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zachowanie istniejących kompleksów leśnych oraz dążenie do wyrównania granicy polno-leśnej,
- ochrona szczególnie wartościowych elementów krajobrazu kulturowego – obiektów i obszarów zabytkowych, zwłaszcza zespołów dworsko-parkowych i zabytkowych cmentarzy,

- ochrona szczególnie wartościowych obszarów i obiektów przyrodniczych, przede wszystkim obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody,
- utrzymanie ciągłości ekologicznej w obrębie korytarzy ekologicznych o randze paneuropejskiej (Puszcza Sandomierska-Lasy Janowskie i Puszcza Sandomierska) oraz lokalnej (zwłaszcza na terenach leśnych i w dolinach rzecznych w centralnej części gminy - w rejonie doliny Starego Sanu),
- rozwój przestrzenny gminy w oparciu o istniejący układ komunikacyjny, poprawa stanu technicznego istniejących dróg, poprawa dostępności komunikacyjnej gminy poprzez usprawnienie transportu zbiorowego,
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej (zwłaszcza sieci kanalizacji sanitarnej), propagowanie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

W celu realizacji głównych kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy Zaleszany, w Studium wskazuje się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN),
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MNU),
- tereny zabudowy zagrodowej (RM),
- tereny zabudowy usługowej (U),
- tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej (PU),
- tereny sportowo – rekreacyjne (US),
- tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni (PE),
- teren płyty lotniska sportowego (LT1),
- teren urządzeń lotniska sportowego (LT2),
- tereny infrastruktury technicznej (IT),
- tereny kolejowe (KK),
- tereny cmentarzy (ZC),
- tereny lasów i zadrzewień (LS),
- tereny wód powierzchniowych (WS1),
- tereny zieleni parkowej (ZP),
- tereny łąk i pastwisk (Ł),
- tereny rolne (R).

Większość terenów budowlanych została wyznaczona na zasadzie kontynuacji istniejącej w sąsiedztwie funkcji lub korekty granic.

W piśmie znak WPN.610.97.2018.DF.3 z dnia 18 września 2018 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie odmówił uzgodnienia przekazanego wnioskiem Wójta Gminy Zaleszany z dnia 7 września 2018 r. projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany oraz prognozy oddziaływania na środowisko do tego Studium.

Uwagi Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie dotyczyły:

- 1) terenów zabudowy mieszkaniowej (oznaczonych symbolem MN) położonych w miejscowości Zaleszany i znajdujących się w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu PLH180020;
- 2) terenów sportowo – rekreacyjnych (oznaczonych symbolem US) położonych w miejscowości Zbydniów i znajdujących się w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu PLH180020.

W przedstawionym do ponownego uzgodnienia projekcie dokumentu zrezygnowano z dwóch terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Zbydniów. Pozostawiono natomiast teren sportowo-rekreacyjny (US) obejmujący działki ewidencyjne nr 245/4, 245/5, 245/6, 245/7, 245/8, 245/8, 246, 248/5, 248/6 obręb ewidencyjny Dzierdziówka, który został wyznaczony na podstawie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w miejscowościach: Pilchów, Kępie Zaleszańskie, Dzierdziówka, Motycze Szlacheckie, Turbia i Zbydniów na obszarze gminy Zaleszany, przyjętego uchwałą Nr XII/140/2008 Rady Gminy w Zaleszanych z dnia 19 lutego 2008 r.

Ponadto w przedstawionym do ponownego uzgodnienia projekcie Studium ograniczono zasięg terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) przy ul. Topolowej w miejscowości Zaleszany, uwzględniając wydane na tym terenie decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dopuszczające budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych w związku, z czym projekt Studium jedynie uwzględnia faktyczny sposób zagospodarowania tych terenów. Ponadto zachowany został bufor od istniejącego kanału.

3. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Analiza skutków realizacji postanowień projektu *Studium* winna być przeprowadzona przez organ opracowujący projekt dokumentu, w tym przypadku przez Wójta Gminy Zaleszany w oparciu o analizę i ocenę stanu poszczególnych komponentów środowiska przy wykorzystaniu wyników pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska w odniesieniu do obszaru objętego projektem. Szczególną uwagę należy zwrócić na: ocenę jakości powietrza, ocenę warunków i jakości klimatu akustycznego, ocenę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ocenę jakości gleb, ocenę gospodarki odpadami.

Zaleca się wykonywanie powyższych ocen i analiz średnio raz na dwa lata.

Minimalizacja negatywnych oddziaływań na środowisko projektowanej inwestycji powinna być realizowana m.in. poprzez dbałość o wykonanie inwestycji i o przestrzeganie wytycznych zawartych w projektach.

Monitorowanie i ocena realizacji planowanej zabudowy wymaga określenia podstawowych grup wskaźników. Mogą być one sporządzane w kategoriach dotyczących presji na środowisko, emisji i imisji do powietrza, ładunku przestrzennego. Proponuje się następujące grupy wskaźników służących analizie jakości środowiska:

- jakość wody w sieci wodociągowej (klasa),
- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- ilość ścieków odprowadzanych z analizowanego obszaru,
- jakość gleb,
- jakość (zanieczyszczenie) powietrza,

- udział instalacji ogrzewanych w oparciu o paliwa ekologiczne lub odnawialne źródła energii w ogólnym wytwarzaniu energii (%),
- gospodarowanie odpadami - poziom odzysku odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do całkowitej ilości tych odpadów zawartych w odpadach komunalnych (%),
- udział poszczególnych form użytkowania gruntu w stosunku do całkowitej powierzchni analizowanego obszaru (%),
- jakości powierzchni biologicznej – m.in. liczba nasadzeń drzew na analizowanym terenie (szt.), liczby wyciętych/posadzonych drzew, powierzchni wyciętych/posadzonych krzewów,
- jakość klimatu akustycznego (dB).

Zgodnie z art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., w celu uniknięcia powielania monitorowania w myśl zasady Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wpływ ustaleń tego projektu na środowisko przyrodnicze w zakresie jakości poszczególnych elementów przyrodniczych i komponentów środowiska, dotrzymywaniu standardów jego jakości, występowania obszarów przekroczeń, występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian kontrolowane są w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Wyniki prowadzonego monitoringu prezentowane są corocznie w Raportach o stanie środowiska województwa, wydawanych w formie ogólnodostępnej publikacji.

Istnieje szereg instytucji, które zajmują się badaniem poszczególnych elementów środowiska oraz zmian w nim zachodzących. Są to m.in.: zarząd dróg, starostwo powiatowe, Lasy Państwowe, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej i inne.

Źródłami danych mogą też być: Wojewódzka Baza Danych (prowadzona przez Marszałka Województwa), źródła administracyjne wynikające z obowiązków sprawozdawczych lub zapisów ustawowych (decyzje, zezwolenia, pozwolenia), badania statystyczne GUS.

Szczegółowy zakres obowiązków i problematyka badań zostanie określona na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

4. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Gmina Zaleszany znajduje się w południowo – wschodniej części Polski z dala od granic państwowych (ok. 110 km), a projekt *Studium* nie wprowadza funkcji czy działalności emitującej szkodliwe substancje do gruntu, wód czy atmosfery oraz funkcji zmieniających warunki siedliskowe i gruntowo-wodne na tak dużą skalę. W związku z tym nie prognozuje się dalekosiężnych (sięgających poza granice kraju) transgranicznych oddziaływań na środowisko poszczególnych ustaleń.

5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1. Istniejący stan środowiska

5.1.1. Położenie

Gmina Zaleszany to gmina wiejska położona w północnej części województwa podkarpackiego, w powiecie stalowowolskim. Odległość miejscowości Zaleszany od stolicy

województwa – Rzeszowa – wynosi ok. 80 km, od najbliższego miasta – Stalowej Woli – wynosi ok. 11 km.

Gmina Zaleszany graniczy z następującymi gminami: Grębów i Gorzyce położonymi w powiecie tarnobrzesckim oraz z gminami Radomyśl nad Sanem i Miastem Stalowa Wola położonymi w powiecie stalowowolskim.

Gmina Zaleszany zajmuje obszar 87,32 km². W jej skład wchodzi 13 sołectw: Agatówka, Dzierdziówka, Kępie Zaleszańskie, Kotowa Wola, Majdan Zbydniowski, Motycze Szlacheckie, Obojna, Pilchów, Skowierzyn, Turbia, Wólka Turebska, Zaleszany i Zbydniów. Powierzchnia gminy stanowi 0,49% powierzchni województwa podkarpackiego oraz 10,48% powierzchni powiatu stalowowolskiego. Największą część gminy zajmuje sołectwo Kotowa Wola – 11,53 km².

Na terenie gminy oraz w jej bliskim sąsiedztwie krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne – droga krajowa nr 77 oraz drogi wojewódzkie nr 855 i 856. Ponadto przez teren gminy przebiegają linie kolejowe: nr 68 relacji Lublin – Przeworsk oraz nr 74 relacji Sobów – Stalowa Wola Rozwadów.

5.1.2. Powierzchnia ziemi

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski (J. Kondrackiego) obszar gminy Zaleszany leży w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym (51), podprowincja Północne Podkarpacie (512), makroregion Kotlina Sandomierska (512.4-5), w obrębie mezoregionów: Równina Tarnobrzescka (512.45) i Dolina Dolnego Sanu (512.46).

Gmina Zaleszany położona jest na terenach zalewowych rzek Sanu i Łęgu. Teren ten charakteryzuje się niewielkimi spadkami poprzecznymi i podłużnymi, charakterystycznymi dla terenów zalewowych oraz występowaniem dużej ilości starorzeczy, zakoli, naturalnych zbiorników wodnych.

Na przestrzeni lat koryto Sanu i jego dopływów uległo znacznym przemieszczeniom. Obecny teren gminy Zaleszany stanowił niegdyś terasę zalewową Sanu, który ze względu na brak właściwych umocnień brzegowych, niejednokrotnie rozlewał się bezwładnie na terenie gminy, osiągając nawet 250 m szerokości. Pozostałością dawnego biegu rzeki są liczne starorzecza, nad którymi ulokowały się osady nadrzeczne: Zaleszany, Motycze Szlacheckie, Skowierzyn, Zbydniów, Majdan Zbydniowski, Wólka Turebska, Dzierdziówka.

Na terenie gminy Zaleszany występują następujące formy morfologiczne:

- terasa nadzalewowa – jest to rozległy, płaski obszar, o morfologii zatartej eolicznie, wznoszący się na wysokość 143,0-150,0m n.p.m. Wysokości względne nie przekraczają kilku metrów, a spadki terenu 5%. W obrębie terasy znajduje się kilka niewielkich kulminacji, będących fragmentami rozmytych wydmy. Występuje tu również szereg rozległych, podmokłych zagłębień o głębokości 1,0-3,0m.
- terasa zalewowa – obejmuje tereny najniżej położone w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki San. Jest to płaska forma o małych nachyleniach od 0-2%. W jej obrębie znajduje się duża ilość terenów podmokłych i zagłębień wypełnionych wodą oraz fragmenty zakoli i starorzeczy.
- doliny boczne – Łęgu, Starego Sanu, Osy i innych niewielkich cieków stanowią formy erozyjne, nieckowate o łagodnie nachylonych zboczach i płaskich dnach.
- starorzecza – to formy zagłębień o kształcie najczęściej kolistym, powstałych w efekcie meandrowania rzeki San, gdzie stale lub okresowo występuje woda.
- wydmy – stanowią niewielkich rozmiarów formy rozmyte, najczęściej zalesione, o spadkach nie przekraczających 5%, występują w południowej części gminy.

5.1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne

Obszar gminy Zaleszany położony jest w północno-wschodniej części Kotliny Sandomierskiej w widłach Wisły i Sanu. Pod względem geologicznym jest to obszar akumulacji rzecznej czwartorzędu (plejstocen-holocen). Obszar ten jako skrawek Kotliny Sandomierskiej podlegał w minionych epokach podobnym czynnikom fizjogeograficznym jak te, które wpłynęły na ukształtowanie całego Zapadliska Przedkarpackiego podczas okresu poligocenu (trzeciorzęd). W miocenie obszar gminy Zaleszany był miejscem kilkakrotnych zalewów morskich. Najstarsze osady morskie miocenu stwierdzono w okolicach Sandomierza, gdzie wykształcone są w postaci ilów leżących bezpośrednio na karbonie.

Pod koniec miocenu, pod wpływem ruchów dźwigających jakie nastąpiły w Karpatach, morze zajmujące zapadlisko zostało „zepchnięte” bardziej ku północy. Później nastąpiła jego ponowna transgresja. Z czasem zbiornik ten zaczął ulegać wysłodzeniu i utworzyły się w nim osady piaszczyste. W ukształtowaniu krajobrazu gminy Zaleszany dużą rolę odegrało zlodowacenie środkowopolskie i północne. Utwory zlodowacenia środkowopolskiego przeważają w zachodniej części obszaru. W okresie tym powstały lessy, gliny zwałowe, miejscami piaski z głazami akumulacji denno-lodowcowej. Utwory zlodowacenia północnopolskiego występują w widłach Wisły i Sanu. Do nich należą: piaski, miejscami ze żwirami akumulacji rzecznej, lessy spłaszczone i gliny lessowate. W holocenie, wzdłuż rzek wykształciły się mady, ily, piaski miejscami ze żwirami akumulacji rzecznej i jeziornej, a także piaski wydymowe.

Duże znaczenie dla ukształtowania terenu miał także San z dopływami oraz Łęg. Rzeki te do połowy XIX w. pozbawione były obwałowań, żłobiac dowolne, zmieniające się w czasie koryta i odnogi. Ich częste wylewy przyczyniły się do znacznego zabagnienia terenów. Ślady tych starorzeczy rozgraniczają terasy dyluwialne od rędzinnej. Różnice występujące pomiędzy tymi sferami dotyczą nie tylko odmiennych typów genetycznych gleb, ale także poziomów i form ukształtowania terenu. Terasa rędzinna wznosi się ok. 3-4 m ponad poziom Sanu, z kolei terasa dyluwialna - od 3 m do nawet 20 m. Ukształtowanie terasy rędzinnej jest równinne, poorane jedynie bruzdami starorzeczy, formę dyluwialną charakteryzują z kolei piaszczyste wzniesienia i moczarowate zakłębnięcia, będące pozostałością rozległych bagnisk oraz jezior z okresu międzylodowcowego.

Surowce mineralne:

Gmina Zaleszany jest dość zasobna w surowce mineralne. Zgodnie z rejestrem udokumentowanych złóż kopalin Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy występują następujące złoża kopalin:

- Jamnica (SR 65) – złożo siarki rodzimej (złożo rozpoznane wstępnie),
- Zaleszany dz. 197 (IB 9574) – złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej (eksploatacja złoża zaniechana),
- Zaleszany – Zawolski IV (IB 12011) - złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej (złożo rozpoznane szczegółowo),
- Korona (KN 15385) – złożo kruszyw naturalnych (złożo rozpoznane szczegółowo),
- Dzierdziówka dz. 238 (IB 6730) - złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej (złożo rozpoznane szczegółowo),
- Dzierdziówka (KN 1695) – złożo kruszyw naturalnych (złożo rozpoznane wstępnie),
- Dzierdziówka dz. 143/1 (KN 6843) – złożo kruszyw naturalnych (eksploatacja złoża zaniechana),

- Skowierzyn-Różycki (KN 13650) – eksploatowane złoża kruszyw naturalnych (obszar górniczy ustanowiony decyzją Z1:OŚR IV-7511/II/12/09/10 Starosty Powiatu Stalowowolskiego z dnia 29.07.2010 r.),
- Skowierzyn-Różycki 2 (KN 13944) – eksploatowane złoża kruszyw naturalnych (obszar górniczy ustanowiony decyzją Z1:OS-IV.7422.10.2017.AR Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 3.04.2017 r.).

Ponadto na terenie gminy Zaleszany znajduje się złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Wólka Turebska”, które zgodnie ze sporządzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny „Bilansem Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2016 r.” zostało zaliczone do złóż rezerwowych. Jednak zarówno w bazach danych PIG, jak i w Starostwie Powiatowym w Stalowej Woli brak jest informacji, na podstawie których możliwe byłoby ustalenie lokalizacji tego złoża.

5.1.4. Gleby

W związku z genetycznie odmiennymi środowiskami, aluwialnymi i deluwialnymi, zróżnicowanie poszczególnych typów gleb na terenie gminy Zaleszany przybiera stosunkowo ostre granice. Na terasie rędzinnej, która zajmuje prawie 30% powierzchni gminy, zalegają mady i gleby stosunkowo błotne, na terasie dyluwialnej zaś gleby bielcowe i bagienne. Wzdłuż brzegu Sanu ciągnie się terasa łęgowa stanowiąca teren wylewowy. Doliny dopływów Sanu zalegają piaski aluwialne, a obszary starorzeczy w okolicy Zbydniowa i Zaleszan składają się ze zbielicowanych gleb darniowych wytworzonych z iłów i glin. Na obszarze gminy wśród gleb przeważają gleby średnie należące do klasy IIIa, IIIb, IVa. Gleby te stanowią około 74 % ogólnej powierzchni gminy. W tabeli poniżej przedstawiono charakterystykę gleb występujących w poszczególnych miejscowościach gminy Zaleszany. Natomiast na rysunku przedstawiono z kolei przestrzenne rozmieszczenie gleb organicznych (mułowych, torfowych i murszowatych) oraz gleb klas bonitacyjnych I-III.

Tabela 1. Charakterystyka gleb występujących w gminie Zaleszany

Miejscowość	Charakterystyka gleb
Dzierdziówka	Na 95% powierzchni terenu wsi występują mady. Są to gleby próchniczne o korzystnych właściwościach fizycznych. Gleby te zalicza się do kompleksów przydatności rolniczej: pszennego bardzo dobrego (1), pszennego dobrego (2) i żytniego bardzo dobrego (4) oraz użytków zielonych średnich (2z)
	Poziom wody gruntowej znajduje się na głębokości 4-8 m (miejscami zaledwie 0,5-2 m)
Kępie Zaleszańskie	Gleby na terenie wsi wykazują duże zróżnicowanie. Występują tu gleby należące do kompleksów przydatności rolniczej: pszennego dobrego (2), żytniego bardzo dobrego (4), żytniego dobrego (5) i żytniego słabego (6). Są to w większości gleby brunatne wytworzone z glin i piasków gliniastych. W obniżeniach terenu, w zlewni potoku Osa, występują mady
	Wody gruntowe występują na głębokości 3-5 m (obniżeniach 0,5-2 m)
Kotowa Wola	W północno-zachodniej części wsi występują gleby gliniaste, brunatne, zaliczane do kompleksu przydatności rolniczej pszennego dobrego (2). W pozostałej części wsi przeważają gleby wytworzone z piasków, należące do kompleksów żytniego dobrego (5) i żytniego słabego (6)

	Woda gruntowa znajduje się na głębokości 1,5-5 m (w obniżeniach 0,5-1 m)
Majdan Zbydniowski	Na większości obszaru wsi występują gleby utworzone z utworów pyłowych. Są to gleby kompleksów przydatności rolniczej: pszennego bardzo dobrego (1), pszennego dobrego (2), żytniego bardzo dobrego (4), żytniego dobrego (5) i żytniego słabego (6)
	Poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości 2-5 m
Motycze Szlacheckie	Na terenie wsi występują gleby pochodzenia aluwialnego - mady, o składzie mechanicznym pyłów, glin i iłów. Grunty orne tworzą w większości kompleks przydatności rolniczej pszenno-żytni (2) - 95% gruntów ornich i użytków zielonych średnich (2z). Przeważają grunty III klasy bonitacyjnej z niewielką ilością II i IV klasy
	Poziom wody gruntowej występuje na głębokości od 0,4 m do 2 m
Obojna	Na przeważającym obszarze wsi materiałem glebotwórczym są piaski słabo gliniaste i gliniaste w większości pylaste, wodnego pochodzenia (starych tarasów akumulacyjnych). Przeważają gleby żytnio-ziemniaczane dobre i słabe zaliczane do kompleksów przydatności rolniczej: żytniego dobrego (5) i żytniego słabego (6). Stanowią one 66% powierzchni gruntów ornich w całej miejscowości
	Poziom wód gruntowych jest zróżnicowany i występuje na głębokości od 1 do 6 m
Pilchów	W północnej części wsi, w dolinie Sanu występują utwory aluwialne na terasach akumulacyjnych, na których wykształciły się mady. Są to najlepsze gleby na terenie wsi, należące do kompleksu przydatności rolniczej pszennego bardzo dobrego (1) i pszennego dobrego (2). Na pozostałym terenie dominują gleby utworzone z piasków zaliczane do kompleksów: żytniego dobrego (5), żytniego słabego (6) i żytniego bardzo słabego (7)
	Poziom wód gruntowych w części północnej wsi występuje na głębokości 0,5-2 m i zależny jest od poziomu wody w rzece San. W części południowej poziom wód gruntowych występuje na głębokości od 1,5 do 6 m
Skowierzyn	Na terenie wsi występują gleby pochodzenia aluwialnego - mady. W większości są to grunty II i III klasy bonitacyjnej, zaliczone do kompleksu przydatności rolniczej: pszennego bardzo dobrego (1), pszennego dobrego (2) i żytniego bardzo dobrego (4)
	Poziom wody gruntowej znajduje się na głębokości 2-5 m
Turbia	Gleby na terenie wsi wykazują duże zróżnicowanie. W jej północnej części, w dolinie rzeki San, występują mady wykształcone na terenach akumulacyjnych. Są to najlepsze gleby tworzące kompleksy przydatności rolniczej: pszenno-żytni bardzo dobry (1), pszenno-żytni dobry (2) i żytni bardzo dobry (4). W pozostałej części występują piaski gliniaste, będące utworami starych tarasów akumulacyjnych
	Poziom wód gruntowych występuje na głębokości od 0,5 do 2 m (na wyższych terasach od 1,5 do 4 m)

Wólka Turebska	Na większości obszaru wsi występują mady brunatne wykształcone z pyłów, iłów i gliny. Są to gleby zaliczane głównie do kompleksów przydatności rolniczej: pszennego bardzo dobrego (1), pszennego dobrego (2), żytniego bardzo dobrego (4) i żytniego dobrego (5)
	Poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości 0,5-3 m
Zaleszany	W części północnej od strony wsi Skowierzyn występują mady, w pozostałej części wsi są to gleby starych tarasów akumulacyjnych, wytworzone z piasków gliniastych i glin. W większości są to gleby III i IV klasy bonitacyjnej, które tworzą kompleks przydatności rolniczej: pszenno dobry (2) i żytni bardzo dobry (4)
	Poziom wód gruntowych występuje na głębokości 3-8m
Zbydniów	Na terenie wsi, w jej północnej części, występują mady wykształcone na terasach rzecznych. Są to z reguły gleby próchniczne, tworzące kompleks przydatności rolniczej pszenno dobry (2). Na pozostałej części wsi występują gleby wytworzone z utworów starych tarasów akumulacyjnych (od glin i pyłów do piasków słabo gliniastych)
	Woda gruntowa znajduje się na głębokości 1,5-5 m

5.1.5. Wody

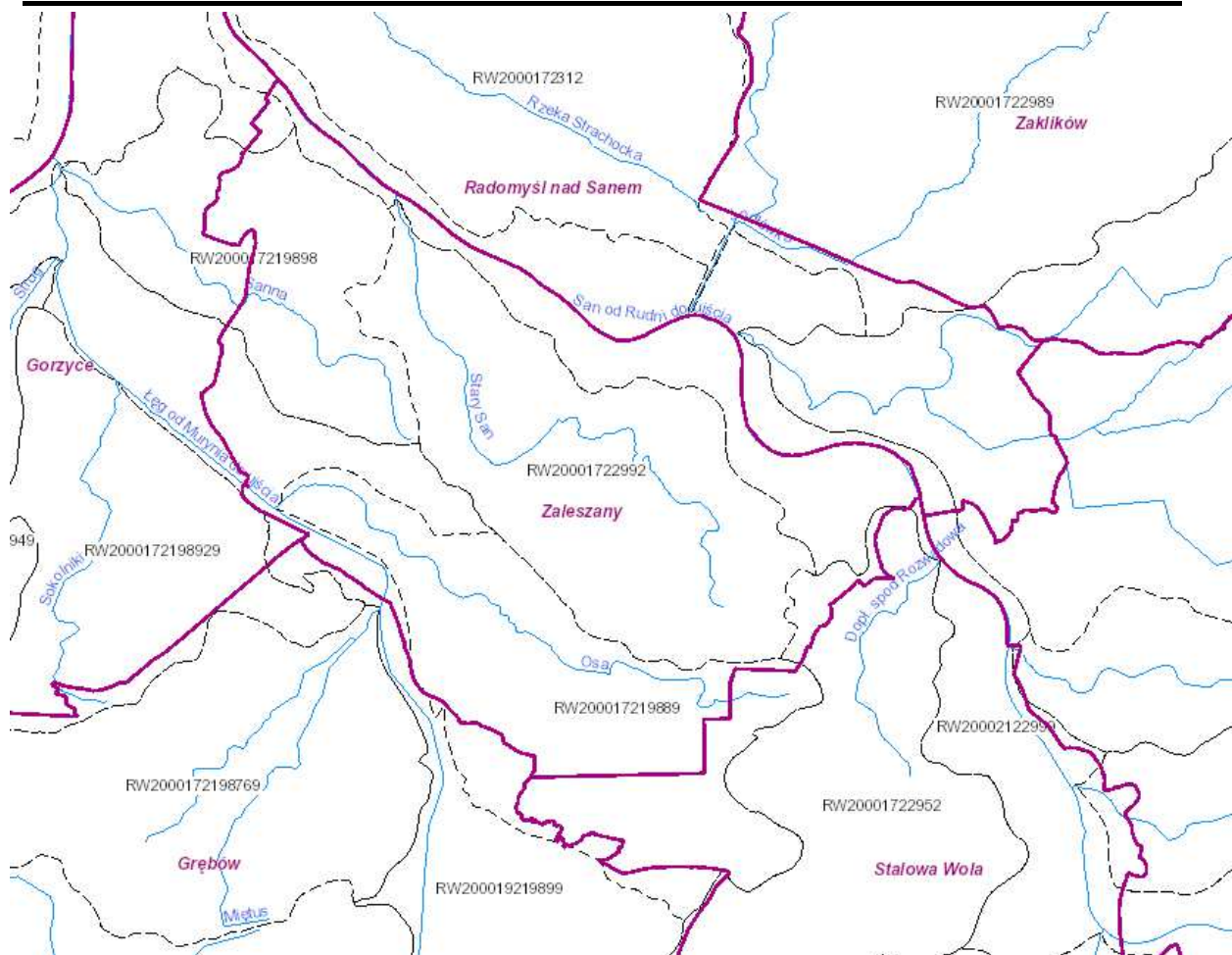
Wody powierzchniowe

Rzeka San, prawobrzeżny dopływ Wisły, stanowi północno-wschodnią granicę gminy Zaleszany i płynie wzdłuż niej na odcinku 16 km. Drugą ważną rzeką jest Łęg, prawobrzeżny dopływ Wisły, który z kolei płynie w jej zachodniej części. Teren gminy odwadniają ponadto inne mniejsze rzeki i potoki: Osa (dopływ Łęgu), Stary San (dopływ Sanu) i Sanna (dopływ Wisły). Na około 80% powierzchni gminy występuje wysoki poziom wód gruntowych, stąd znaczne obszary są podmokłe. Teren gminy jest porozcinany wieloma mniejszymi ciekami i rowami melioracyjnymi.

W rzece San największe przepływy notuje się: w zimowym półroczu hydrologicznym w kwietniu, w letnim w lipcu. W lipcu obserwuje się też najwyższe przepływy średnie miesięczne. Amplituda stanów wody w rzece San dochodzi do 8 m.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” gmina Zaleszany położona jest w obrębie kilku jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), są to:

- Osa (RW200017219889),
- Dopływ spod Rozwadowa (RW20001722952),
- Stary San (RW20001722992),
- San od Rudni do ujścia (PLRW20002122999),
- Sanna (PLRW200017219898),
- Łęg od Murynia do ujścia (PLRW200019219899),
- Sokolniki (kod PLRW2000172198929),
- Wisła od Wisłoki do Sanu (kod PLRW20002121999).

Rysunek 1. Sieć hydrograficzna oraz granice JCWP na terenie gminy Zaleszany

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.rdw.kzgw.gov.pl/>

Dla JCWP Osa (RW200017219889) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest niemonitorowana,
- status JCWP: naturalna,
- aktualny stan lub potencjał JCWP: dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrażona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych: tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
- odstępstwo: nie,
- typ odstępstwa: nie dotyczy,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2015 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: nie dotyczy.

Dla JCWP Dopływ spod Rozwadowa (RW20001722952) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest niemonitorowana,
- status JCWP: naturalna,
- aktualny stan lub potencjał JCWP: dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych – tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
- odstępstwo: nie,
- typ odstępstwa: nie dotyczy,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2015 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: nie dotyczy.

Dla JCWP Stary San (RW20001722992) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest niemonitorowana,
- status JCWP: naturalna,
- aktualny stan lub potencjał JCWP: zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych: tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
- odstępstwo: tak,
- typ odstępstwa: przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego – brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

Dla JCWP San od Rudni do ujścia (PLRW20002122999) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP: naturalna,
- aktualny stan lub potencjał JCWP: zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych: tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny (możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekutego - San od ujścia do Rudni), dobry stan chemiczny,
- odstępstwo: tak,
- typ odstępstwa: przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych.

Dla JCWP Sanna (PLRW200017219898) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest niemonitorowana,
- status JCWP: naturalna,
- aktualny stan lub potencjał JCWP: zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych: tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
- odstępstwo: tak,
- typ odstępstwa: przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie

generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

Dla JCWP Łęg od Murynia do ujścia (PLRW200019219899) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP: naturalna,
- aktualny stan lub potencjał JCWP: zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych: tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
- odstępstwo: tak,
- typ odstępstwa: przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2021. Wdrożenie skutecznych i efektywnych działań naprawczych wymaga szczegółowego rozpoznania wpływu zidentyfikowanej presji i możliwości jej redukcji. W bieżącym cyklu planistycznym dokonano rozpoznania potrzeb w zakresie przywrócenia ciągłości morfologicznej w kontekście dobrego stanu ekologicznego JCWP. W programie działań zaplanowano działanie budowa przepławki na istniejącym jazie w km 21+220, którego skutkiem będzie przywrócenie możliwości migracji ichtiofauny na wskazanym odcinku ciek w JCWP.

Dla JCWP Sokolniki (kod PLRW2000172198929) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP- naturalna,
- aktualny stan lub potencjał JCWP – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych: tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny,

- odstępstwo: tak,
- typ odstępstwa: przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności).

Dla JCWP Wisła od Wisłoki do Sanu (kod PLRW20002121999) określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP– silnie zmieniona część wód,
- aktualny stan lub potencjał JCWP – zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWP znajduje się w wykazie obszarów chronionych: tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego - Wisła od Sanu do Wisłoki, dobry stan chemiczny,
- odstępstwo: tak,
- typ odstępstwa: przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2021 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych).

JCWP występujące na terenie gminy Zaleszany zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły zostały zaliczone do obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie w roku 2016 na terenie gminy Zaleszany przeprowadzono badania wód powierzchniowych w trzech punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk), z czego w dwóch przypadkach określono jedynie stan chemiczny w ppk monitoringu obszarów chronionych. Dlatego w celu lepszego zobrazowania stanu JCWP na terenie gminy uzupełniono informacje o dane pochodzące z roku 2015.

Tabela 2. Wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i oceny spełniania wymagań dodatkowych w punktach pomiarowo-kontrolnych w JCWP objętych badaniami w województwie podkarpackim w 2016 r.

Nazwa ocenianej jcw	Sanna	San od Rudni do ujścia	Łęg od Murynia do ujścia
Kod ocenianej jcw	PLRW20001721 9898	PLRW20002122 999	PLRW20001921 9899
Kod punktu pomiarowo-kontrolnego	PL01S1601_3971	PL01S1601_1955	PL01S1601_1884
Nazwa punktu pomiarowo - kontrolnego	Sanna - Pączek Gorzycki	San-Wrzawy	Łęg-Gorzyce
Klasa elementów biologicznych	IV	-	-
Klasa elementów hydromorfologicznych	-	-	-
Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Poniżej stanu dobrego	-	-
Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	II	-	-
Stan / potencjał ekologiczny w ppk monitoringu obszarów chronionych	Stan słaby	-	-
Stan chemiczny w ppk monitoringu obszarów chronionych	Dobry	Poniżej stanu dobrego	Dobry
Ocena spełniania wymogów dla obszarów chronionych	Nie	-	-
Stan w ppk monitoringu obszarów chronionych	-	-	-
Stan JCWP	-	-	-

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2016 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów 2017.

Tabela 3. Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i oceny stanu wód w jednolitych częściach wód rzecznych w województwie podkarpackim za 2015 r.

Nazwa ocenianej jcw	San od Rudni do ujścia	Łęg od Murynia do ujścia
Kod ocenianej jcw	PLRW20002122999	PLRW200019219899
Kod punktu pomiarowo-kontrolnego	PL01S1601_1955	PL01S1601_1884
Nazwa punktu pomiarowo - kontrolnego	San-Wrzawy	Łęg-Gorzyce
Klasa elementów biologicznych	III	III
Klasa elementów hydromorfologicznych	II	II
Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	II	II
Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	II	I
Stan / potencjał ekologiczny w ppk monitoringu obszarów chronionych	Potencjał umiarkowany	Potencjał umiarkowany
Stan chemiczny w ppk monitoringu obszarów chronionych	Dobry	Dobry
Ocena spełniania wymogów dla obszarów chronionych	Nie	Nie
Stan w ppk monitoringu obszarów chronionych	Zły	Zły
Stan JCWP	Zły	Zły

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013-2015 r., Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów 2016.

Na terenie gminy Zaleszany istnieje ryzyko wystąpienia powodzi, w przypadku zaistnienia niekorzystnych zjawisk hydrogeologicznych – powodzi opadowych i roztopowych czy powstania zatorów. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego opracowanymi w ramach projektu „Informatyczny System Osłony Kraju” (ISOK) na terenie gminy występuje:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego,
- obszar narażony na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Tereny te są w całości chronione wałami przeciwpowodziowymi głównego koryta Sanu oraz rzeki Łęg i są narażone na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi w przypadku ich uszkodzenia, przelania się wody przez wały lub ich przesiąkania. Warunkiem uniknięcia ewentualnego zagrożenia powodzią jest utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych w należytym stanie technicznym, poprzez ich stałą modernizację celem eliminacji uszkodzeń i zniszczeń.

Wody podziemne

Warunki hydrogeologiczne na terenie gminy są jednorodne, co wynika z budowy geologiczno-strukturalnej. Na większości tego obszaru występuje jeden użytkowy poziom wodonośny w utworach czwartorzędowych. Cały obszar gminy Zaleszany położony jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów (nr 425). Jest to zbiornik porowy o powierzchni ok. 1933 km². Jego przybliżone zasoby dyspozycyjne wynoszą 508 tys. m³/d. Głębokość zalegania wód waha się od 10 m do 60 m. Zbiornik ten jest zasilany przez infiltrację opadów atmosferycznych na wychodniach lub pośrednio przez przepuszczalną pokrywę utworów czwartorzędowych.

Pod wpływem warunków atmosferycznych (susza, intensywne opady deszczu) poziom wód ulega okresowym wahaniom. Wody użytkowego poziomu wodonośnego nie posiadają pokrywy izolacyjnej w stropie warstwy wodonośnej, w związku z czym narażone są na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni terenu, co stwarza zagrożenie skażenia wód. Wody poziomu czwartorzędowego mają podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia ludności w wodę.

Gmina Zaleszany położona jest w zasięgu następujących Jednolitych Części Wód Podziemnych:

1. nr 119 (PLGW2000119), w obrębie której znajdują się 3 piętra wodonośne – piętro czwartorzędowe (na głębokości 10-30m), piętro paleogeńsko-neogeńsko-kredowe oraz piętro kredowe (na głębokości do 10-80m). System krążenia wód podziemnych na terenie JCWPd 119 w znacznym stopniu ukształtowany jest przez San i jego dopływy. Na przeważającej części JCWPd krążenie wód odbywa się tylko w utworach czwartorzędu a te rozprzestrzeniają się tylko w obszarach dolin rzecznych oraz związane są z zasięgiem występowania piaszczystych utworów fluwiogłacjalnych i sandrowych zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego. Zasilanie powierzchniowe odbywa się dzięki opadom atmosferycznym. Opady zasilają bezpośrednio piętro czwartorzędowe, z którego jeśli nie trafią do Sanu lub jednego z jego dopływów, to w miejscach występowania bezpośrednio poniżej piętra paleogeńsko-neogeńsko-kredowego zasilają je. Kierunek przepływu wód w piętrze czwartorzędowym, zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych jest zdeterminowany przez ciek, które na obszarze JCWPd 119 mają charakter drenujący.

Głębsze zagregowane piętro wodonośne paleogeńsko-neogeńsko-kredowe ma bardzo ograniczony kontakt z powierzchnią terenu, przez które mogłoby zachodzić bezpośrednie zasilanie atmosferyczne, ogranicza się ono zaledwie do kilku małych wychodni mioceńskich wapieni organodetrytycznych. W tej sytuacji zasilanie odbywa się bez większych przeszkód poprzez piętro czwartorzędowe występujące bezpośrednio powyżej i wykształcone najczęściej w postaci piasków i lessów piaszczystych. Miejscami tylko bezpośrednio nad wodonośnymi utworami miocenu znajduje się nieciągła i o małej miąższości pokrywa glin zwałowych.

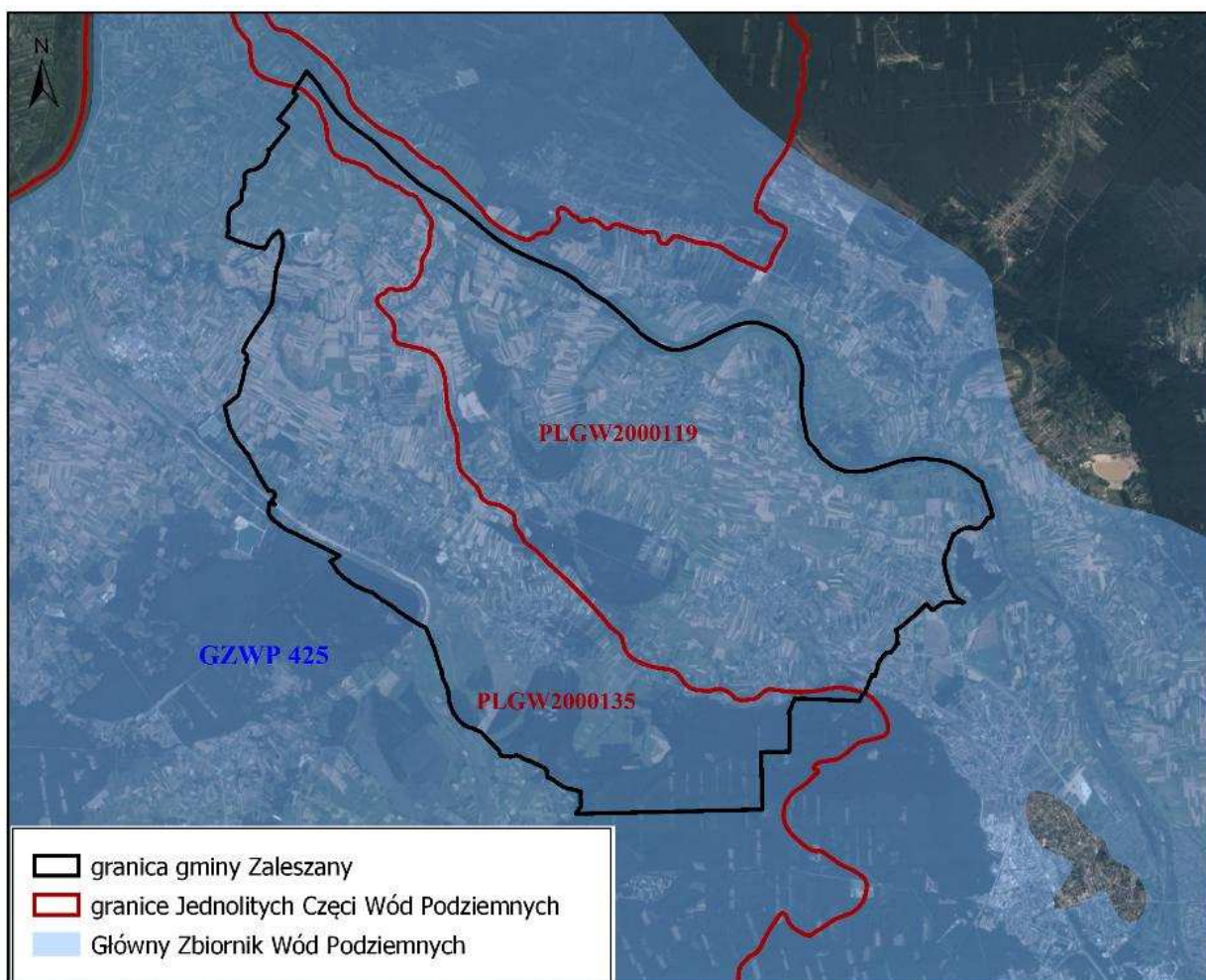
Zasoby wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania w obrębie JCWPd 119 wynoszą 201 044 m³/d.

Zgodnie z oceną stanu JCWPd (2012 r.) stan ilościowy i chemiczny wód oceniono jako dobry, nie stwierdzono również ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

2. nr 135 (PLGW2000135), w obrębie której występuje jedno piętro wodonośne – czwartorzędowe (na głębokości do 70 m), którego miąższość wynosi średnio 20 m. Zasilanie piętra czwartorzędowego odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych, zwłaszcza w części wschodniej JCWPd 135, gdzie wyznaczono strefę zasilania. Zasadniczy przepływ wód podziemnych odbywa się w kierunku północnym, lecz lokalnie jest on korygowany przez cieki powierzchniowe o charakterze drenującym.

Zasoby wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania w obrębie JCWPd 135 wynoszą 167 257 m³/d.

Zgodnie z oceną stanu JCWPd (2012 r.) stan ilościowy i chemiczny wód oceniono jako dobry, stwierdzono jednak ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, ze względu na oddziaływanie prowadzonej w przeszłości eksploatacji złóż siarki.

Rysunek 2. Gmina Zaleszany na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych oraz Głównych Zbiorników Wód Podziemnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego

Dla JCWPd nr 119 (PLGW2000119) określono następujące parametry:

- JCWPd jest monitorowana,
- stan ilościowy: dobry,
- stan chemiczny: dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona,
- JCWPd dostarczająca średnio powyżej 100 m³ wody na dobę (tak lub nie): tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy,
- JCWPd znajduje się w wykazie obszarów chronionych – tak (w wykazie JCWPd przeznaczonych do poboru wody na potrzebę zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na obszarze dorzecza Wisły).
- odstępstwo: nie,
- typ odstępstwa: nie dotyczy,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2015 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: nie dotyczy.

Dla JCWPd nr 135 (PLGW2000135) określono następujące parametry:

- JCWPd jest monitorowana,
- stan ilościowy: dobry,
- stan chemiczny: dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona,
- JCWPd dostarczająca średnio powyżej 100 m³ wody na dobę (tak lub nie): tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy,
- JCWPd znajduje się w wykazie obszarów chronionych – tak (w wykazie JCWPd przeznaczonych do poboru wody na potrzebę zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na obszarze dorzecza Wisły).
- odstępstwo: nie,
- typ odstępstwa: nie dotyczy,
- termin osiągnięcia dobrego stanu: 2015 r.,
- uzasadnienie odstępstwa: nie dotyczy.

5.1.6. Atmosfera i klimat

Obszar gminy Zaleszany położony jest na pograniczu dwóch odrębnych regionów klimatycznych Wyżyny Sandomierskiej (zaliczanej do typu klimatu wyżyn) i Kotliny Sandomierskiej (zaliczanej do typu podgórskich nizin).

Kotlina Sandomierska posiada cechy klimatu bardziej kontynentalnego niż Wyżyna Sandomierska, zimy są chłodniejsze, a lata cieplejsze. Średnia roczna suma opadów na Wyżynie Sandomierskiej jest mniejsza niż w Kotlinie Sandomierskiej. Szczególnie charakterystyczny dla obszaru Zaleszan jest rozkład temperatury powietrza podczas pogodnych, cichych nocy, kiedy występuje zjawisko zalegania warstwy zimnego powietrza przy powierzchni ziemi. Na terenach

o urozmaiconej rzeźbie terenu zimne powietrze jako cięższe zsuwa się zgodnie z siłą grawitacji w dół i gromadzi w obniżeniach i zagłębieniach terenowych, gdzie dochodzi do największych spadków temperatur. Kotlina Sandomierska jest w silniejszym stopniu niż Wyżyna Sandomierska narażona na niebezpieczeństwo przymrozków.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu 7,6 –7,7 °C, czas zalegania pokrywy śnieżnej waha się od 50 do 60 dni, a roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie 600-670 mm. Maksymalna miesięczna suma opadów wynosi ok. 90 mm i przypada na miesiąc lipiec, z kolei minimalna (34 mm) - na luty. Okres wegetacyjny jest stosunkowo długi i wynosi 205 –220 dni. Na całym, obszarze przeważają wiatry z kierunków wschodnich o prędkości 3,1 –3,3 m/s.

Według badań stanu jakości powietrza przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w roku 2017 obszar gminy Zaleszany zaliczony został do strefy podkarpackiej.

Tabela 4. Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia - strefa podkarpacka

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	A

Źródło: Roczną oceną jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2017

Tabela 5. Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin - strefa podkarpacka

Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji		
NO _x	SO ₂	O ₃
A	A	A

Źródło: Roczną oceną jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2017

W aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej” z 2016 roku wskazano działania dla strefy podkarpackiej w celu zmniejszenia średniorocznego stężenia pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)piranu. Najważniejsze z nich to:

- ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem (paliwo powinno posiadać przynajmniej parametry: wilgotność – poniżej 15%, zawartość popiołu – poniżej 15%, kaloryczność – powyżej 21MJ/kg),
- rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarach, na których występuje zapotrzebowanie na ciepło sieciowe,
- stosowanie odpowiednich zapisów w regulaminach utrzymania porządku i czystości w gminach zakazujących spalania odpadów ulegających biodegradacji na terenach ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych,
- zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego muszą wskazywać na stosowanie systemów grzewczych ograniczających negatywny wpływ na jakość powietrza. Dodatkowo muszą zawierać ograniczenia w zakresie lokalizacji obiektów,

których funkcjonowanie powoduje wzmożone natężenie ruchu takich jak centra logistyczne czy centra handlowe. W przypadku braku planów zagospodarowania przestrzennego w decyzjach o warunkach zabudowy należy wskazywać stosowanie systemów grzewczych ograniczających negatywny wpływ na jakość powietrza,

- prowadzenie akcji edukacyjnych z zakresu ochrony powietrza,
- utrzymanie w czystości dróg i ulic w celu ograniczenia unoszenia się zanieczyszczeń pyłowych z podłoża,
- poprawa efektywności energetycznej obiektów budowlanych w ramach prowadzonych termomodernizacji lub zastosowania odnawialnych źródeł energii.

Ponadto jako obowiązki samorządu lokalnego w zakresie realizacji założeń Programu ochrony powietrza (w odniesieniu do gminy Zaleszany) wskazano:

- wymiana niskosprawnych źródeł spalania paliw w budynkach użyteczności publicznej,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz budownictwo energooszczędne i pasywne,
- produkcja energii z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- wsparcie finansowe działań zapisanych w Programach ograniczania niskiej emisji lub Planach Gospodarki Niskoemisyjnej w gminach, w których wyznaczono obszary przekroczeń stężeń dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5,
- rozbudowa infrastruktury zielonej,
- zapewnienie ogólnodostępnej informacji o źródłach i wielkościach emisji zanieczyszczeń oraz obszarach zagrożenia złą jakością powietrza, z wykorzystaniem systemów GIS,
- prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza,
- przekazywanie Zarządowi Województwa informacji o wydawanych decyzjach mających wpływ na realizację programu zgodnie z art. 84 ust. 2 pkt 7 ustawy Prawo Ochrony Środowiska,
- przedkładanie corocznego sprawozdania z realizacji POP do Zarządu Województwa.

5.1.7. Szata roślinna, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczna

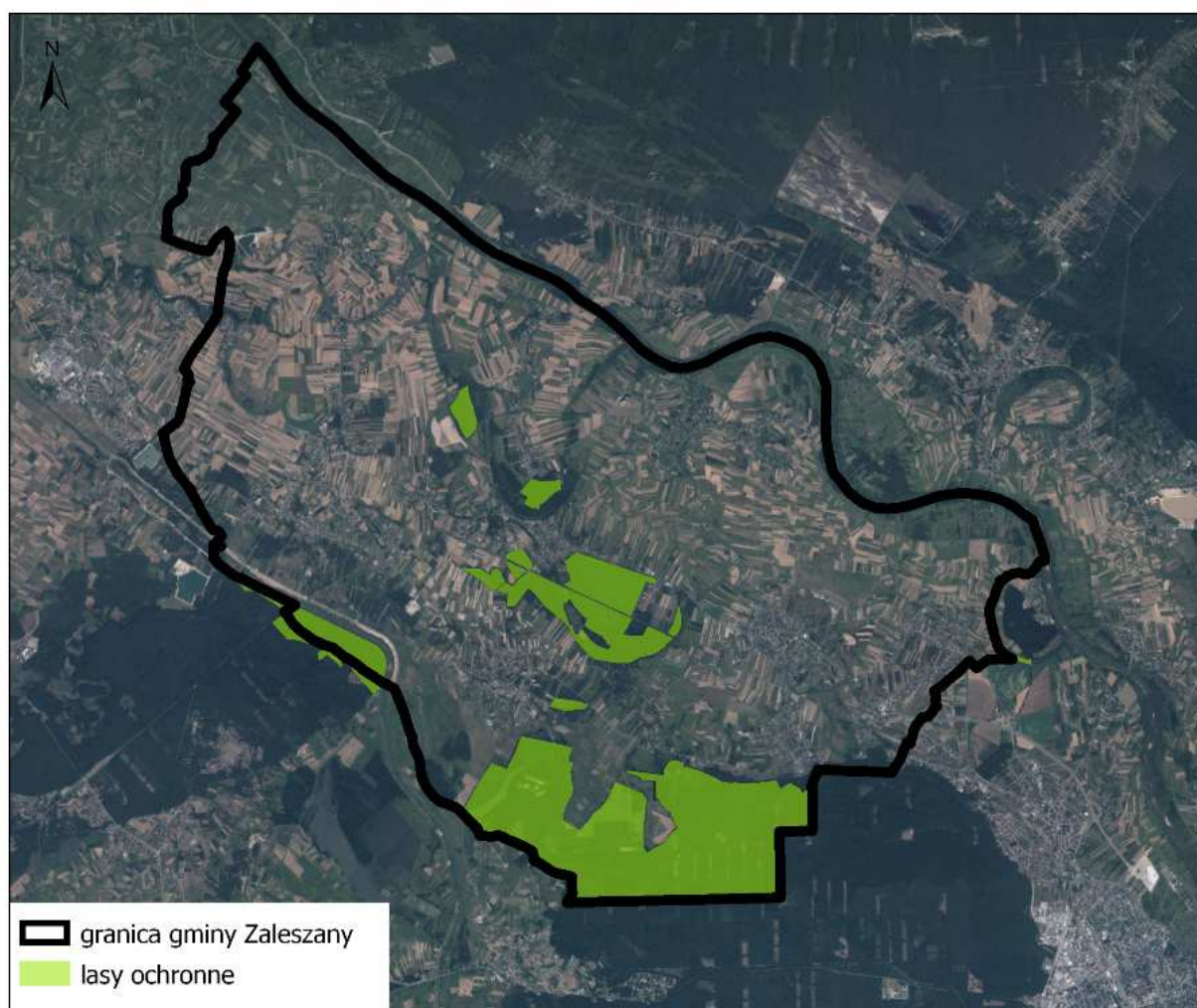
Szata roślinna

Szata roślinna jest integralnym składnikiem środowiska przyrodniczego, a zróżnicowanie jej stanowi wypadkową czynników siedliskowych jak podłoże geologiczne i warunki wilgotnościowe. Każdy ze sposobów użytkowania szaty roślinnej przez człowieka pociąga za sobą zestaw pewnych zabiegów zmieniających warunki siedliskowe. Zieleń urządzona to układ roślinności powstałej dzięki działalności człowieka z wykorzystaniem naturalnych ugrupowań roślinnych. Roślinność naturalna jest odbiciem cech siedliska oraz klimatu.

Gmina Zaleszany według podziału geobotanicznego Polski położona jest w Okręgu Widel Wisły i Sanu należącego do Krainy Kotliny Sandomierskiej, Dział Wyżyn Południowopolskich, Podprowincja Środkowoeuropejska Właściwa, Prowincja Środkowoeuropejska.

Lasy

Lasy na terenie gminy Zaleszany zajmują ok. 1230 ha, co stanowi ok. 15 % jej ogólnej powierzchni. Najwięcej zalesionych terenów znajduje się w miejscowościach: Obojna (ok. 474 ha), Kotowa Wola (ok. 267 ha) i Zbydniów (ok. 241 ha). Lasy na terenie gminy stanowią resztki dawnej Puszczy Sandomierskiej, która porastała kiedyś niemal cały obszar Kotliny Sandomierskiej. W związku z działalnością osadniczą lasy zaczęto wycinać, rozpoczynając od dolin rzek Wisły, Sanu i Wiśłoki.

Rysunek 3. Lasy ochronne na terenie gminy Zaleszany

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach

Zdecydowanie dominują lasy należące do Skarbu Państwa. Są one administrowane przez Nadleśnictwo Rozwadów. Najczęściej występującym typem siedliskowym lasu w centralnej części gminy jest las mieszany świeży (LMŚw), gdzie dominującymi gatunkami drzewostanu są: grab, dąb bezszypułkowy, brzoza i sosna. W południowej części gminy Zaleszany, w miejscowości Obojna, najczęściej występującymi typami siedliskowymi lasu są z kolei siedliska bagienne: bór mieszany bagienny (BMb), w którym dominującym gatunkiem drzewostanu jest sosna oraz ols (OL), gdzie dominuje olsza czarna. Wśród lasów występujących w południowej części miejscowości Kotowa Wola najczęściej występującym typem siedliskowym lasu jest las wilgotny (LW), gdzie gatunkiem dominującym jest brzoza.

Odporność na degradację i zdolność do regeneracji drzewostanów zależna jest od ich wieku, składu gatunkowego i występujących presji. Lasy na terenie gminy położone są poza zasięgiem oddziaływania zakładów przemysłowych.

Na terenie gminy Zaleszany występują lasy ochronne, których status wynika z położenia w odległości mniejszej niż 10 kilometrów od granic administracyjnych miasta Stalowa Wola. Ich przestrzenne rozmieszczenie zostało przedstawione na rysunku 3.

Ekosystemy łąkowe i pastwiska, zadrzewienia i nieużytki o cechach naturalnych:

Wysoką wartość przyrodnicze reprezentują łąki, pastwiska oraz nieużytki, które razem zajmują ok. 19,6% powierzchni gminy Zaleszany. Wynika to przede wszystkim z ich stosunkowo ekstensywnego użytkowania i wysokiego zróżnicowania gatunkowego. Urozmaicone zadrzewieniami i zakrzewieniami, położone w zdecydowanej większości w sąsiedztwie doliny Sanu i Starego Sanu oraz na podmokłych terenach w południowej części gminy w sąsiedztwie doliny rzeki Łęg, tworzą lokalnie bardzo ważne dla zwierząt płaty ekologiczne.

Biorąc pod uwagę stopień uwilgotnienia podłoża, nie są to łąki podmokłe, co czyni je korzystnymi do wspomnianej hodowli. Pod tym względem najlepsze warunki występują w Majdanie Zbydniowskim i Kotowej Woli, w których użytki zielone zajmują ok. 20% ogólnej powierzchni.

Ekosystemy łąkowe z zadrzewieniami cechują się dobrymi zdolnościami regeneracyjnymi, wykazując się też wysoką odpornością na degradację. Sprzyja temu również fakt, iż duża część trwałych użytków zielonych na terenie gminy jest położona na stosunkowo dobrych glebach (kompleks przydatności rolniczej 2z).

Należy pamiętać, że przeznaczanie łąk na grunty rolne lub inne formy zagospodarowania doprowadza do całkowitego zniszczenia półnaturalnej szaty roślinnej, a więc sytuacji, w której regeneracja jest bardzo trudna. Podobnie w przypadku zaniechania koszenia czy wypasu, zbiorowiska te, na skutek naturalnej sukcesji, mogą zatracić swoje właściwości przyrodnicze.

Łąki w granicach rozpatrywanego obszaru poddawane są zróżnicowanej eksploatacji. W przypadkach intensywnej gospodarki łąkowej zatraciły w dużej mierze typowy, seminaturalny charakter (m.in. na skutek szeroko zakrojonych robót melioracyjnych). *Zachowany* został jednakże sukcesyjny układ zbiorowisk doliny, uwarunkowany stosunkami wodnymi. Na terenach najbardziej uwilgotnionych, na murszejących torfach spotyka się dwukośne łąki wilgotne z ostrożeniem i rdestem (*Cirsio-Polygonetum*) oraz jednokośne łąki trzęślicowe (należące do związku *Molinion*). W tej strefie spotyka się również pastwiska. Nieco wyżej położone tereny porastają żyzne, świeże łąki kośne z rajgrasem wyniosłym (*Arrhnantherum elatior*) oraz z dużą ilością innych kwitnących roślin.

Roślinność bagienna i wodna

Występuje głównie w pobliżu ekosystemów łąkowych w północnej i południowej części gminy, w przegłębieniach dolin, cieków oraz obniżeniach wytopiskowych. Są to najbardziej naturalne stanowiska roślinne na terenie gminy. Pełnią one funkcje zbiorników małej retencji, charakteryzują się dużą różnorodnością biologiczną i dlatego należy je chronić przed zmianą użytkowania.

Roślinność zbiorników wodnych zdominowana jest jednak przez fitocenozy zespołów należących do klasy *Phragmitetea australis*, skupiające zbiorowiska szuwarów właściwych, budowanych przez wysokie byliny. Najczęstszymi zbiorowiskami szuwarów są fitocenozy zespołów: pałki wąskolistnej (*Typhetum angustifoliae*), trzciny pospolitej (*Phragmitetum communis*), pałki szerokolistnej (*Typhetum latifoliae*), manny mielec (*Glycerietum maximae*),

tataraku zwyczajnego (*Acoretum calami*), kosańca żółtego (*Iridetum pseudacori*), turzycy błotnej (*Caricetum acutiformis*), turzycy dzióbkwatej (*Caricetum rostratae*), narecznicy błotnej (*Thelypteridi-Phragmitetum*) oraz szaleju jadowitego i turzycy nibyciborowatej (*Cicuto-Caricetum pseudocyperi*).

Roślinność synantropijna

Największe arealy gruntów uprawnych znajdują się w północno – zachodniej i północno – wschodniej części gminy. Ich łączna powierzchnia razem z sadami wynosi ok. 4217 ha. Według danych GUS w 2010 r. powierzchnia zasiewów wyniosła 1 708,44 ha, z czego zdecydowaną większość (ok. 1 200 ha) stanowiły zboża. Uprawy te charakteryzują się niską różnorodnością biologiczną.

Funkcja środowiskowa pól uprawnych na terenie gminy Zaleszany wynika z aktywności biologicznej i bezpośredniego sąsiedztwa ze strukturami przyrodniczymi wyższego rzędu tj. łąkami o cechach naturalnych, nieużytkami, zadrzewieniami i lasami. Stanowią one niejako uzupełnienie i bufor dla środowisk o wyższej randze przyrodniczej. W aspekcie odporności na degradację i zdolności do regeneracji, pola uprawne są ogniwem niezwykle słabym. Decyduje o tym przede wszystkim bardzo ograniczony skład gatunkowy – zazwyczaj jeden gatunek. Monokultury rolne są narażone na infekcje grzybowe i bakteryjne, spustoszenie na uprawach mogą czynić szkodniki owadzie. Stąd wynika potrzeba stosowania środków ochrony roślin.

Roślinność segetalna, czyli chwasty towarzyszące polom uprawnym oraz miedzom i śródpolnym ciągom komunikacyjnym stanowią niezwykle malowniczy element krajobrazu wiejskiego. Kwiaty chabru bławatka, rumianku, wyki czy maku piaskowego stanowią o kolorycie polskiej wsi. Akcent ten jest ciągle obecny w krajobrazie rolniczym gminy Zaleszany w postaci zbiorowisk wkraczających w pobrzeża upraw zbożowych w postaci fitocenoz zespołów maku piaskowego (*Papaveretum argemones*) czy wyki czteronasiennej (*Vicium tetraspermae*), jak i na mniejszych obszarach wśród upraw buraków zbiorowiska chwastnicy i muchotrzewu (*Spergulo-Echinochloetum*).

Terenom zabudowanym towarzyszą zbiorowiska roślin ruderalnych, szczególnie zajmujące siedliska przychaci czy śmietnisk. Na uwagę zasługują azotolubne zbiorowiska z pokrzywą (*Urtico-Malvetum neglecte*) bądź łopianem (*Arction lappae*). Wokół zabudowań gospodarczych spotkać można zbiorowiska z rdestem ptasim i rumiankiem bezpromieniowym (*Polygono-Matricarietum matricarioides*). Terenom zajęty przez człowieka towarzyszą również zbiorowiska miejsc wydeptywanych, zwłaszcza ścieżek, które zajmowane są przez fitocenozy zespołów życicy i babki (*Lolio-Plantaginetum maioris*) czy pięciornika gęsiego (*Potentiletum anserinae*).

Udział terenów zieleni publicznej w gminie jest stosunkowo niewielki. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim parki podworskie w Zaleszanach, Zbydniowie i Kotowej Woli, a także ogródki działkowe w Kępiu Zaleszańskim.

Świat zwierzęcy

Zróżnicowanie typów siedlisk Gminy warunkuje występowanie zgrupowań fauny o określonych wymaganiach. Fauna gminy Zaleszany związana jest głównie z pięcioma typami siedlisk: z ekosystemami łąkowymi, leśnymi, z agrocenozami, z ekosystemami wodnymi oraz z terenami zabudowanymi.

Bardzo istotne znaczenie mają gatunki fauny związane z doliną Sanu, a więc z samą rzeką i ekosystemami łąkowymi. Dlatego grupą zwierząt o największej różnorodności gatunkowej na tych obszarach są ptaki. Znaczenie doliny dla tej grupy zwierząt jest bardzo duże z racji istoty korytarza ekologicznego i związanych z nim migracji (głównie przeloty wiosenne i jesienne), jak

i jako siedlisko bytowania, rozrodu i żerowania. Występują tu m.in.: nur rdzawoszyi, nur czarnoszyi, bąk, bączek, ślepowron, czapla biała, czapla purpurowa, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielojad, kania czarna, bielik, gadożer, błotniak stawowy, orlik krzykliwy, rybołów, kobczyk, sokół wędrowny, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, batalion, dubelt, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, lelek, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł białogrzbiety, lerka, świergotek polny, podróżniczek, jarzębatka, muchołówka mała, gąsiorek, ortolan, cietrzew, dzięcioł białoszyi.

Fauna ekosystemów leśnych jest reprezentowana przez liczne taksony znajdujące tu odpowiednie siedliska dla siebie. Do najbardziej charakterystycznych dużych ssaków należy zaliczyć dziką, sarnę, jelenia. Gatunki te są dość licznie reprezentowane i podlegają gospodarce łowieckiej. Spośród gatunków łownych dużej uwadze winien podlegać wzrost liczebności lisa, zauważalny na obszarze całego kraju.

Faunę płazów związanych z ekosystemami wodnymi, przynajmniej w czasie rozrodu, reprezentują na podstawie obserwacji żaby (trawna, wodna i moczarowa), ropucha szara, rzekotka, traszka grzebieniasta. Płazy należy uznać za grupę zwierząt szczególnie zagrożonych z racji zanieczyszczenia i degradacji ekosystemów wodnych, oraz z racji wędrówek przez trasy komunikacyjne podczas okresu godowego wiosną.

Polna i łąki zasiedlają głównie owady, drobne ssaki i ptaki, które narażone są na czynniki antropopresyjne związane z zabiegami agrotechnicznymi oraz stosowaniem chemicznych oprysków. Fauna ta odgrywa znaczącą rolę w strukturze i funkcjonowaniu tego typu ekosystemów.

Tereny zabudowane zamieszkiwane są przez powszechnie występujące gatunki ptaków gnieźdzących się w obrębie terenów ruderalnych, dla których miejscami żerowania są m.in. śmietniki, ogrody, sady. Są to głównie gatunki: wróbel, mazurek, kopciuszek, szpak, makolągwa, sroka, piegża, dzwonec.

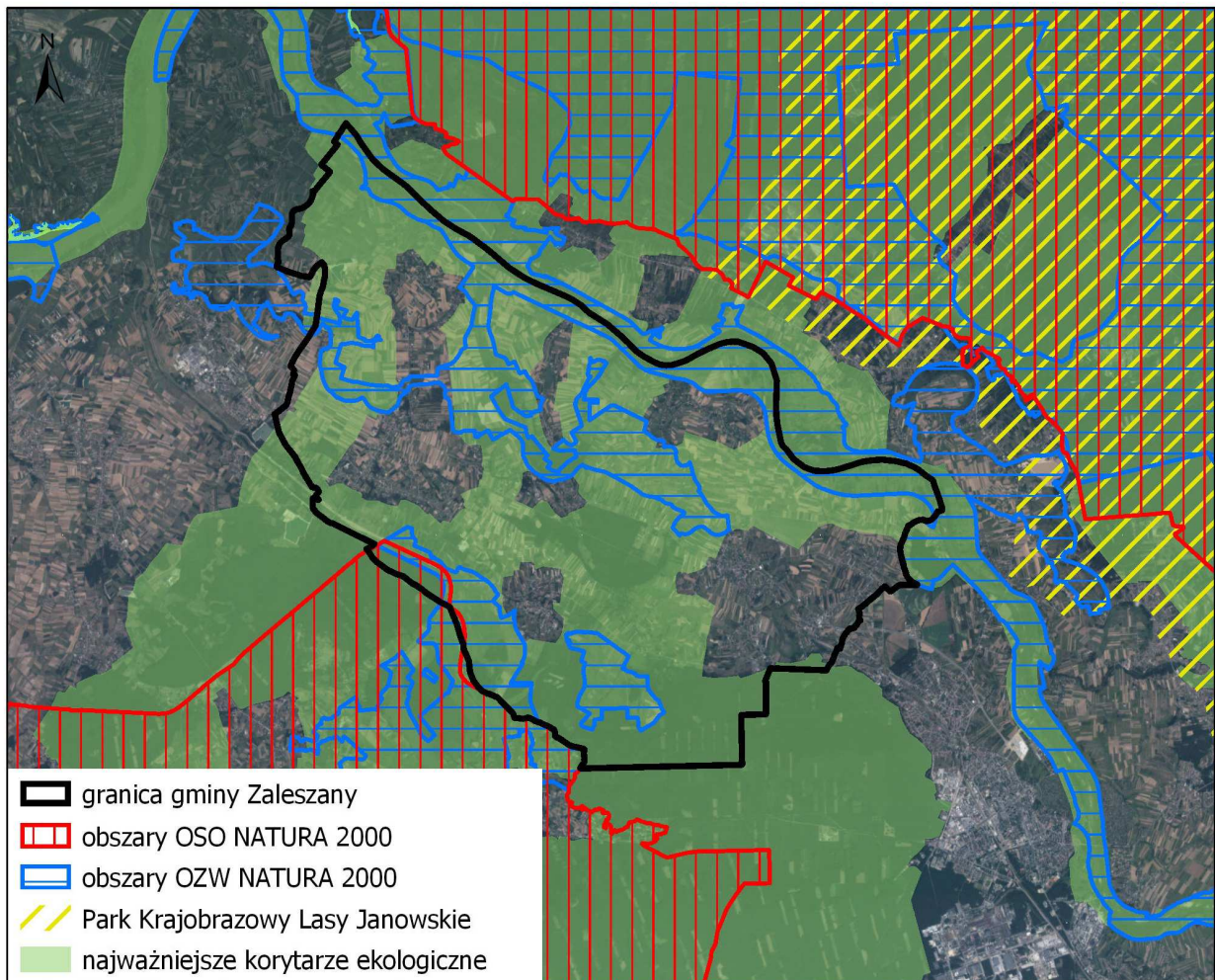
Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

Przez powiązania przyrodnicze należy rozumieć nie tylko obecność korytarzy migracyjnych elementów biotycznych przyrody, ale także istnienie innych struktur ekologicznych oraz rozległych przestrzeni otwartych pozwalających na utrzymanie lokalnej spójności ekologicznej. Nawet przestrzeń zurbanizowana może zostać włączona w funkcjonowanie systemu przyrodniczego. Dzieje się tak dzięki odpowiedniemu kształtowaniu zieleni towarzyszącej zabudowie np. przez wprowadzanie szpalerów drzew, czy pozostawieniu znacznego udziału zieleni przydomowej. Niebagatelną rolę w lokalnych powiązaniach ekologicznych odgrywają także formy ogrodzeń, gabaryty obiektów budowlanych, czy infrastruktura drogowa.

Północną granicę gminy Zaleszany stanowi dolina Sanu. Z kolei przez południowo-zachodnią część gminy przepływa rzeka Łęg. Przebiegają one przez teren gminy równoleżnikowo, w związku z czym ważną rolę w utrzymaniu ciągłości ekologicznej na tym obszarze pełnią tereny leśne oraz doliny rzeczne w centralnej części gminy (zwłaszcza w rejonie doliny Starego Snu). Ponadto w południowej i południowo-wschodniej części gminy Zaleszany występują lasy, będące pozostałością dawnej Puszczy Sandomierskiej. Ww. struktury przyrodnicze tworzą trzy korytarze ekologiczne, wchodzące w skład Południowo-Centralnego Korytarza Ekologicznego (KPdC) o randze paneuropejskiej: Puszcza Sandomierska-Lasy Janowskie (GKPd-7a), Dolina Sanu (KPd-2C) i Puszcza Sandomierska (GKPd-7).

Za ich pośrednictwem w skali regionalnej wytworzyła się sieć powiązań przyrodniczych między ważnymi obszarami objętymi ochroną na podstawie przepisów z zakresu ochrony przyrody, m.in. pomiędzy Parkiem Krajobrazowym Lasy Janowskie, obszarami OSO Natury

2000: Puszcza Sandomierska i Lasy Janowskie oraz obszarami SOO Natura 2000: Dolina Górnej Wisły, Uroczyska Lasów Janowskich czy Dolina Dolnego Sanu.

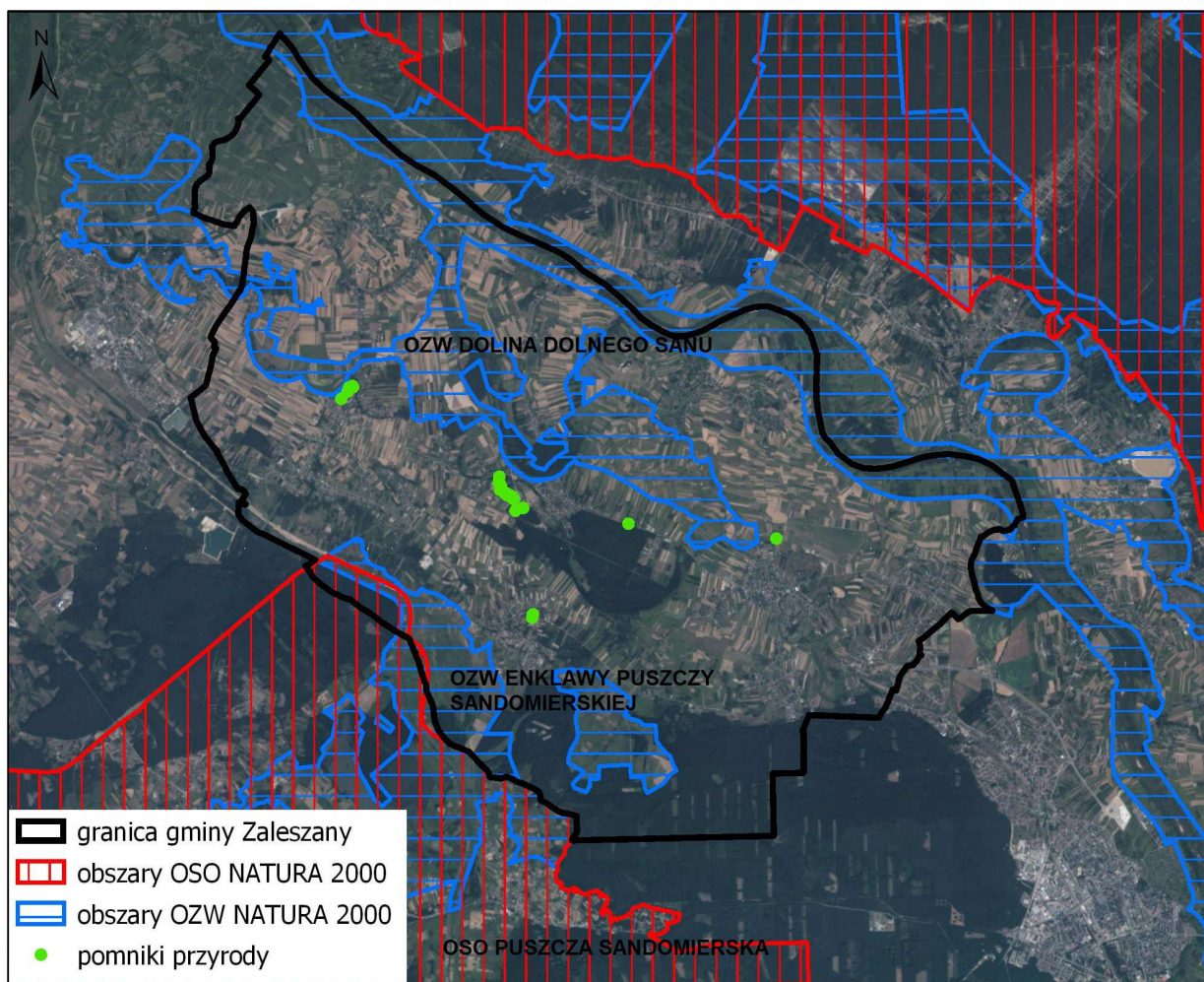

Rysunek 4. Zewnętrzne powiązania przyrodnicze gminy Zaleszany

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://mapa.korytarz.pl> oraz <http://mapy.geoportal.gov.pl>

Obszary i obiekty objęte ochroną prawną na terenie gminy Zaleszany:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005),
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020),
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055),
- pomniki przyrody.

Rysunek 5. Obszary objęte ochroną prawną na terenie gminy Zaleszany

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005)

Granice obszaru określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.07.179.1275). W obrębie gminy Zaleszany obejmuje on niewielki fragment łąk w rejonie południowo – zachodniej granicy gminy.

Obszar leży na wysokości 145 -253 m n.p.m. i obejmuje mozaikę lasów (prawie połowa powierzchni obszaru) i terenów rolniczych uprawianych ekstensywnie (prawie jedna trzecia) z torfowiskami, wrzosowiskami, murawami i wydłami. Obszar odwadniają prawobrzeżne dopływy Wisły - rzeki Łęg i Trześniówka. Rzeka Łęg wraz z dopływami Przywrą i Zyzogą zachowały w znacznej części swój naturalny charakter.

Obszar stanowi bardzo cenną ostoję wielu gatunków ptaków. W Załączniku I Dyrektywy Ptasiej wymienione zostały gatunki występujących tu ptaków: nur rdzawoszyi, nur czarnoszyi, bąk, bączek, ślepowron, czapla biała, czapla purpurowa, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielojad, kania czarna, bielik, gadożer, błotniak stawowy, orlik krzykliwy, rybołów, kobczyk, sokół wędrowny, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, batalion, dubelt, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, lelek, zimorodek, kraska, dzięcioł

zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł biało-grzbiety, lerka, świergotek polny, podróżniczek, jarzębatka, muchołówka mała, gąsiorek, ortolan, cietrzew, dzięcioł białoszy.

Do ptaków migrujących, regularnie tu występujących, a nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej należą: perkoz, perkoz rdzawoszy, gęgawa, płaskonos, gągoł, nurogęs, pustułka, kobuz, kszyc, słonka, rycyk, kulik mniejszy, kulik wielki, samotnik, turkawka, dudek, krętogłów, dzięcioł zielony, słowik szary, świerszczak, strumieniówka, brzęczka, wąsatka, srokosz, potrzuszcz.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020)

Został on ustanowiony na mocy Decyzji Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny. Na terenie gminy Zaleszany obejmuje on centralną i północną część gminy.

Znajduje się on w Kotlinie Sandomierskiej na wysokości 140-225 m n.p.m. i obejmuje najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny dolnego Sanu na odcinku Jarosław -ujście. Zasadniczymi elementami budowy doliny rzecznej są dwa poziomy terasowe holoceniowe oraz terasa plejstoceniowa. Współczesny San, pomimo regulacji, zachowuje cechy rzeki roztopowej. W dolinie dominuje krajobraz rolniczy - siedliska rolnicze zajmują ponad połowę powierzchni, jedną czwartą -siedliska łąkowe i zaroślowe, prawie jedną piątą - wody Sanu. Lasy iglaste, liściaste oraz obszary zantropogenizowane stanowią zdecydowaną mniejszość. Zidentyfikowano tu 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Największe znaczenie mają: kompleks zbiorowisk przykorytowych (łęgi wierzbowe, ziołorośla i pionierska roślinność na piaszczystych odsypach i namuliskach). Istotną rolę w dolinie odgrywają także różnego typu ekstensywnie użytkowane łąki oraz liczne starorzecza z bogatą florą wodną. Na suchych łąkach i pastwiskach oraz na krawędziach erozyjnych występują ciekawe zbiorowiska kserotermiczne.

Florę i faunę cechuje znaczne bogactwo, wykazano tu 19 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Występują tu istotne regionalnie populacje modraszka teleiusa, modraszka nausithousa, wydry i bolenia. W dolinie występują również takie gatunki roślin jak storczyk cuchnący, róża francuska, pięciornik skalny, powojnik prosty, kotewka orzech wodny oraz owad: modliszka zwyczajna. Wody Sanu i jej dopływów są siedliskiem cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Dorzecze Sanu objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych (certy, troci wędrownej, łososia i jesiotra ostronosego). Dopływy Sanu prezentują walory potencjalnych tarlisk i siedlisk wędrownych ryb prądolubnych o znaczeniu europejskim. Celem ochrony w obszarze jest zachowanie mozaiki siedliskowej charakterystycznej dla większych dolin rzecznych.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055)

Obszar położony jest w centralnej części Kotliny Sandomierskiej, pokrytej w dużej mierze przez lasy. Zajmuje Równinę Tarnobrzeską oraz północną, krawędziową część Płaskowyżu Kolbuszowskiego. W obrębie gminy Zaleszany zajmuje on niewielki teren w południowej części gminy, w miejscowościach Kotowa Wola i Obojna.

Na pokrywą geologiczną tego terenu składają się utwory pochodzenia fluwialnego, fluwioglacjalnego i glacialnego, które zalegają na nieprzepuszczalnych iłach mioceniowych. Taki układ warstw sprzyja zachowaniu wilgotności podłoża pomimo przeprowadzonych tu melioracji. Znamienną cechą obszaru jest duży kontrast siedliskowy, występujący często pomiędzy sąsiadującymi płatami roślinności. Z jednej strony są to ekosystemy wykształcone na piaszczystym i wybitnie suchym podłożu, z drugiej zaś położone w lokalnych obniżeniach i silnie

uwilgotnione. Kotlina Sandomierska jest regionem o stosunkowo dużych, jak na tą część Polski, wpływach klimatu atlantyckiego.

Celem ochrony w obszarze Enklawy Puszczy Sandomierskiej jest zachowanie oraz przywrócenie do właściwego stanu ochrony siedliska suchych wrzosowisk oraz występujących w nim gatunków owadów jak pachnica dębowa, modraszek telejus, modraszek nausitous i ślaczkoń szafraniec. Na poziomie regionalnym obszar pełni również istotną rolę w ochronie siedlisk zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych oraz niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie, a także kumaka nizinnego.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody na terenie gminy Zaleszany zostały ustanowione na podstawie następujących aktów prawnych:

- Zarządzenia Nr 34 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Tarnobrzskiego Nr 1, poz. 2 z dnia 10.01.1989 r.),
- Rozporządzenia Nr 6 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 28.06.1991 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. U. Woj. Tarnobrzskiego Nr 9, poz. 187 z dnia 15.07.1991 r.),
- Rozporządzenia nr 2 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 4 marca 1997 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. U. Woj. Tarnobrzskiego Nr 5, poz. 41 z dnia 04.03.1997 r.).

Tabela 6. Pomniki przyrody na terenie gminy Zaleszany

Lp.	Nazwa pomnika /gatunek	Położenie	Obwód/wysokość
1.	dąb szypułkowy	Zaleszany (w zachodnim narożniku parku podworskiego)	430 cm/22 m
2.	3 jesiony wyniosłe	Zaleszany (przy wschodniej granicy parku podworskiego)	295, 340, 345 cm/21-24 m
3.	2 jesiony wyniosłe	Zbydniów (park podworski w sąsiedztwie dawnej kaplicy)	295 cm/28 m 410 cm/30 m
4.	buk pospolity	Zbydniów (w płd.-zach. części parku podworskiego)	290 cm/26 m
5.	dąb szypułkowy	Zbydniów (w płd.-zach. części parku podworskiego w pobliżu kapliczki)	350 cm/22 m
6.	2 sosny wejmutki	Zbydniów (zachodnia część parku podworskiego)	190 cm/20 m 210 cm/23 m
7.	topola biała	Zbydniów (park podworski, ok. 50 m na północ od dworu)	470 cm/25,5 m
8.	dąb szypułkowy	Zbydniów (przy płn.-zach. granicy parku podworskiego)	350 cm/20 m
9.	dąb szypułkowy	Kotowa Wola (płd.-zach. narożnik	320 cm/25 m

		dawnego założenia dworskiego)	
10.	dąb szypułkowy	Zaleszany (na terenie plebanii)	380 cm/20 m
11.	dąb szypułkowy	Zbydniów (na początku alei orzacha czarnego prowadzącej do parku podworskiego)	390 cm/25 m
12.	dąb szypułkowy	Zbydniów (za zabudowaniami gospodarczymi, od strony zachodniej)	ok. 300 cm/25 m
13.	dąb szypułkowy	Zbydniów (na terenie SKR)	330 cm/21 m
14.	dąb szypułkowy	Zbydniów (ok. 20 m od drogi Stalowa Wola-Sandomierz)	530 cm/20 m
15.	klon pospolity	Kotowa Wola (park podworski – ok. 50 m na południe od budynku szkoły)	300 cm/22 m
16.	dąb szypułkowy	Zbydniów (ok. 20 m od drogi Stalowa Wola-Sandomierz)	500 cm/20 m
17.	dąb szypułkowy	Zbydniów (na początku alei prowadzącej do parku podworskiego)	390 cm/25 m
18.	lipa drobnolistna	Kotowa Wola (park podworski, po płd. stronie dworu w sąsiedztwie boiska)	520 cm/23 m
19.	6 orzechów czarnych	Zbydniów (wzdłuż drogi prowadzącej do parku podworskiego)	obwód od 100 do 300 cm
20.	kasztanowiec	Turbia	obwód 325 cm

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Zaleszany

5.1.8. Krajobraz

O typie krajobrazu decyduje skala przekształceń działalnością antropogeniczną naturalnych cech środowiska przyrodniczego. Krajobrazy naturalne występują bardzo rzadko i przeważająca część przestrzeni, w zależności od cech przewodnich środowiska i charakteru zagospodarowania, ujęta została w ramy typologiczne krajobrazu.

Krajobraz to fizjonomia powierzchni ziemi lub jej części – synteza wszystkich elementów przyrody (głównie rzeźby terenu, wód, warunków klimatu, świat roślinnego i zwierzęcego) oraz działalności ludzkiej. Rozróżnia się krajobraz naturalny (przyrodniczy) i przeobrażony (kulturowy, antropogeniczny, gospodarczy). Natomiast przez walory krajobrazu według definicji ustawowej rozumie się wartości ekologiczne, estetyczne i kulturowe terenu oraz związane z nim elementy przyrodnicze, ukształtowane przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka. Krajobrazy naturalne w niewielkim stopniu przekształcone przez człowieka, wyodrębnia się w obszarze lasów oraz den dolin rzecznych. Na przeważającej części mamy do czynienia z krajobrazami kulturowymi w znacznym stopniu przeobrażonymi antropogenicznie, w którym dominują agrocenozy

Krajobraz kulturowy – występujący na obszarze intensywnej gospodarki człowieka, wprowadzającej daleko idące zmiany w układzie warunków naturalnych, naruszającej zdolności do samoregulacji oraz krajobrazowo wyodrębniające się elementy przestrzenne stworzone przez człowieka, są to przede wszystkim zwarte obszary zabudowane.

Na terenie gminy Zaleszany dominującym układem przestrzennym wsi jest wielodrożnica. Najbardziej rozbudowane układy przestrzenne posiadają miejscowości: Pilchów,

Agatówka, Turbia, Kotowa Wola, Zbydniów, Zaleszany i Skowierzyn. Wynikają one m.in. z konfiguracji terenu, co doskonale widać na przykładzie Kotowej Woli, gdzie centrum układu urbanistycznego stanowią stawy, a także z dostosowania do przebiegu głównych ciągów komunikacyjnych na terenie gminy. Ponadto układ przestrzenny miejscowości Zbydniów i Zaleszany stanowi pozostałość po występujących na tych terenach zespołach dworsko-parkowych. W północnej części gminy spotykany jest również układ przestrzenny ulicówki dwustronnie zabudowanej, m.in. w miejscowościach: Dzierdziówka, Berdechów, Wólka Zaleska.

Zabudowa na terenie poszczególnych miejscowości gminy Zaleszany ma zwarty charakter. Nowe budynki powstają głównie jako uzupełnienie luk w istniejących strukturach przestrzennych, z rzadka w oddaleniu od głównych ciągów komunikacyjnych. Najintensywniej zabudowana jest centralna i wschodnia część gminy, przez które przebiega droga krajowa nr 77 łącząca Stalową Wolę z Sandomierzem.

Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, najczęściej parterowa. We wszystkich wsiach zachowana jest bardzo licznie historyczna zabudowa wiejskich gospodarstw. Reprezentuje ona typ domu mieszkalnego parterowego, murowanego z cegły, niekiedy otynkowanego, nakrytego wysokim dachem dwuspadowym z pokryciem dachówką ceramiczną, ze skromną, pozbawioną detali architektonicznych (niekiedy z ceglanyami gzymsami) elewacją. Licznie zachowała się również drewniana zabudowa mieszkaniowa. Zabudowa na terenie gminy ma najczęściej układ kalenicowy. Zabudowę o układzie szczytowym można spotkać m.in. w Turbi.

Zabudowa, zwłaszcza o funkcji mieszkaniowej, jest dość mocno zróżnicowana pod względem bryły budynków, jak również geometrii dachów czy kolorystyki elewacji. Dotyczy to głównie nowej zabudowy, realizowanej niemal wyłącznie na mocy decyzji o warunkach zabudowy. W konsekwencji często dochodzi do sytuacji, że powstają budynki, które swoją architekturą i gabarytami nie wpisują się w krajobraz poszczególnych miejscowości.

W krajobrazie architektonicznym gminy dominują dwa kościoły: parafii pw. Świętego Leonarda z 1922 r. w Turbi (monumentalnego charakteru świątyni dodaje zabytkowa dzwonnica) oraz parafii pw. Świętego Mikołaja Biskupa z 1904 r. w Zaleszanach. Do dominant przestrzennych należy zaliczyć również obiekty użyteczności publicznej, zwłaszcza szkoły – w Zaleszanach, Zbydniowie, Pilchowie, Skowierzynie, Kotowej Woli, Turbi i Wólce Turebskiej.

Zabudowa o funkcji usługowej skupia się przede wszystkim w centralnych częściach poszczególnych miejscowości. Znajdują się tu usługi z zakresu administracji (Urząd Gminy, poczta), finansów (Bank Spółdzielczy w Zaleszanach), zdrowia (w Zaleszanach, Zbydniowie, Turbi), kultury (Gminny Ośrodek Kultury w Zaleszanach), bezpieczeństwa (posterunek policji, jednostki OSP) i handlu (sklepy spożywcze, stacje paliw). Zabudowa produkcyjna występuje na terenie gminy sporadycznie. Do największych zakładów należy zaliczyć Cegielnia w Skowierzynie, MEBEL1 - zakład produkcji mebli w Skowierzynie, tartak "Jawor" w Turbi, ZPUH UNITECH w Zbydniowie.

Na terenie gminy Zaleszany znajdują się również tereny sportowo-rekreacyjne. Są to m.in. boiska "Orlik" w Turbi i Kotowej Woli oraz Centra Sportowo-Rekreacyjne w Skowierzynie, Kępiu Zaleszańskim, Pilchowie i Dzierdziówce.

Tereny otwarte na obszarze gminy Zaleszany tworzą głównie pola uprawne, trwałe użytki zielone oraz lasy i zadrzewienia, jak również niewielkie tereny zieleni urządzonej. Największe zwarte kompleksy leśne znajdują się w południowej i centralnej części gminy, w miejscowościach: Kotowa Wola, Zbydniów i Obojna. Pola uprawne i trwałe użytki zielone występują przede wszystkim w północnej części gminy, która jest w niewielkim stopniu zabudowana.

Na terenie gminy Zaleszany tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, zieleńce) zajmują stosunkowo niewielką powierzchnię. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć: zabytkowe

parki dworskie w Zaleszanach, Zbydniowie i Kotowej Woli, skwer w centrum miejscowości Zaleszany oraz tereny zieleni na czynnych i zabytkowych cmentarzach.

5.1.9. Zabytki i dobra materialne

Pośród obiektów będącymi materialnymi śladami przeszłości gminy można wyróżnić następujące grupy: sakralne (kościół, kaplice przydrożne), cmentarze (parafialne w Turbi i Zaleszanach oraz wojenne w Zbydniowie), pomniki (obszar gminy był niejednokrotnie miejscem, gdzie rozgrywała się historia narodowa, również o znaczeniu ponadlokalnym), obiekty dworskie (w Zbydniowie, Kotowej Woli, Turbi i Zaleszanach) oraz zabudowę folwarczną (związana z obiektami dworskimi).

Przeszłość historyczną opisywanych terenów dokumentują stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe. Na terenie gminy występują obiekty i obszary wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego. Są to:

- cmentarz parafialny w Turbi (nr rej. A- 656 z dnia 19. 10. 1989 r.),
- zespół kościoła parafii p.w. Św. Leonarda w Turbi – kościół, dzwonnica, Plebania, cmentarz przykościelny (nr rej. A – 525 z dnia 22.04.1991 r.),
- kościół parafii p.w. Św. Mikołaja Biskupa w Zaleszanach (nr rej. A -524 z dnia 08.04.1981 r.)
- ogrodzenie kościoła parafii p.w. Św. Mikołaja Biskupa w Zaleszanach (nr rej. A -524 z dnia 08.04.1981 r.),
- cmentarz przykościelny w Zaleszanach (nr rej. A -524 z dnia 08.04.1981 r.),
- cmentarz parafialny w Zaleszanach (nr rej. A- 655 z dnia 01. 03. 1993 r.),
- kaplica grobowa Horodyńskich w Zaleszanach (nr rej. A – 655 z dnia 01.03.1993 r.),
- Dwór Horodyńskich w Kotowej Woli (nr rej. A- 120 z dnia 14.06.1977 r.),
- kaplica przydrożna w Dzierdziówce (nr rej. A – 193 z dnia 16.03.2007 r.),
- zespół dworski w Zbydniowie: Dwór Horodyńskich, oranżeria dworska, park dworski, gorzelnia dworska, (nr rej. A - 241 z dnia 8.02.1978 r.),
- cmentarz wojenny w Zbydniowie (nr rej. A - 398 z dnia 19.10.1989 r.),
- cmentarz wojenny w Zbydniowie – Karczmiska (nr rej. A - 397 z dnia 19.10.1989 r.),

Na terenie gminy Zaleszany występują ponadto obiekty nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, są to:

- kapliczka z pocz. XX w. w Dzierdziówce,
- dwór Horodyńskich w Kotowej Woli (wpisany również do rejestru zabytków nieruchomych),
- założenie obronne „Okop szwedzki” w Motyczu Szlacheckim z XVII w. (wpisane również do rejestru zabytków archeologicznych),
- kościół parafialny p.w. Św. Leonarda w Turbi (wpisany również do rejestru zabytków nieruchomych),
- dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. Św. Leonarda w Turbi (wpisana również do rejestru zabytków nieruchomych),

- plebania przy kościele parafialnym p.w. Św. Leonarda w Turbi (wpisana również do rejestru zabytków nieruchomych),
- kapliczka z figurą Św. Floriana z XIX w. w Turbi,
- chałupa z XIX w. w Turbi,
- kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja Biskupa w Zaleszanach (wpisany również do rejestru zabytków nieruchomych),
- kapliczka z figurą Św. Floriana z XIX w. w Zaleszanach,
- dwór Horodyńskich w Zbydniowie z XIX w. (wpisany również do rejestru zabytków nieruchomych),
- dawna oranżeria dworska w Zbydniowie z XIX w. (wpisana również do rejestru zabytków nieruchomych),
- oranżeria w zespole dworskim w Zbydniowie z 2 poł. XIX w. (wpisana również do rejestru zabytków nieruchomych).

Obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków są jednocześnie obiektami będącymi w gminnej ewidencji zabytków. Poniżej przedstawiono wykaz wszystkich obiektów włączonych do gminnej ewidencji zabytków.

Tabela 7. Obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Obiekt, okres powstania	Adres
1.	<i>Cmentarz przykościelny, 1751 r.*</i>	Turbia
2.	Krzyż żeliwny, 1907 r.	
3.	<i>Kościół parafialny pw. św. Leonarda, 1922 r.*</i>	
4.	<i>Plebania, lata 20-te XIX w.*</i>	
5.	<i>Cmentarz parafialny (najstarsza część), 4 ćw. XVIII w.*</i>	
6.	<i>Dzwonnica, 1 ćw. XX w.*</i>	
7.	Kaplica Św. Floriana, XIX w.	
8.	Pomnik ks. St. Stojałowskiego, 1912 r.	
9.	Dwór, koniec XIX w.	
10.	Gorzelnia dworska, przełom XIX i XX w.	
11.	Czworak, koniec XIX w.	
12.	<i>Kościół parafii p.w. Św. Mikołaja Biskupa, 1904-1906 r.*</i>	Zaleszany
13.	<i>Ogrodzenie kościoła, 1904-1906 r.*</i>	
14.	Pomnik Tadeusza Kościuszki, 1917 r.	
15.	<i>Cmentarz przykościelny, 1 poł. XIV w.*</i>	
16.	<i>Cmentarz parafialny (najstarsza część), 1785 r.*</i>	
17.	<i>Kaplica grobowa Horodyńskich, 2 poł. XIX w.*</i>	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany

18.	Dwór, przełom XIX i XX w.	
19.	Park dworski, XIX w.	
20.	Kaplica Św. Floriana, 1 poł. XIX w.	
21.	Gorzelnia dworska, 1907 r.	Skowierzyn
22.	Kapliczka wnąkowa, II poł. XIX w.	
23.	Pomnik ku czci poległych 1914-1920 r., 1920r.	Motycze Szlacheckie
24.	Kaplica, koniec XIX w.	
25.	Figura MP Niepokalanie Poczętej, przełom XIX i XX w.	Majdan Zbydniowski
26.	Kaplica św. Jana Nepomucena, 1 ćw. XIX w.	
27.	Dom ludowy, 1929 r.	
28.	Figura MP Niepokalanie Poczętej, po 1920 r.	Kotowa Wola
29.	Kuźnia, początek XX w.	
30.	Kaplica, koniec XIX w.	
31.	Pozostałości parku dworskiego, przełom XVIII i XIX w.	
32.	<i>Dwór, przełom XIX i XX w.*</i>	
33.	Figura MP Niepokalanie Poczętej, 1921 r.	Dzierdziówka
34.	Kaplica, początek XX w.	
35.	<i>Kaplica przydrożna, przełom XIX i XX w.*</i>	
36.	<i>Dwór, przełom XVIII i XIX w.*</i>	Zbydniów
37.	<i>Oranżeria dworska, XIX w.*</i>	
38.	<i>Park dworski, przełom XVIII i XIX w.*</i>	
39.	<i>Gorzelnia dworska, XIX w.*</i>	
40.	Mur ogrodzenia części gospodarczej w zespole dworskim, XIX w.	
41.	Karczma dworska, przełom XVIII i XIX w.	
42.	Figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, początek XX w.	
43.	Budynek stacji kolejowej, 4 ćw. XIX w.	
44.	<i>Cmentarz wojenny, 1915 r.*</i>	
45.	<i>Cmentarz wojenny (Karczmiska), 1915 r.*</i>	
46.	Cmentarz wojenny, 1914-1915 r.	

Oprócz wyżej wymienionych obiektów w gminnej ewidencji zabytków, na terenie gminy występują stanowiska archeologiczne. Obszar gminy Zaleszany został rozpoznany w ramach AZP – Archeologicznego Zdjęcia Polski (arkusze AZP: 89-75, 90-75, 90-76, 91-75, 91-76). Dwa stanowiska archeologiczne na terenie gminy Zaleszany znajdują się w rejestrze zabytków archeologicznych. Są to: osada z epoki żelaza w Turbi o numerze: C-36 z dnia 08.12.1969 r. oraz fortyfikacje ziemne w Motyczach Szlacheckich z XVII w pod numerem: C-6 z dnia 01. 10. 2009 r. W wojewódzkiej ewidencji zabytków ujęto 175 stanowisk archeologicznych.

5.1.10. Obecne użytkowanie terenu

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy dominują użytki rolne, które stanowią niemal 75% jej powierzchni (6534 ha), z czego większość stanowią grunty orne oraz łąki i pastwiska trwałe. Lesistość gminy jest niewielka i wynosi niecałe 15%. Jest to wartość niższa od średniej dla powiatu stalowowolskiego (ok. 54%) i województwa podkarpackiego (ok. 41%). Największe kompleksy leśne występują w centralnej i południowej części gminy, w miejscowościach Obojna i Zbydniów.

Dominującym typem zabudowy jest zabudowa zagrodowa oraz mieszkaniowa jednorodzinna. Ma ona dość zwarty charakter i koncentruje się w centralnych częściach poszczególnych wsi. Sieć osadnicza gminy kształtuje się, jako układ 4-stopniowy:

- ośrodek gminny – Zaleszany,
- ośrodki wspomagające ośrodek gminny – Zbydniów, Turbia,
- wsie podstawowe – Dzierdziówka, Majdan Zbydniowski, Wólka Turebska, Pilchów, Kotowa Wola, Kępie Zaleszańskie, Skowierzyn,
- wsie o ograniczonych możliwościach rozwoju - Motycze Szlacheckie, Obojna, Agatówka.

W strukturze gruntów dominują:

- użytki rolne, w tym:
 - grunty orne – 4217,99 ha,
 - sady – 73,63 ha,
 - łąki, trwałe - 971,16 ha,
 - pastwiska trwałe - 738,38 ha,
 - grunty rolne zabudowane - 304,82 ha,
 - grunty pod rowami - 21,92 ha,
 - grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych - 234,44 ha,
- lasy – 1231,75 ha,
- grunty zadrzewione i zakrzewione – 106,48 ha,
- grunty zabudowane – 141,9 ha,
- użytki kopalne - 2,16 ha,
- tereny komunikacji – 331,1 ha,
- wody powierzchniowe – 184,0 ha.

Infrastruktura techniczna na terenie gminy jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS w 2015 r. ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzystało ok. 93% mieszkańców gminy, z kolei dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadało ok. 44,6% mieszkańców. Zarówno sieć wodociągowa, jak i kanalizacyjna była w ostatnich latach rozbudowywana. W 2015 r. długość rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła 143,7 km, zaś sieci kanalizacji sanitarnej – 110,7 km.

Mieszkańcy gminy Zaleszany posiadają również dostęp do sieci gazowej (65,3% mieszkańców w 2015 r.). Jej długość w 2015 r. wynosiła niemal 168 km. Przez teren gminy Zaleszany przebiegają 3 gazociągi wysokoprężne (2 relacji Rozwadów-Sandomierz i 1 relacji

Jarosław-Sandomierz), a ponadto zlokalizowane są tu 3 stacje redukcyjno-pomiarowe gazu I stopnia (w Turbi, Kępiu Zaleszańskim i Zbydniowie).

Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV, Chmielów-Stalowa Wola, a także 2 linie wysokiego napięcia 110 kV. Bezpośrednie zaopatrzenie gospodarstw domowych w energię elektryczną odbywa się poprzez sieci średniego i niskiego napięcia 15kV i 0,4kV.

5.2. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

W odniesieniu do terenu całej gminy Zaleszany, potencjalne zmiany w środowisku, jakie będą zachodzić przy braku realizacji projektowanego dokumentu, związane będą z istniejącym zagospodarowaniem (układ komunikacyjny, tereny zurbanizowane, przemysł i inne) oraz formami użytkowania (użytkowanie rolnicze, gospodarka leśna i inne). Na stan środowiska przyrodniczego będą miały tu wpływ różnego rodzaju działania ochronne i naprawcze (plany ochrony środowiska itp.). Duży wpływ na jakość powietrza, szczególnie na terenach o zwartej zabudowie, będzie miała tzw. emisja niska, ze źródeł takich jak: paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze. Jej oddziaływanie odzwierciedla się wzrostem stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym. W rejonach zwartej zabudowy i w pobliżu tras o dużym natężeniu ruchu coraz większy problem, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz emisję hałasu, stanowić będzie komunikacja samochodowa. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Oddziaływanie komunikacji na środowisko wykazuje współcześnie tendencję rosnącą. W ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost liczny pojazdów poruszających się po drogach.

Mogą wystąpić zmiany w środowisku gruntowo – wodnym związane z: niepełnym wyposażeniem terenów budowlanych w infrastrukturę kanalizacyjną, stosowaniem w rolnictwie nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin, zanieczyszczaniem wód zawierających ropopochodne i metale ciężkie spływającymi z dróg.

Dokument obecnie obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany został uchwalony w 2001 r. na podstawie nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. W wyniku upływu czasu stało się ono w znacznej części nieaktualne i nie zabezpiecza wszystkich potrzeb Gminy i jej mieszkańców oraz jest nieadekwatne do obecnie obowiązujących przepisów prawa. Istnieje zatem potrzeba dostosowania go do nowych warunków, w jakich funkcjonuje Gmina, oraz do istniejących oraz prognozowanych potrzeb rozwojowych Gminy.

Przy braku aktualnego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zarówno w sferze dyspozycji przestrzennych jak i ustaleń zasad zagospodarowania i ochrony środowiska można spodziewać się istotnych zmian w strukturze przestrzennej, z nawarstwieniem się niekorzystnych zjawisk, które mogą temu towarzyszyć.

6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Położenie analizowanych terenów według opracowań ekofizjograficznych i na podstawie obserwacji terowych, stwierdzono, o względnie dobrej jakości komponentów środowiska oraz środowiska jako całości. Pod względem przyrodniczym analizowane obszary nie będą wpływały negatywnie w sposób szczególnie na obszary sąsiednie.

Przy zachowaniu wszystkich ustaleń zawartych w projektowanym dokumencie oraz uwarunkowań wynikających z obowiązującego prawa nie powinny wystąpić znaczące oddziaływania, rozumiane jako przekroczenia określonych prawem standardów jakości środowiska, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celu i przedmiotu ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralności.

Potencjalne obciążenie środowiska spowodowane działalnością gospodarczą, która może być realizowana na terenie gminy w przyszłości musi być ograniczone do minimum poprzez przestrzeganie zasad określonych w przepisach szczegółowych i opracowaniach planistycznych oraz procedur przewidzianych do stosowania w procesie przygotowania inwestycji do realizacji.

Szczegółowy opis i wpływ ustaleń projektowanego dokumentu na poszczególne elementy środowiska został zaprezentowany w rozdziale 9. Przewidywane oddziaływania.

Przedstawione na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” przebiegi dróg mają charakter orientacyjny i mogą być korygowane oraz uszczegóławiane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dopuszczalne jest przyjmowanie zmienionych przebiegów dróg, zwłaszcza w sytuacjach podyktowanych skomplikowanymi warunkami terenowymi, własnościowymi lub stanem zagospodarowania terenu.

7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Problemami ochrony środowiska istotnymi z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu są procesy degradacji środowiska wynikające z działalności człowieka, wśród których wyróżnić można poniższe zagrożenia.

Zagrożenia powierzchni ziemi oraz gleb:

- zanieczyszczanie gleb związkami chemicznymi, w tym metalami ciężkimi w terenach zabudowanych, wzdłuż dróg oraz w obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo,
- składowanie odpadów w miejscach do tego nie wyznaczonych i nie przygotowanych,
- erozja wietrzna – występująca przy niedostatecznym udziale zadrzewień i zakrzewień, chroniące przed działaniem wiatru,
- zanieczyszczenia gleb wodami deszczowymi z koron dróg.

Zagrożenia powietrza:

- zwiększanie się liczby emitorów niskich w wyniku rozwoju budownictwa mieszkaniowego i transportu drogowego,
- niewielki udział w bilansie energetycznym energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych takich jak: energia wiatru, wody, słońca, geotermalna, biomasa,
- przestarzałe i mało wydajne systemy grzewcze, oparte głównie na spalaniu węgla,
- niedostateczna termoizolacja budynków.

Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych:

- niepełne objęcie zbiorowymi systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- spływ wód zawierających ropopochodne i metale ciężkie z dróg do rowów przydrożnych i infiltracja w głąb,
- infiltracja w głąb i spływ do wód powierzchniowych soli używanej do zwalczania zimowej śliskości jezdni.

8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Analizowany projekt *Studium* uwzględnia cele, wytyczne i ustalenia opracowań strategicznych i planistycznych, które zostały sporządzone na poziomie nie tylko lokalnym, ale również wojewódzkim, krajowym i wspólnotowym. Odpowiada on podstawowym zaleceniom polityki ekologicznej państwa, której cele i priorytety zharmonizowane są z wymaganiami Unii Europejskiej (dlatego też oceniając uwzględnienie przez projektowany dokument celów oraz sposobów ochrony środowiska w odniesieniu do prawa krajowego zostanie spełniony warunek oceny w odniesieniu do szczebla międzynarodowego, którego dokumenty ze swojej istoty są bardzo ogólne oraz do prawa wspólnotowego, które znalazło swoje odpowiedniki w prawie polskim).

Podstawowym celem ochrony środowiska, ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym jest rozwój zrównoważony, który wyraża się poprzez ochronę zasobów środowiska (wód, powietrza, powierzchni ziemi, zwierząt i roślin).

Mimo iż *Studium* stanowią dokument o znaczeniu lokalnym, to przy jego sporządzaniu uwzględniono **cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, w szczególności dotyczące:**

- utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, różnorodności biologicznej, ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami oraz utrzymania i przywracania do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz Dyrektywą 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko, Krajową strategią ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem działań, która jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. z Rio de Janeiro, Dyrektywą Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony naturalnych siedlisk oraz dzikich zwierząt i roślin czy Dyrektywa Rady 2009/147/EW w sprawie ochrony dzikich ptaków oraz ochrony gatunków wędrownych zgodnie z Konwencją o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt – Bonn 1979 r.;
- ochrony krajobrazu – zgodnie z Europejską Konwencją Krajobrazową – Florencja 2000;
- ochrony korytarzy ekologicznych zachowania i kształtowania ich drożności ekologiczno-przestrzennej zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego i Ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r.;
- ochrony powierzchni ziemi, racjonalnego gospodarowania i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia

2004 r. i Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, Dyrektywą w sprawie ziemnych składowisk odpadów 99/31/WE;

- utrzymanie norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych, tj.: Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych i Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych określonych w przepisach szczegółowych, tj.: Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (2003), Dyrektywa 2008/1/EC w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń, Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, Dyrektywa azotanowa 91/676/EWG, Dyrektywa powodziowa 2007/60/WE;
- ochrony powietrza określonych w przepisach szczegółowych, tj.: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Konwencja Wiedeńska o ochronie warstwy ozonowej, sporządzonym w Wiedniu 22 marca 1985 r., Dyrektywa 2008/1/EU w sprawie jakości powietrza, Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, sporządzony w Montrealu 16 września 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi i poprawkami kopenhaskimi, Konwencja w sprawie zmian klimatu wraz z protokołem sporządzonym w Kyoto w dniach 1-10 grudnia 1997 r., zobowiązującą państwa do redukcji emisji tzw. gazów cieplarnianych, Dyrektywa 96/62/EU z dnia 27 września 1996 r.;
- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
- prawidłowej gospodarki odpadami określonej w przepisach szczegółowych, tj.: Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych, Dyrektywa w sprawie ziemnych składowisk odpadów 99/31/WE, Dyrektywą Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów;
- zachowania proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi i biologicznie czynnymi zgodnie z Ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, Dyrektywą 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko i Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego;
- braku oddziaływań transgranicznych – zgodnie z Konwencją w sprawie transgranicznego przemieszczania zanieczyszczeń na dalekie odległości, sporządzoną w Genewie 13 listopada 1979 r., Protokołem do Konwencji z 1979 r., dotyczącą długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie (EMEP), sporządzony w Genewie 28 września 1984 r., Protokołem do Konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, w sprawie zmniejszania emisji tlenków azotu lub ich transgranicznych strumieni, sporządzony w Sofii 31 października 1988 r. (tzw. „protokół azotowy”), Protokołem do Konwencji z 1979 r. w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, w sprawie dalszego

ograniczenia emisji siarki, sporządzony 14 czerwca 1994 r. w Oslo, Konwencję o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, Espoo 1991 r.

Cele ochrony środowiska zawarte w wyżej wymienionych dokumentach zostały uwzględnione w analizowanym dokumencie poprzez określenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy Zaleszany, które powinny odbywać się przy uwzględnieniu zasad:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców gminy,
- harmonijnego, skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu,
- przeciwdziałania nadmiernemu „rozpraszaniu zabudowy poza obszary istniejącej zwartej zabudowy o całkowicie wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego w gminie,
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego,
- wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla rozwoju gospodarczego gminy,
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia,
- wykorzystania ponadlokalnych powiązań komunikacyjnych (istniejących i lokalnych) służących wzmocnieniu konkurencyjności gminy w regionie oraz rozwojowi społeczno-gospodarczemu gminy,
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej gminy.

Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy Zaleszany to:

- utrzymanie ścisłych relacji funkcjonalno-przestrzennych z miastem Stalowa Wola, będącym odrębną jednostką administracyjną, mającym istotny wpływ na funkcjonowanie gminy i stanowiącym zaplecze usługowe w zakresie usług publicznych i komercyjnych oraz rynek pracy dla mieszkańców gminy Zaleszany,
- wzmocnienie roli miejscowości Zaleszany, Turbia i Pilchów jako podstawowych ośrodków usługowych gminy, przede wszystkim w zakresie usług administracji, usług publicznych oraz szeroko rozumianych usług komercyjnych,
- wzmacnianie roli miejscowości: Zaleszany, Zbydniów, Turbia i Pilchów w strukturach przestrzennych gminy jako głównych ośrodków osadniczych,
- dalszy rozwój struktur osadniczych w oparciu o istniejące jednostki osadnicze przy jednoczesnym dążeniu do skupiania zabudowy,
- dalszy rozwój przemysłu górniczego w oparciu o istniejące zasoby surowców naturalnych wraz z niezbędną infrastrukturą i zapleczem,
- realizacja zbiorników małej retencji „Zaleszany I” i „Zaleszany II” (zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego),
- utrzymanie rolniczego charakteru obszarów wiejskich gminy,

- stworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju wsi, m.in. poprzez rozwój agroturystyki, rolnictwa specjalistycznego oraz przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zachowanie istniejących kompleksów leśnych oraz dążenie do wyrównania granicy polno-leśnej,
- ochrona szczególnie wartościowych elementów krajobrazu kulturowego – obiektów i obszarów zabytkowych, zwłaszcza zespołów dworsko-parkowych i zabytkowych cmentarzy,
- ochrona szczególnie wartościowych obszarów i obiektów przyrodniczych, przede wszystkim obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody,
- utrzymanie ciągłości ekologicznej w obrębie korytarzy ekologicznych o randze paneuropejskiej (Puszcza Sandomierska-Lasy Janowskie i Puszcza Sandomierska) oraz lokalnej (zwłaszcza na terenach leśnych i w dolinach rzecznych w centralnej części gminy - w rejonie doliny Starego Sanu),
- rozwój przestrzenny gminy w oparciu o istniejący układ komunikacyjny, poprawa stanu technicznego istniejących dróg, poprawa dostępności komunikacyjnej gminy poprzez usprawnienie transportu zbiorowego,
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej (zwłaszcza sieci kanalizacji sanitarnej), propagowanie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

9. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA

Przeznaczenie terenów pod planowane funkcje będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska, w tym może powodować uciążliwości rozumiane jako wszelkie zjawiska wpływające ujemnie (negatywnie) na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi. Ten dyskomfort, niedogodności czy dysfunkcje środowiska są najczęściej wynikiem przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska. Ostatecznej oceny dokonać należy w Raporcie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia, przy czym należy brać pod uwagę fakt, iż żadna inwestycja nie może być oddana do użytkowania, jeśli nie spełnia standardów jakości środowiska z poszczególnego rodzaju emisji.

Kryteria wykorzystane do identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko:

- cechy projektowanych w dokumencie funkcji terenu i potencjalnego ich oddziaływania (rozmiar, zakres, intensywność, kumulacja z innymi przedsięwzięciami, potencjalne korzystanie z zasobów naturalnych, wprowadzania zanieczyszczeń i powodowanie zagrożeń, transgraniczny charakter oddziaływania, czas trwania, częstotliwość i odwracalność oddziaływania);
- lokalizacja terenów wyznaczonych pod pełnienie poszczególnych funkcji (dotychczasowe przeznaczenie gruntów, obfitość, jakość i zdolność do odtwarzania zasobów naturalnych na danym obszarze, absorpcja cennego środowiska).

Przeznaczenie terenów pod planowane rodzaje zagospodarowania będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska, ale **pomimo bezpośredniego i stałego charakteru niektórych oddziaływań przy zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technicznych, przekroczenie standardów jakości środowiska określonych prawem jest mało prawdopodobne i nie będzie to znacząco negatywne oddziaływanie na środowisko gminy.** Poniższa analiza, mimo narzuconego podstawą prawną tytułu rozdziału dotyczy wszystkich innych (a nie jedynie znaczących) oddziaływań (ze względu na ich rodzaj i czasoprzestrzeń).

Przedstawione w *Prognozie* informacje są aktualne w odniesieniu do obowiązujących w tej materii aktów prawnych.

W tabeli poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie oddziaływań poszczególnych funkcji:

- **(+)** – **pozytywne** – zauważalne pozytywne oddziaływanie, nie powodujące ilościowo istotnych zmian w środowisku;
- **(o)** – **neutralne** – całkowity brak wpływu lub wpływ nieznaczący - oddziaływanie nie powodujące odczuwalnych (mierzalnych) skutków w środowisku;
- **(-)** – **negatywne** – oddziaływanie zauważalne, powodujące odczuwalne skutki środowiskowe, lecz nie powodujące przekroczeń standardów, istotnych zmian ilościowych i jakościowych, możliwe do ograniczenia;
- **B** – oddziaływanie bezpośrednie;
- **P** – oddziaływanie pośrednie;
- **W** – oddziaływanie wtórne;
- **SK** – oddziaływanie skumulowane;
- **K** – oddziaływanie krótkoterminowe;
- **Ś** – oddziaływanie średnioterminowe;
- **D** – oddziaływanie długoterminowe;
- **S** – oddziaływanie stałe;
- **C** – oddziaływanie chwilowe;
- **L** – oddziaływanie lokalne;
- **R** – oddziaływanie ponadlokalne ('regionalne').

Przeznaczenie terenów określone w projekcie *Studium* nie spowoduje oddziaływań znacząco negatywnych ani znacząco pozytywnych.

W projekcie *Studium* wyodrębnione zostały funkcje terenów, które ze względu na zbliżony sposób zagospodarowania zostały pogrupowane i dla tych grup określono charakter oddziaływania, są to:

1. **Tereny mieszkaniowe**, do których należą:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN),
 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MNU).
2. **Tereny usługowe**, do których należą:
 - tereny zabudowy usługowej (U),
 - tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej (PU),
 - tereny sportowo – rekreacyjne (US).
3. **Teren infrastruktury technicznej i komunikacyjnej**, do których należą:
 - teren płyty lotniska sportowego (LT1),
 - teren urządzeń lotniska sportowego (LT2),
 - tereny infrastruktury technicznej (IT),

- tereny kolejowe (KK).
- 4. Tereny powierzchniowej eksploatacji kopalin (PE).**
- 5. Tereny lasów i zieleni**, do których należą:
- tereny lasów i zadrzewień (LS),
 - tereny zieleni parkowej (ZP),
 - tereny cmentarzy (ZC).
- 6. Tereny rolne**, do których należą:
- tereny zabudowy zagrodowej (RM),
 - tereny rolne (R),
 - tereny łąk i pastwisk (Ł).
- 7. Tereny wód powierzchniowych (WS1).**

Tabela 8. Przewidywane oddziaływania

Oddziaływanie na:	Przeznaczenie terenów						
	tereny mieszkaniowe	tereny usługowe	teren infrastruktury technicznej i komunikacyjnej	tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni	tereny lasów i zieleni	tereny rolne	tereny wód powierzchniowych
cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszaru Natura 2000	0	0	0	0	0	0	0
rośliny zwierzęta różnorodność biologiczną	- B, D, S, C, L	- B, D, S, C, L	- B, D, S, C, L	+/- B, Ś, S, L	+/- B, D, S, L	+/- B, D, S, L	+/- B, D, S, L
życie i zdrowie ludzi	+/- B, P, D, S, C, L	+/- B, P, D, S, C, L	+/- B, P, D, S, C, L	- B, Ś, C, L	+/- B, P, D, S, L	+/- B, P, D, S, L	+/- B, P, D, S, L
wody	+/- B, D, S, C, L	+/- B, D, S, C, L	+/- B, D, S, C, L	- B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L

Prognoza oddziaływania na środowisko
 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany

Oddziaływanie na:	tereny mieszkaniowe	tereny usługowe	teren infrastruktury technicznej i komunikacyjnej	tereny powierzchniowej eksploatacji kopalin	tereny lasów i zieleni	tereny rolne	tereny wód powierzchniowych
powietrze klimat	+/- B, D, K, S, L	+/- B, D, K, S, L	+/- B, D, K, S, C, L	- B, D, C, L	+ B, C, D, L	+ B, C, D, L	+ B, C, D, L
powierzchnię ziemi gleby zasoby naturalne	- B, D, C, L	- B, D, C, L	- B, D, C, L	- B, Ś, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L
krajobraz	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	- B, Ś, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L
zabytki dobra materialne	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L	+ B, D, S, L

9.1. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

Tereny przewidziane w projekcie *Studium* pod zabudowę produkcyjną, usługową i mieszkaniową, związane z nimi elementy sieci komunikacyjnej i technicznej oraz tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni nie będą w sposób znacząco negatywnie oddziaływać na cel ochrony oraz integralność i spójność sieci Natura 2000, gdyż w większości znajdują się poza nimi. Dotychczasowe bliskie sąsiedztwo tych funkcji z obszarami chronionymi nie wpłynęło na nie negatywnie. Oddziaływanie będzie neutralne.

Projektowane zmiany będą polegać na niewielkim poszerzeniu zasięgu terenów budowlanych w kierunkach, które mają ekofizjograficzne uzasadnienie. Zmiany te nie powinny znacząco wpływać na stan warunków przyrodniczych, oraz na najwartościowsze elementy przyrodnicze i zachowanie bioróżnorodność środowiska. Planowana działalność gospodarcza powinna być ograniczona do takiej, która w znaczący sposób nie wpływałaby na stan środowiska. W przypadku przedsięwzięć, które mogą oddziaływać na środowisko przed rozpoczęciem prac należy wykonać raport o oddziaływaniu na środowisko, który ostatecznie rozstrzygnie o możliwości jego realizacji.

Nowe inwestycje, jak każde realizacje budowlane, zarówno na etapie prac budowlanych, jak i eksploatacji, powodować będą pewne oddziaływania na komponenty środowiska przyrodniczego. Dotyczy to zwłaszcza emisji gazów, pyłów i hałasu w związku z pracą maszyn i urządzeń budowlanych, a w późniejszym okresie funkcjonowaniem nowej zabudowy i obsługujących ich terenów komunikacyjnych. Ważną rolę w ograniczaniu negatywnych oddziaływań nowych inwestycji budowlanych będą miały odpowiednie rozwiązania zapisane w planach miejscowych, dotyczące parametrów zabudowy, w tym głównie odpowiednio wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami oraz systemów grzewczych stosowanych w nowych budynkach.

Zgodnie ze standardowymi formularzami danych dla obszarów Natura 2000 w poniższych tabelach przedstawiono oddziaływania i działalność mające duży negatywny wpływ na te obszary.

Tabela 9. Oddziaływania i działalność mające duży negatywny wpływ na Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005)

Oddziaływania negatywne		
Poziom	Zagrożenia i presje	Wewnętrzne / zewnętrzne
H	B02.04 - usuwanie martwych i umierają drzew	i
L	H - zanieczyszczenia	i
L	B01 - zalesianie terenów otwartych	i
L	F02.03 - wędkarstwo	i
M	B02.03 – usuwanie podszytu	i
L	B02.02 – wycinka lasu	i
M	X – brak zagrożeń i nacisków	b
H	G04.01 - poligony	i
L	E03.01 - pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	i

Prognoza oddziaływania na środowisko
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany

L	J02.11 - zmiany zailenia, składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału	i
L	A08 - Nawożenie /nawozy sztuczne	o
L	B - leśnictwo	o
L	C01.01 – wydobywanie piasku i żwiru	o
L	F03.01 - polowanie	i
L	B - leśnictwo	i
L	A02 - zmiana sposobu uprawy	i
L	A10 - restrukturyzacja gospodarstw rolnych	i
L	C01.04 - kopalnie	o
L	B01 - zalesianie terenów otwartych	i
M	A07 - stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	i
M	E01 - tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	i
M	A01 - uprawa	o
Poziom: H = wysoki, M = Średni, L = niski i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne		

Tabela 10. Oddziaływania i działalność mające duży negatywny wpływ na Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020)

Oddziaływania negatywne		
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Wewnętrzne/ zewnętrzne
L	G01.03 – pojazdy zmotoryzowane	i
L	G02 - infrastruktura sportowa i rekreacyjna	i
H	A01 - uprawa	o
M	E01 - tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	o
L	F01 - akwakultura morska i słodkowodna	i
M	J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	i
L	E03.01 - pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	i
M	C01.07 - inna działalność górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	i
H	A07 - stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	o
M	E03 – odpady, ścieki	o
M	B - leśnictwo	i
M	H - zanieczyszczenia	o
M	A02 - zmiana sposobu uprawy	o

Prognoza oddziaływania na środowisko
 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany

L	B01 - zalesianie terenów otwartych	i
M	A08 - nawożenie /nawozy sztuczne	i
L	A02 - zmiana sposobu uprawy	i
M	J02.05 - modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	o
L	F02.03 - wędkarstwo	i
M	A07 - stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	i
M	J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	o
L	F03.01 - polowanie	i
M	J02.12 - tamy, wały, sztuczne plaże - ogólnie	i
M	E03 – odpady, ścieki	i
L	J02 - spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	i
M	X – brak zagrożeń i nacisków	b
L	C01.01 – wydobycie piasku i żwiru	i
M	F03.02.03 - chwytanie, trucie, kłusownictwo	i
L	E01 - tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	i
M	A01 - uprawa	i
L	J01 – pożary i gaszenie pożarów	i
M	E03.01 - pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	o
M	G01.03 – pojazdy zmotoryzowane	o
H	A08 – nawożenie/ nawozy sztuczne	o
L	J02.05 - modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	i
L	H05 - zanieczyszczenie gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów)	o
Poziom: H = wysoki, M = Średni, L = niski i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne		

Tabela 11. Oddziaływania i działalność mające duży negatywny wpływ na Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055)

Oddziaływania negatywne		
Poziom	Zagrożenia i presje	Wewnętrzne/ zewnętrzne
L	A08 - nawożenie /nawozy sztuczne/	o
L	A01 - uprawa	b
L	B01 - zalesianie terenów otwartych	i

Prognoza oddziaływania na środowisko
 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany

H	F03.02.03 – chwytanie, trucie, kłusownictwo	i
M	B02 - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	b
L	E03.01 - pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	i
M	D01 - drogi, ścieżki i drogi kolejowe	b
M	E01 - tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	o
H	B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew	i
L	C01.04 - kopalnie	o
L	A07 - stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	i
M	H - zanieczyszczenia	b
M	E03 - odpady, ścieki	o
L	J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	o
M	F01 - akwakultura morska i słodkowodna	i
Poziom: H = wysoki, M = Średni, L = niski i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne		

Po przeprowadzeniu etapu opiniowania i uzgodnienia projektu Studium teren powierzchniowej eksploatacji kopalin wyznaczony w miejscowości Motycze Szlacheckie został znacznie ograniczony do fragmentów gdzie nie występują siedliska chronione. Projekt *Studium* dla części tego terenu położonej w zasięgu OZW Natura 2000 „Dolina Dolnego Sanu” nakazuje pozostawienie 10-metrowego bufora wokół istniejącego cieku wodnego, na którym należy pozostawić pas zieleni naturalnej. Ponadto jest to obszar znajdujący się w brzeżnej części obszaru Natura 2000, dlatego nie powinien wpłynąć na integralność sieci.

Na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” wskazano planowane zbiorniki małej retencji oznaczone zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (2002 r.). Lokalizację należy traktować jako orientacyjną. W momencie przystąpienia do prac związanych z realizacją poszczególnych zbiorników wodnych będą brane pod uwagę występujące tam siedliska, zwłaszcza te które są przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055). Zbiorniki retencyjne były już wyznaczone w obowiązującym obecnie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany uchwalonym w 2000 r., czyli przed ustanowieniem na terenie Polski sieci Natura 2000.

Funkcje wyznaczone w analizowanym projekcie *Studium* nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005), Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020), Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055), w tym w szczególności:

- 1) nie pogorszą stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,**

2) nie wpłyną negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,

3) nie pogorszą integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W związku z powyższym nie zachodzi konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

9.2. Oddziaływanie na roślinny, zwierzęta i różnorodność biologiczną

Wprowadzenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej wiąże się z niewielkim zmniejszeniem powierzchni dotychczas niezabudowanych. Nadal jednak około 86% powierzchni gminy stanowią tereny niezabudowane. Zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej a co za tym idzie zmniejszeniem powierzchni siedlisk oraz przestrzeni życiowej zwierząt w skali gminy będzie obejmowało niewielkie obszary. Wygradzanie działek budowlanych może ograniczyć możliwość migracji zwłaszcza dla większych ssaków. Realizacja zagospodarowania w planowany sposób będzie miała nie wielki wpływ na obecny stan flory i fauny. Utrata niewielkiej powierzchni biologicznie czynnej nie stanowi zagrożenia dla zasobów przyrodniczych Gminy, ponieważ dotyczy terenów znajdujących się obok istniejącej zabudowy. Oddziaływanie będzie bezpośrednie, długoterminowe, stałe i w niewielkim stopniu negatywne.

W wyniku eksploatacji kopalin nastąpi zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, co wpłynie na zmniejszenie powierzchni bytowania i żerowania zwierząt. Podobnie powierzchniowe składowanie urobku spowoduje zajęcie powierzchni biologicznie czynnych. Negatywnym długoterminowym oddziaływaniem będzie zniszczenie istniejącej na terenie odkrywki zieleni, ale będzie to możliwe do odwrócenia w momencie rekultywacji. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, średnioterminowy, stały, negatywny. Należy podkreślić, iż oddziaływanie negatywne nie będzie mieć charakteru znaczącego.

Do korzystnych oddziaływań w zakresie oddziaływania na zwierzęta ustaleń projektu należy przede wszystkim wskazać ochronę terenów stanowiących ich siedliska, w tym lasów, zbiorników i cieków wodnych, łąk, pastwisk. Z ograniczeniami w zakresie rozwoju życia zwierząt należy liczyć się na nowych terenach inwestycyjnych, wyznaczonych w miejscu obecnych użytków rolnych, aczkolwiek zlokalizowanych głównie na przedłużeniu istniejącej zabudowy.

Przeznaczenie na tereny wód powierzchniowych, tereny rolne oraz lasów i zieleni stanowi kontynuację dotychczasowego użytkowania, dzięki czemu zachowana zostanie istniejąca szata roślinna oraz siedliska wykorzystywane przez drobną zwierzynę. Największa różnorodność gatunków flory i fauny oraz niezbędna dla ich życia przestrzeń życiowa występuje na terenach leśnych, które stanowią również element systemu przyrodniczego Gminy i regionu. Realizacja nowych zbiorników wodnych przyczyni się do zmiany występujących tam siedlisk. Na miejscu siedlisk łąkowych powstaną siedliska wodne, które zwiększą bioróżnorodność tego obszaru. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, zaleca się uwzględnić następujące działania minimalizujące:

1. W stosunku do roślin i grzybów (w tym gatunków chronionych):

- w miarę możliwości należy omijać stanowiska występowania chronionych gatunków roślin w przypadku ich stwierdzenia,

- budowa i eksploatacja poszczególnych inwestycji nie powinna powodować zniszczenia chronionych gatunków roślin mogących występować w pobliżu miejscu realizacji inwestycji; w przypadku konieczności zniszczenia bądź przeniesienia gatunków, niezbędnym będzie uzyskanie niezbędnej zgody organu wymienionego w art. 56 ustawy o ochronie przyrody,
 - prace ziemne prowadzone w pobliżu drzewostanów należy wykonywać w sposób niepowodujący zagrożeń dla systemów korzeniowych i pni drzew sąsiadujących,
2. W stosunku do zwierząt (w tym gatunków chronionych):
- w miarę możliwości należy omijać stanowiska występowania chronionych gatunków zwierząt w przypadku ich stwierdzenia,
 - w przypadku konieczności usytuowania wykopu w pobliżu miejsca intensywnie penetrowanego przez płazy i gady lub zaobserwowania problemu wpadania płazów lub gadów do wykopów należy je ogrodzić płótkami stosowanymi standardowo przy groźeniu dróg oraz sprawdzić je przed zasypaniem,
 - w miarę możliwości wszelkie prace budowlane i montażowe w pobliżu siedlisk lęgowych ptaków należy prowadzić poza okresem lęgowym,
 - prace budowlane i montażowe prowadzone w pobliżu terenów leśnych oraz w miejscach, w których nastąpi wycinka drzew, na których stwierdzono obecność nietoperzy, należy wykonywać, co do zasady, poza okresem rozrodu,
 - w miarę możliwości zachować szlaki migracyjne fauny,
 - budowa i eksploatacja inwestycji nie może spowodować znaczących zagrożeń dla zwierząt mogących występować w pobliżu miejscu realizacji inwestycji; w przypadku zagrożenia gatunków, niezbędnym będzie uzyskanie niezbędnej zgody organu wymienionego w art. 56 ustawy o ochronie przyrody.

W przypadku stanowisk gatunków chronionych należy zastosować właściwe przepisy. W stosunku do chronionych gatunków zwierząt oraz roślin obowiązują następujące przepisy prawne: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409). W przypadku braku możliwości przestrzegania zakazów wymienionych w art. 51 i art. 52 ustawy o ochronie przyrody obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, wymagane będzie uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od zakazów. Zezwolenie takie wydawane jest przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub/i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, w zależności od zakazu (zgodnie z art. 56 ustawy o ochronie przyrody).

9.3. Oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi

Podstawowe funkcje wyznaczone w *Studium* dotyczą rozwoju przestrzennego Gminy polegającego na niewielkim zwiększeniu powierzchni obszarów mieszkaniowych, usługowych, przemysłowych i infrastrukturalnych. Zmiany następują w wyniku realizacji złożonych przez osoby zainteresowane wniosków. W *Studium* następuje segregacja funkcji w sposób, który pozwoli ograniczyć negatywne oddziaływania. Zaspokojenie potrzeb ludzi będzie oddziaływaniem pozytywnym, bezpośrednim, długoterminowym i stałym.

Rozwój usług wywołuje istotne zmiany społeczno-gospodarcze w obszarach, w których się dokonuje. Zmieniają się proporcje gałęziowe, struktura społeczno-zawodowa ludności, wzrosną dochody ludności i odsetek zatrudnienia. Rozwija się budownictwo mieszkaniowe,

część ludności miejscowej rodzaj wykonywanej pracy. Systematyczna poprawa stanu infrastruktury będzie miała wpływ na przeciwdziałanie marginalizacji społeczno-ekonomicznej gminy. Oddziaływania będą pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe i stałe. Oddziaływania o charakterze pośrednim, chwilowym i negatywnym związane będą z sytuacjami awaryjnymi i wypadkami jakie mogą wystąpić w trakcie funkcjonowania poszczególnych przedsięwzięć.

Remonty i modernizacje dróg przyczyniają się do zwiększenia bezpieczeństwa ich użytkowników. Jednocześnie wraz z poprawą stanu nawierzchni wzrasta zagrożenie związane z wypadkami na skutek nadmiernej prędkości.

Należy podkreślić, że wszystkie wprowadzone zmiany mają niewielki zasięg terytorialny i wpisują się w ogólny proces rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Zaleszany. Potencjalne oddziaływania są typowe dla terenów zurbanizowanych i nie spowodują znaczących zmian w środowisku.

Eksploatacja kopaliny nie będzie miała istotnego wpływu na życie i zdrowie ludzi poza obszarem objętym tą funkcją. Na skutek usunięcia wierzchniej warstwy glebowej może nastąpić wzrost zapylenia, jednakże biorąc pod uwagę odległość od zabudowy nie będzie miał znaczącego wpływu na ludzi. Praca maszyn wydobywczych może powodować wzrost natężenia hałasu, który jednakże będzie zamykał się w granicach obszaru górniczego.

Przeznaczenie na tereny wód powierzchniowych, tereny lasów i zieleni oraz tereny rolne poprzez zachowanie wartości przyrodniczych terenów otwartych wpływa pozytywnie na życie i zdrowie ludzi. Ponadto są to miejsca, które można wykorzystać do rekreacji i wypoczynku. Będzie to oddziaływanie pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe i stałe.

Dla obszar w miejscowości Plichów wyznaczonego pod cmentarz i jego powiększenie projekt *Studium* wprowadza ograniczenia w realizacji zabudowy wynikające z przepisów odrębnych, które obowiązują dla terenów położonych w strefach sanitarnych od czynnych cmentarzy o szerokości 50 m i 150 m. W strefie 50 m od cmentarza znajduje się jedynie niewielki fragment terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz mieszkaniową jednorodzinną i usługową. W strefie tej nie można realizować budynków mieszkalnych ale wyznaczenie strefy nie stoi w sprzeczności z ustaleniem przeznaczenia terenów na przykład pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Ponieważ w obszarze tym nie ma możliwości lokalizowania budynków mieszkalnych, lecz można tam lokalizować inne niezbędne obiekty, na przykład garaże, budynki gospodarcze itp. Na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nastąpi uszczegółowienie tych ustaleń. Część terenu zostanie wówczas wyłączona z możliwości realizacji zabudowy, na przykład poprzez wyznaczenie nieprzekraczalnej linii zabudowy. Cmentarze wyznaczone w projekcie *Studium* wynikają z obowiązującego studium.

9.4. Oddziaływanie na wody

Realizacja ustaleń projektu *Studium* w zakresie rozwoju terenów inwestycyjnych, zarówno mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych spowoduje wzrost zapotrzebowania na wodę. Zmiany te w skali całej gminy będą niewielkie gdyż dotyczą niewielkich terenów, które są rozproszone po całym terytorium gminy i nie wpłyną w sposób znaczący na ilość i jakość wód podziemnych. Tym samym powstanie również nowe źródła ścieków, bytowych, przemysłowych, opadowych i roztopowych, które będą musiały być w odpowiedni sposób oczyszczone i odprowadzone. W przypadku podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenach przemysłowych odprowadzanie ścieków do gruntu lub do wód, a także odprowadzanie ewentualnych ścieków przemysłowych do kanalizacji, może wymagać uzyskania przed budową pozwolenia wodnoprawnego na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Będzie to oddziaływanie negatywne, bezpośrednie, długoterminowe i stałe.

Na nowych terenach inwestycyjnych zakłada się budowę sieci wodnej i kanalizacyjnej. Ma to na celu zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych przed potencjalnymi zanieczyszczeniami pochodzącymi z nieszczelnych szamb. Scentralizowane ujęcia wód podziemnych pozwalają również na ich lepsze zabezpieczenie (zgodnie z przepisami odrębnymi) przed możliwością przedostania się zanieczyszczeń. Będzie to oddziaływanie pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe i stałe.

Tereny obiektów infrastruktury technicznej przeznaczone pod oczyszczalnie ścieków i przepompownie ścieków przyczynią się do ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z terenów zamieszkałych. Z kolei ujęcia wód podziemnych oraz stacje uzdatniania wody mogą powodować pewne zagrożenie przedostania się niepożądanych substancji w głąb ziemi i zanieczyszczenie poziomów wodonośnych. Dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie tych obiektów oraz dbać o ich stan techniczny. Pozostałe obiekty infrastrukturalne nie będą oddziaływać na wody. Oddziaływanie będzie negatywne i pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe, chwilowe i stałe.

Na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” granice poszczególnych terenów zostały wyznaczone orientacyjnie. Ich ostateczny zasięg podlega uszczegółowieniu, w zależności od warunków lokalnych, podziałów geodezyjnych oraz sposobu zagospodarowania i użytkowania, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ponieważ tereny związane z ujęciami wód podziemnych w tej skali opracowania są słabo widoczne na rysunku oznaczono je piktogramami.

Zgodnie z zapisami tekstowymi projektu *Studium* dopuszcza się realizację urządzeń infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, służącej bezpieczeństwu publicznemu i bezpieczeństwu państwa na wszystkich terenach, w zależności od potrzeb i w sposób minimalnie kolidujący z istniejącymi uwarunkowaniami i zagospodarowaniem terenu oraz na zasadach określonych w przepisach odrębnych. W przypadku zmiany granic wszelkich stref, obiektów lub terenów, dla których ustanowione są ograniczenia w użytkowaniu, lub w sytuacji ustanowienia nowych stref ograniczonego użytkowania, stref ochronnych i sanitarnych, stref powodziowych, obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, obszarów i obiektów chronionych, ograniczenia w nich obowiązujące na podstawie przepisów odrębnych należy stosować odpowiednio w planach miejscowych.

Zgodnie z projektem *Studium* spełnione będą warunki ochrony dotyczące stref ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych.

W zależności od głębokości eksploatacji surowca oraz sposobu jego wydobywania istnieje możliwość zarówno zakłócenia układu funkcjonowania wód wgłębnych jak i ich chemicznego zanieczyszczenia. Lokalnie nastąpi zmiana położenia zwierciadeł wód gruntowych. Funkcjonowanie zakładu wydobywczego wiąże się także z emisją do otoczenia różnego rodzaju związków. Poszczególne maszyny i urządzenia pracujące przy wydobyciu są potencjalnymi emitarami zanieczyszczeń (paliwa, smary), które mogą być w znacznym stopniu zredukowane. Zakłada się, że po zakończeniu prac wydobywczych, na terenach zrehabilitowanych, nastąpi dość szybka odbudowa warunków hydrogeologicznych i likwidacja leja depresyjnego. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, negatywny o zasięgu lokalnym.

Przeznaczenie na tereny wód powierzchniowych, tereny rolne, tereny lasów i zieleni stanowi kontynuację dotychczasowego sposobu wykorzystania tego obszaru. Zachowany zostanie pełny udział terenów biologicznie czynnych i utrzymana zdolność infiltracji podłoża. Wody opadowe będą przenikać do gruntu zasilając warstwy wodonośne i chroniąc grunt przed nadmiernym przesuszaniem. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny. Negatywny wpływ długoterminowy, bezpośredni i chwilowy na terenach rolnych może wystąpić na skutek nieprawidłowego stosowania środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, które przenikając do wód gruntowych i mogą je zanieczyszczać.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” gmina Zaleszany położona jest w obrębie kilku jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Tabela 12. Jednolite Części Wód Powierzchniowych na obszarze gminy Zaleszany

Nazwa JCWP	Status JCWP	Aktualny stan lub potencjał JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczone cele środowiskowe
JCWP Osa (RW200017219889)	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
JCWP Dopływ spod Rozwadowa (RW20001722952)	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
JCWP Stary San (RW20001722992)	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
JCWP San od Rudni do ujścia (PLRW20002122999)	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny (możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekup istotnego - San od ujścia do Rudni), dobry stan chemiczny,
JCWP Sanna (PLRW200017219898)	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
JCWP Łęg od Murynia do ujścia (PLRW200019219899)	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny,
Sokolniki (kod PLRW200017219892)	naturalna	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny,
Wisła od Wisłoki do Sanu (kod PLRW20002121999)	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekup istotnego - Wisła od Sanu do Wisłoki, dobry stan chemiczny

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły celem środowiskowym dla naturalnych JCWP o dobrym stanie jest co najmniej utrzymanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Dla silnie zmienionych części wód o złym stanie celem środowiskowym jest ochrona oraz poprawa ich potencjału ekologicznego i stanu, tak aby osiągnięty został dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Zgodnie z wymogami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz art. 38e ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, celem środowiskowym dla jednolitych części wód podziemnych jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,

- ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Obszar gminy znajduje się w granicach jednolitych części wód podziemnych JCWPd nr 119 (PLGW2000119) i JCWPd nr 135 (PLGW2000135), dla których ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jest zagrożona. Wyznaczone cele środowiskowe to dobry stan chemiczny oraz dobry stan ilościowy.

W związku z realizacją *Studium* zostały wprowadzone zasady realizacji mające na celu zapewnienie ochrony środowiska wodnego. Wszystkie ustalenia projektu w zakresie ochrony wód nie spowodują zagrożenia nieosiągnięcia zamierzonych celów środowiskowych.

Zgodnie z projektem *Studium* ochrona wód podziemnych i wód powierzchniowych na terenie gminy powinna polegać na:

- rozwijaniu zbiorczej sieci wodociągowej w takim stopniu, aby zapewnić dostęp do niej wszystkim obiektom i terenom zabudowanym i przeznaczonym pod zabudowę zgodnie z zapotrzebowaniem,
- ochronie ujęć wód podziemnych zgodnie z przepisami odrębnymi,
- ograniczeniu możliwości realizacji nowych indywidualnych ujęć wód w gospodarstwach domowych na terenach zwodociągowanych,
- maksymalnym ograniczeniu zrzutu zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych,
- rozwijaniu sieci kanalizacyjnej na terenach wyznaczonych do osadnictwa i istniejących terenów osadniczych, zgodnie z zapotrzebowaniem oraz przy uwzględnieniu uwarunkowań ekonomicznych,
- dopuszczeniu stosowania szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki dla nowo realizowanej zabudowy jedynie jako rozwiązań tymczasowych, do czasu realizacji zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków,
- dopuszczeniu indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub zbiornikach bezodpływowych tylko na obszarach rozproszonej zabudowy wsi, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej,
- ograniczeniu lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych,
- dostosowaniu lokalizacji terenów przeznaczonych dla zabudowy i nowych obiektów budowlanych do struktur hydrogeologicznych,
- likwidacji wszystkich nieczynnych studni i otworów stanowiących potencjalne drogi ułatwionej migracji zanieczyszczeń,
- utrzymaniu ciągłości i drożności istniejących systemów melioracyjnych z przebudową tych systemów w kierunku nawadniania terenu gminy,
- przechowywaniu i stosowaniu w rolnictwie nawozów sztucznych i organicznych (obornika, gnojowicy) oraz środków ochrony roślin w sposób określony w przepisach odrębnych,
- likwidowaniu ewentualnych nielegalnych wysypisk i miejsc zrzutu ścieków,

- ochronie ciągłości rzek i dolin rzecznych oraz ich obudowy biologicznej, w tym budowie i modernizacji przepławek,
- ograniczenie „obudowy” koryt rzek poprzez zachowanie minimalnej odległości 1,5 m nowej zabudowy i ogrodzeń od górnej krawędzi brzegu rzek,
- utrzymaniu jak najwyższego poziomu retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zabudowanych poprzez: odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w granicach działek budowlanych w pierwszej kolejności do gruntu, utrzymanie maksymalnych powierzchni biologicznie czynnych w granicach działek budowlanych, minimalizowanie stosowania nawierzchni nieprzepuszczalnych,
- ochronie i restytucji obszarów mokradłowych, wodno-błotnych, oraz naturalnych zbiorników wodnych,
- budowie zbiorników małej retencji „Zaleszany I” i „Zaleszany II” w celu poprawy stosunków wodnych - na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” wskazano planowane zbiorniki małej retencji oznaczone zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- podczyszczaniu wód opadowych i roztopowych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Przestrzeganie powyższych zasad przyczyni się do osiągnięcia zamierzonych celów środowiskowych.

Podczas realizacji inwestycji oddziaływanie na środowisko wodne będzie wynikało przede wszystkim z prac ziemnych związanych z posadowieniem fundamentów słupów i budową dróg tymczasowych. Przy wykonywaniu robót fundamentowych, w gruntach gdzie poziom wód przypowierzchniowych występuje powyżej poziomu posadowienia, może zachodzić potrzeba odwodnienia wykopu.

Pewne zagrożenie niesie ze sobą lokalizacja zapleczy budowlanych, w tym węzłów sanitarnych oraz nieodpowiedniego składowania materiałów budowlanych, gdyż może dojść do zanieczyszczenia wód substancjami ropopochodnymi z maszyn lub urządzeń czy spływów deszczowych i roztopowych z terenu budowy. Istotna jest właściwa eksploatacja maszyn i urządzeń oraz zapobieganie awariom, co pozwoli ograniczyć przedostawanie się zanieczyszczeń ropopochodnych poprzez gleby do wód gruntowych.

Będą to oddziaływania negatywne, krótkoterminowe i chwilowe o zasięgu lokalnym, które ustąpią wraz z zakończeniem procesu budowlanego i nie naruszą stosunków wodnych, zarówno w odniesieniu do wód powierzchniowych jak i podziemnych.

9.5. Oddziaływanie na powietrze i klimat

Zakłada się, że tak jak obecnie, nowa zabudowa w większości przypadków zaopatrywana będzie w energię cieplną z indywidualnych systemów grzewczych. W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na powietrze lokalizacji nowej zabudowy oraz ograniczenia wpływu zabudowy istniejącej istotne jest dążenie do stosowania zarówno w systemach grzewczych (na terenach mieszkaniowych i usługowych) oraz technologicznych (na terenach przemysłowych) przyjaznych dla środowiska urządzeń grzewczych o niskiej emisji zanieczyszczeń. Wraz z rozwojem zabudowy wzrośnie ilość punktowych źródeł emisji do powietrza. Nie przewiduje się jednak, aby nowa emisja spowodowała przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń. Oddziaływania będą miały charakter negatywny, długoterminowy i krótkoterminowy, bezpośredni, stały.

Oddziaływaniem negatywnym, pośrednim, długoterminowym i chwilowym terenów usługowo - przemysłowych i infrastrukturalnych będzie okresowy wzmożony ruch samochodowy w miejscu prowadzenia działalności. Obecny poziom zaawansowania

technologicznego, stosowanie nowoczesnych procesów technologicznych w zakładach usługowych i przemysłowych pozwala przyjąć, że instalacje te nie będą źródłem hałasu o wysokim poziomie i nie pogorszą w sposób znaczący warunków akustycznych, a ewentualne wprowadzenie zabezpieczeń akustycznych (wyciszenie i wygłuszenie maszyn, mało hałaśliwa technologia produkcji itd.) pozwoli na wyeliminowanie negatywnego oddziaływania tych instalacji na tereny sąsiednie. Brak szczegółowych informacji dotyczących rodzaju i charakterystyki instalacji, która będzie źródłem emisji, uniemożliwia, na etapie prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej ustaleń zawartych w *Studium*, określenie dokładnego oddziaływania akustycznego nowej zabudowy. Dodatkowo należy zaznaczyć, że stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zapewnienie właściwego kształtowania klimatu akustycznego w otoczeniu obiektów przemysłowych jest obowiązkiem ich właściciela.

Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na terenach o określonym przeznaczeniu i charakterze zagospodarowania jest normowany przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 29 lipca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W rozporządzeniu różne rodzaje terenu mają przypisane wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu dla różnych przedziałów czasu. Według ww. rozporządzenia terenami podlegającymi ochronie akustycznej wyznaczonymi w analizowanym dokumencie będą tereny:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN),
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MNU),
- tereny zabudowy zagrodowej (RM),
- tereny zabudowy usługowej (U),
- tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej (PU),
- tereny sportowo – rekreacyjne (US).

W przypadku zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem, należy zastosować odpowiednie działania i wykorzystać środki techniczne, które zmniejszą to oddziaływanie. Część zaproponowanych poniżej działań, przekracza zakres ustaleń przewidzianych dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, są to m.in.:

- stosowanie rozwiązań technologicznych służących zabezpieczeniu przed przenikaniem hałasu do budynków,
- ograniczenie lokalizacji nowych obiektów i przedsięwzięć, w których zastosowane instalacje i technologie mogłyby powodować emisję hałasu w stopniu przekraczającym dopuszczone przepisami odrębnymi normy poza terenem działki, do której inwestor posiada tytuł prawny,
- modernizacja dróg, w tym w szczególności stosowaniu nawierzchni ograniczających emisję hałasu, zwiększeniu ich przepustowości,
- stosowanie ekranów dźwiękochłonnych wzdłuż dróg na odcinkach biegnących w sąsiedztwie terenów istniejącej zabudowy,
- stosowanie technicznych środków uspokajania ruchu,
- remonty i modernizacje jezdni,
- stosowanie cichej nawierzchni,
- odpowiednia regulacja ruchu tranzytowego zwłaszcza ciężkiego,
- kontrola i ograniczanie prędkości ruchu pojazdów.

Powierzchniowa eksploatacja kopalin może powodować zwiększone zapylenie, które będzie największe w obrębie odkrywki, pozbawionej roślinności i zależeć będzie od warunków atmosferycznych przede wszystkim siły i kierunku wiatru oraz przebiegu rekultywacji. Zanieczyszczenia powietrza powstaną również w wyniku: załadunku i transportu kopalin, wtórnej emisji pyłu z powierzchni już utwardzonej, a jeszcze nie pokrytej roślinnością trwałą oraz spalania paliw w silnikach podczas pracy maszyn. Ze względu na charakter złoża, niewielką powierzchnię wydobywczą oraz oddalenie od obszarów zabudowanych i chronionych można założyć, iż prowadzona budowa i eksploatacja nie spowoduje przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Zanieczyszczenia pochodzące z silników maszyn używanych podczas prac mają zasięg bardzo ograniczony. W sytuacji maksymalnie niekorzystnej ze względu na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń, tj. stała równowaga atmosfery, równoczesna praca kilku maszyn w tym samym miejscu spaliny stanowią znaczącą uciążliwość jedynie w najbliższym otoczeniu źródeł do ok. 5 m. Wraz z odległością ich uciążliwość szybko maleje. Tak, więc nie przewiduje się przekroczeń dopuszczalnych norm stężeń zanieczyszczeń pyłowo-gazowych w rejonie najbliższej zabudowy mieszkalnej. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, chwilowy, negatywny.

Na terenach otwartych (lasy, tereny zieleni, tereny rolne, tereny wód powierzchniowych) zachowane zostaje dotychczasowe użytkowanie. Utrzymany zostanie znaczny udział terenów biologicznie czynnych z roślinnością leśną i polną, co będzie sprzyjało redukcji zanieczyszczeń powietrza oraz zachowaniu korzystnego topoklimatu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

Zmiany wprowadzone w analizowanym dokumencie są niewielkie i rozproszone na całym obszarze gminy. Funkcje wprowadzone w projekcie *Studium* nie zmienią w sposób istotny warunków termicznych, anemometrycznych i wilgotnościowych panujących na terenie gminy Zaleszany. W związku z tym nie wystąpi również oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do roku 2020 w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach takich jak.: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, zdrowie, energetyka, budownictwo, transport, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane.

Przystosowanie polskiej przestrzeni do nowych uwarunkowań klimatycznych i związanych z tym zjawisk jest obecnie jednym z najważniejszych wyzwań, szczególnie dla administracji lokalnej. Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym a zmianami klimatycznymi oraz koniecznością adaptacji do zmian klimatu występuje sprzężenie zwrotne. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności m. in. ze względu na zwiększone ryzyko powodziowe, wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, lub obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego i w skrajnym przypadku mogą generować konflikty społeczne oraz ograniczać możliwości rozwoju.

Obszary zurbanizowane stanowią szczególną kategorię w strukturze przestrzeni geograficznej, charakteryzującą się dużą gęstością populacji ludzkiej, a tym samym są bardzo wrażliwe z uwagi na negatywne oddziaływanie antropopresji. Szczególnie widoczne jest to w miastach, które są zagrożone: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła, silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W przypadku analizowanej gminy Zaleszany zabudowa nie jest tak skoncentrowana żeby mogły wystąpić powyższe zagrożenia.

Analizowany projekt *Studium* uwzględnia uwarunkowania przyrodnicze pozostawiając niezabudowaną większość powierzchni gminy. Obszary wolne od zabudowy są bardzo istotne dla utrzymania właściwego mikroklimatu, ponieważ zapewniają swobodny przepływ mas powietrza. Tworzą je przede wszystkim tereny rolne, tereny łąkowe, tereny lasów i tereny wód powierzchniowych.

Celem głównym SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Kwestie polityki przestrzennej i budownictwa mają tu ogromne znaczenie społeczno – gospodarcze. Sprzyjają temu działania o charakterze horyzontalnym, w tym działania legislacyjne związane z tworzeniem lub aktualizacją dokumentów planistycznych takich jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Działania powinny zmierzać do objęcia całego terytorium kraju skutecznym systemem planowania przestrzennego, zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów.

Jednym z kierunków działań adaptacyjnych, dążących do osiągnięcia celu jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, jest ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna. Problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno - błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. W projekcie *Studium* wprowadzono szereg zasad ochrony przed ewentualnymi, lokalnymi zalewami lub podtopieniami, które jednocześnie służą ochronie środowiska i jego zasobów, w tym m.in.:

- ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej w pasie terenu o szerokości 1,5 m od brzegów cieków wodnych oraz realizacji ogrodzeń w odległości mniejszej niż 1,5 m od brzegów tych cieków wodnych,
- ograniczenie przegradzania koryt cieków wodnych w sposób utrudniający swobodny przepływ wody oraz stosowania działań powodujących zmniejszenie przepustowości tych cieków,
- ograniczenie zabudowywania i utwardzania naturalnych obszarów polderowych i obszarów regularnie podtapianych lub zalewanych przez wody cieków wodnych,
- stosowanie rozwiązań technicznych służących regulacji przepływów w ciekach wodnych oraz zabezpieczenia terenów zalewanych lub podtapianych.
- utrzymaniu jak najwyższego poziomu retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zabudowanych poprzez: odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w granicach działek budowlanych w pierwszej kolejności do gruntu, utrzymanie maksymalnych powierzchni biologicznie czynnych w granicach działek budowlanych, minimalizowanie stosowania nawierzchni nieprzepuszczalnych,
- ochronie i restytucji obszarów mokradłowych, wodno-błotnych, oraz naturalnych zbiorników wodnych,
- budowie zbiorników małej retencji „Zaleszany I” i „Zaleszany II” w celu poprawy stosunków wodnych - na rysunku *Studium* „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” wskazano planowane zbiorniki małej retencji oznaczone zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- podczyszczaniu wód opadowych i roztopowych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Realizacja zapisów projektu *Studium* nie wpłynie negatywnie na klimat gminy, ponieważ projekt uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju. Zachowane zostają heterogeniczne

tereny otwarte z mozaiką siedlisk roślinnych oraz gatunków zwierząt tam występujących, które mają za zadanie utrzymać bioróżnorodność tego obszaru.

Dbając o korzystne warunki aerosmitarne projekt *Studium* zakłada ochronę przed emisją zanieczyszczeń chemicznych i pyłów m.in. poprzez: ograniczeniu stosowania w indywidualnych i zbiorczych źródłach ciepła pieców wysokoemisyjnych i zastępowanie ich rozwiązaniami niskoemisyjnymi oraz ograniczeniu stosowania w indywidualnych i zbiorczych źródłach ciepła paliw wysokoemisyjnych, w szczególności takich jak: koks, miał, oleje ciężkie i przepracowane i zastępowanie ich paliwami niskoemisyjnymi jak: gaz, oleje opałowe oraz wszelkimi paliwami ekologicznymi i odnawialnymi źródłami energii ze szczególnym uwzględnieniem mikroinstalacji.

9.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, gleby i zasoby naturalne

Wszystkie funkcje związane z zagospodarowaniem osadniczym, usługowym oraz infrastrukturalnym mogą powodować degradacja powierzchni ziemi związaną z robotami ziemnymi, uszczelnienie fragmentów powierzchni, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych, usunięcie roślinności oraz wierzchniej warstwy gleby.

Wystąpią zmiany w ukształtowaniu terenu, obejmujące między innymi wykonanie wykopów, niwelacji i wyrównania powierzchni terenów. W miejscach, gdzie istniejące podłoże gruntowe nie będzie posiadać odpowiednich parametrów budowlanych dojdzie do miejscowej wymiany gruntu. W celu podniesienia parametrów technicznych podłoża mogą być stosowane nowe mieszanki i materiały, np. tłuczeń granitowy, stosowany dla umocnienia drogi. Zasięg zmian oraz wielkość oddziaływań warunkowane będą skalą projektowanych inwestycji, zwłaszcza powierzchnią zabudowy oraz głębokością prowadzonych prac ziemnych. Jednakże są to nieuniknione konsekwencje rozwoju gospodarczego i społecznego. Oddziaływania będą bezpośrednie, długoterminowe, stałe i negatywne. W miejscach realizacji budynków produkcyjnych szczególnie wzrasta ryzyko związane z przedostawania się substancji ropopochodnych oraz innych substancji chemicznych do gleby i wód. W tym wypadku oddziaływanie będzie pośrednie, długoterminowe, chwilowe i negatywne. Stosując wszelkie dostępne sposoby, m.in.: zastosowanie proekologicznych technologii, odpowiedni dobór urządzeń technicznych, dbałość o stan techniczny maszyn i urządzeń itp. można zminimalizować a nawet wykluczyć opisane zagrożenia.

Skutkiem powierzchniowym eksploatacji kopalni będzie powstanie wyrobiska i zwałowiska, co wiąże się ze zniszczeniem i przemieszczaniem warstwy gleby oraz zmianą ukształtowania terenu (powstaną formy antropogeniczne). Oddziaływanie to będą znaczące dla podłoża, ale docelowo teren kopalni poddany będzie rekultywacji. Działania rekultywacyjne w wyrobisku będą mogły być prowadzone już w trakcie eksploatacji złoża. Wierzchowinę zwał należy formować do rzędnych otaczającego terenu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, średnioterminowy, stały, lokalny, negatywny.

Tereny otwarte (lasy, tereny zieleni, tereny rolne, tereny wód powierzchniowych) pozostają w dotychczasowym użytkowaniu, powierzchnia ziemi oraz gleby nie ulegną zmianie. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

9.7. Oddziaływanie na krajobraz

Ustalenia zawarte w projekcie *Studium* i ich realizacja poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w niewielkim stopniu przekształcą charakter krajobrazu gminy Zaleszany, głównie poprzez rozwój terenów zurbanizowanych Biorąc pod uwagę niewielki obszar nowo wprowadzonych funkcji oraz fakt, że w większości są one kontynuacją bądź niewielką modyfikacją względem stanu obowiązującego w aktualnym *Studium*, zmiany te

będą niewielkie i wpiszą się w proces ogólnego rozwoju. Na etapie sporządzania planu miejscowego nastąpi szczegółowe określenie parametrów zabudowy, tj. wysokość, gabaryty, kształt i nachylenie dachów, minimalna powierzchnia działek budowlanych, maksymalna powierzchnia zabudowy itp., co uporządkuje przestrzeń nadając jej jednorodny charakter. Oddziaływanie będzie pozytywne, długoterminowe, bezpośrednie i stałe.

Eksploatacja kopalni spowoduje powstanie wklęsłych (wyrębisko) i wypukłych (zwałowisko) form antropogenicznych. Oddziaływanie to będzie znaczące, ale docelowo teren kopalni zostanie zrehabilitowany. Działania naprawcze będą mogły być prowadzone już w trakcie eksploatacji złoża. Wierzchowinę zwału należy formować do rzędnych otaczającego terenu. Po zaprzestaniu eksploatacji i zakończeniu procesu rekultywacji krajobraz obszaru badań może wrócić do pierwotnego kształtu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, średnioterminowy, stały, negatywny.

Pozytywne oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie i stałe będzie związane z utrzymaniem obszarów użytkowanych jako lasy, zieleń, tereny wód powierzchniowych i tereny rolne w dotychczasowym zagospodarowaniu, co bardzo korzystnie wpływa na krajobraz obszaru opracowania. Mozaika terenów leśnych oraz terenów rolnych pozwoli na utrzymanie atrakcyjności krajobrazu gminy.

W nawiązaniu do Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Florencja 2000) w projekcie *Studium* określono główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy Zaleszany związane z ochroną krajobrazu, są to:

- ochrona szczególnie wartościowych elementów krajobrazu kulturowego – obiektów i obszarów zabytkowych, zwłaszcza zespołów dworsko-parkowych i zabytkowych cmentarzy,
- ochrona szczególnie wartościowych obszarów i obiektów przyrodniczych, przede wszystkim obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody,
- utrzymanie ciągłości ekologicznej w obrębie korytarzy ekologicznych o randze paneuropejskiej (Puszcza Sandomierska-Lasy Janowskie i Puszcza Sandomierska) oraz lokalnej (zwłaszcza na terenach leśnych i w dolinach rzecznych w centralnej części gminy - w rejonie doliny Starego Sanu),
- rozwój jednostek osadniczych z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
- kształtowanie spójnych architektonicznie i urbanistycznie zespołów zabudowy, pierzei ulic, wyeksponowanych widokowo fragmentów zabudowy,
- równoważenie proporcji między terenami zabudowanymi, a obszarami otwartymi,
- kształtowanie lokalnych przestrzeni publicznych, np.: w formie mniejszych i większych placów, terenów zieleni publicznej, służących integracji społecznej, zarówno na terenie istniejących zespołów zabudowy jak i przy projektowaniu nowych zespołów zabudowy.

Działania te służą zachowaniu i utrzymaniu ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany wynikające z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

9.8. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Analizowany projekt *Studium* nie zmienia obowiązujących ustaleń odnoszących się do zabytków. W związku z tym oddziaływanie nie wystąpi.

Oddziaływanie na dobra materialne na terenach zabudowanych (mieszkaniowych, usługowych) ma charakter pozytywny, długoterminowy, bezpośredni i stały gdyż *Studium* zakłada rozwój zabudowy, co wpłynie dodatnio na wzrost dochodów właścicieli tych terenów. Oddziaływanie będzie pozytywne, długoterminowe, bezpośrednie i stałe.

W wyniku eksploatacji kopalni nastąpi zaspokojenie zapotrzebowania na surowce skalne niezbędne do budowania nowych obiektów. Dodatkowo prowadzenie działalności gospodarczej skutkuje odprowadzaniem do budżetu gminy podatków, które służą rozwojowi całej społeczności. Będą to oddziaływania pozytywne bezpośrednie, długotrwałe i stałe o zasięgu lokalnym.

Utrzymanie obszarów użytkowanych jako lasy, zieleń, tereny wód powierzchniowych i tereny rolne przyczyni się do zapewnienia dochodów gospodarstw rolnych prowadzących na nich uprawę. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

W odniesieniu do zabytków nieruchomości wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Podkarpackiego obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i realizacyjnych. Ponadto w stosunku do ww. obiektów i obszarów w *Studium* określono następujące kierunki działań ochronnych:

- trwałe zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej,
- utrzymanie (ewentualnie rewaloryzacja) otoczenia obiektu zabytkowego, zgodnie z historycznym zagospodarowaniem,
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, zgodnie z odpowiednimi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków,
- zapewnienie warunków prawnych i organizacyjnych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków poprzez ich odpowiednie zachowanie i utrzymanie,
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- uwzględnienie działań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

W stosunku do obiektów budowlanych będących w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków ochronie podlega bryła i wygląd zewnętrzny budynków. Prace prowadzone przy tych obiektach, mogące mieć wpływ na wygląd zewnętrzny budynków – przebudowy, rozbudowy, remonty elewacji, remonty dachu i wymiana pokrycia, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej – winny być konsultowane ze służbami konserwatorskimi i poprzedzone opinią konserwatorską.

9.9. Ocena oddziaływania skumulowanego

Ze względu na niewielkie powierzchnie nowych terenów zurbanizowanych wyznaczonych w projekcie *Studium*, nie wystąpi negatywne oddziaływanie skumulowane z już istniejącym zagospodarowaniem.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Zgodnie z art. 51 ust. 2, pkt 3, lit. a, ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie

środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, prognoza oddziaływania na środowisko powinna przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralności tego obszaru.

Przeprowadzona powyżej analiza oddziaływania na środowisko przedmiotowej zmiany *Studium* wykazała, że nie wystąpią znaczące negatywne oddziaływania na komponenty przyrodnicze i komponenty kulturowe.

W dokumencie *Studium* zawarte zostały rozwiązania (określone jako cele w zakresie ochrony środowiska) mające na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralności tego obszaru, są to:

- a) wyznaczenie stref wyłączonych spod zabudowy, obejmujących lasy, skupiska zieleni oraz nieużytki, łąki i pastwiska tworzące system terenów otwartych,
- b) ochrona obszarów NATURA 2000, Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów nr 425, gminnego ujęcia wód podziemnych w Kotowej Woli (wraz ze strefami ochrony bezpośredniej i pośredniej), obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej (w tym gleb o najwyższej przydatności rolniczej), cieków i zbiorników wodnych przed zanieczyszczeniem, szczególnie poprzez wprowadzanie odpowiedniego dla danego terenu sposobu zagospodarowania oraz uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- c) utrzymanie właściwych stosunków wodnych dla zachowania równowagi biologicznej obszarów przyrodniczych oraz rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- d) ochrona różnorodności biologicznej: ekosystemów leśnych, parkowych, cmentarzy, ekosystemów wodnych, łąkowych, starorzeczy, obszarów mokradłowych i torfowiskowych,
- e) nie dopuszczenie do lokalizacji i prowadzenia działalności gospodarczej, które w istotny sposób mogłyby wpłynąć na degradację środowiska przyrodniczego,
- f) zrównoważone wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego.

Wszelkie zakazy i nakazy odnoszące się do wyznaczonych obszarów i obiektów objętych ochroną zachowują swoją moc.

Ponadto w *Studium* ustalono szczegółowe wymogi w zakresie ochrony powietrza, ochrony przed emisją promieniowania elektromagnetycznego, ochrony przed hałasem, ochrony wód podziemnych i wód powierzchniowych, ochrony powierzchni ziemi, gleb oraz surowców naturalnych, ochrony przyrody, ochrony krajobrazu kulturowego, ochrony zabytków, których przestrzeganie powinno zabezpieczyć lub ograniczyć negatywne oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu.

Ochrona przed emisją zanieczyszczeń chemicznych i pyłów powinna polegać na:

- a) docelowym ograniczeniu stosowania w indywidualnych i zbiorczych źródłach ciepła pieców wysokoemisyjnych i zastępowanie ich rozwiązaniami niskoemisyjnymi,
- b) ograniczeniu stosowania w indywidualnych i zbiorczych źródłach ciepła paliw wysokoemisyjnych, w szczególności takich jak: koks, miał, oleje ciężkie i przepracowane i zastępowanie ich paliwami niskoemisyjnymi jak: gaz, oleje opałowe oraz wszelkimi

paliwami ekologicznymi i odnawialnymi źródłami energii ze szczególnym uwzględnieniem mikroinstalacji,

- c) rozwoju sieci gazu ziemnego, w takim stopniu, aby zapewnić dostęp do celów grzewczych obiektom budowlanym przeznaczonym na pobyt ludzi,
- d) stosowaniu urządzeń odpylających dla obiektów usługowych i produkcyjnych emitujących do atmosfery pyły,
- e) stosowaniu w budownictwie rozwiązań technologicznych służących zabezpieczeniu przed nadmierną utratą ciepła z ogrzewanych budynków,
- f) stopniowym zwiększaniu lesistości gminy,
- g) zapobieganiu skutkom suszy na obszarach rolnych, co tyczy się głównie gruntów ornych okresowo pozbawionych pokrywy roślinnej,
- h) ograniczeniu lokalizacji nowych obiektów i przedsięwzięć, w których zastosowane instalacje i technologie mogłyby powodować emisję pyłów i gazów w stopniu przekraczającym dopuszczone przepisami odrębnymi normy poza terenem działki, do której inwestor posiada tytuł prawny.

Ochrona przed emisją promieniowania elektromagnetycznego powinna polegać na:

- a) ograniczeniu budowy nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych, zwłaszcza niskiego i średniego napięcia i stopniowym ich zastępowaniu liniami podziemnymi,
- b) ograniczeniu lokalizowania w strefach potencjalnego oddziaływania napowietrznych linii elektroenergetycznych zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi,
- c) ograniczeniu lokalizacji w terenach przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej i związanej z pobytem ludzi, obiektów emitujących pola elektromagnetyczne o promieniowaniu przekraczającym dopuszczalne przepisami odrębnymi poziomy promieniowania,
- d) preferencji do lokalizowania obiektów radiolokacyjnych, radiokomunikacyjnych i radionadawczych poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową i zagrodową.

Ochrona przed hałasem powinna polegać na:

- a) zapewnieniu określonych przepisami odrębnymi standardów akustycznych w środowisku,
- b) wyznaczaniu nowych terenów pod zabudowę z uwzględnieniem dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku dla poszczególnych rodzajów terenów, określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony środowiska,
- c) modernizacji dróg, w tym w szczególności stosowaniu nawierzchni ograniczających emisję hałasu, zwiększeniu ich przepustowości,
- d) stosowaniu technicznych środków uspokajania ruchu na drogach lokalnych, dojazdowych i wewnętrznych obsługujących tereny o dominującej funkcji mieszkaniowej.

Ochrona wód podziemnych i wód powierzchniowych powinna polegać na:

- a) rozwijaniu zbiorczej sieci wodociągowej w takim stopniu, aby zapewnić dostęp do niej wszystkim obiektom i terenom zabudowanym i przeznaczonym pod zabudowę zgodnie z zapotrzebowaniem,
- b) ochronie ujęć wód podziemnych zgodnie z przepisami odrębnymi,
- c) ograniczeniu możliwości realizacji nowych indywidualnych ujęć wód w gospodarstwach domowych na terenach zwodociągowanych,
- d) maksymalnym ograniczeniu zrzutu zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych,
- e) rozwijaniu sieci kanalizacyjnej na terenach wyznaczonych do osadnictwa i istniejących terenów osadniczych, zgodnie z zapotrzebowaniem oraz przy uwzględnieniu uwarunkowań ekonomicznych,
- f) dopuszczeniu stosowania szczelnych zbiorników bezodpływowych na ścieki dla nowo realizowanej zabudowy jedynie jako rozwiązań tymczasowych, do czasu realizacji zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków,
- g) dopuszczeniu indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub zbiornikach bezodpływowych tylko na obszarach rozproszonej zabudowy wsi, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej,
- h) ograniczeniu lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych,
- i) dostosowaniu lokalizacji terenów przeznaczonych dla zabudowy i nowych obiektów budowlanych do struktur hydrogeologicznych,
- j) likwidacji wszystkich nieczynnych studni i otworów stanowiących potencjalne drogi ułatwionej migracji zanieczyszczeń,
- k) utrzymaniu ciągłości i drożności istniejących systemów melioracyjnych z przebudową tych systemów w kierunku nawadniania terenu gminy,
- l) przechowywaniu i stosowaniu w rolnictwie nawozów sztucznych i organicznych (obornika, gnojowicy) oraz środków ochrony roślin w sposób określony w przepisach odrębnych,
- m) likwidowaniu ewentualnych nielegalnych wysypisk i miejsc zrzutu ścieków,
- n) ochronie ciągłości rzek i dolin rzecznych oraz ich obudowy biologicznej, w tym budowie i modernizacji przepławek,
- o) ograniczenie „obudowy” koryt rzek poprzez zachowanie minimalnej odległości 1,5 m nowej zabudowy i ogrodzeń od górnej krawędzi brzegu rzek,
- p) utrzymaniu jak najwyższego poziomu retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zabudowanych poprzez: odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w granicach działek budowlanych w pierwszej kolejności do gruntu, utrzymanie maksymalnych powierzchni biologicznie czynnych w granicach działek budowlanych, minimalizowanie stosowania nawierzchni nieprzepuszczalnych,
- q) ochronie i restytucji obszarów mokradłowych, wodno-błotnych, oraz naturalnych zbiorników wodnych,
- r) budowie zbiorników małej retencji „Zaleszany I” i „Zaleszany II” w celu poprawy stosunków wodnych - na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania

przestrzennego” wskazano planowane zbiorniki małej retencji oznaczone zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,

- s) podczyszczaniu wód opadowych i roztopowych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ochrona powierzchni ziemi, powinna polegać na:

- a) realizacji inwestycji, szczególnie liniowych, w sposób najmniej wpływający na naturalną rzeźbę terenu, w tym wymagających tworzenia znacznych wykopów lub nasypów,
- b) uwzględnieniu naturalnej rzeźby terenu podczas realizacji zabudowy i jego zagospodarowania,
- c) ochronie naturalnych wzniesień i pagórków przed erozją poprzez utrzymanie istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- d) eliminacji nielegalnej eksploatacji surowców mineralnych, prowadzonej poza obszarami górniczymi ustanowionymi na podstawie przepisów odrębnych,
- e) rekultywacji terenów po zakończonej eksploatacji.

Ochrona gleb przed degradacją powinna polegać na:

- a) podejmowaniu tych samych działań w zakresie gospodarowania ściekami, wodami opadowymi i roztopowymi, nawozami i środkami ochrony roślin na terenach upraw rolnych, co przyjęto w stosunku do wód powierzchniowych i podziemnych, a ponadto:
 - ochronie gleb najwyższych klas bonitacyjnych i gruntów organicznych przed nadmierną i nieuzasadnioną zabudową,
 - ochronie trwałych użytków zielonych przed ich likwidacją i fragmentaryzacją,
 - wapnowaniu gleb zakwaszonych wskutek nadmiernego wykorzystywania w rolnictwie nawozów organicznych i sztucznych,
 - utrzymaniu ciągłości i drożności istniejących systemów melioracyjnych, z przebudową tych systemów w kierunku nawadniania gminy,
 - budowie obiektów małej retencji wodnej w celu poprawy warunków gruntowo-wodnych oraz nawadniania terenów narażonych na suszę.

Ochrona przyrody:

W granicach gminy Zaleszany istnieją obszary i obiekty objęte ochroną na mocy przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody. Są

- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020),
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055),
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005),
- drzewa uznane za pomniki przyrody (44 drzewa).

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020)

Został on ustanowiony na mocy Decyzji Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu

terenów mających znaczenie dla Wspólnoty i składających się na kontynentalny region biogeograficzny. Na terenie gminy Zaleszany obejmuje on centralną i północną część gminy.

Dla OZW Dolina Dolnego Sanu nie ustanowiono dotychczas planu zadań ochronnych. W chwili obecnej (stan na grudzień 2017 r.) plan zadań ochronnych dla ww. obszaru jest w trakcie opracowania w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (PZO bis) POIS.02.04.00-00-0193/16 na terenie województwa podkarpackiego”.

Zasady zagospodarowania terenów położonych w granicach OZW Dolina Dolnego Sanu określone są w przepisach odrębnych z zakresu ochrony przyrody, a po ustanowieniu planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru, również w wytycznych tegoż planu.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055)

Został on ustanowiony na mocy Decyzji Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty i składających się na kontynentalny region biogeograficzny. Na terenie gminy Zaleszany obejmuje on centralną i północną część gminy.

Dla OZW Dolina Dolnego Sanu nie ustanowiono dotychczas planu zadań ochronnych. W chwili obecnej (stan na grudzień 2017 r.) plan zadań ochronnych dla ww. obszaru jest w trakcie opracowania w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (PZO bis) POIS.02.04.00-00-0193/16 na terenie województwa podkarpackiego”.

Zasady zagospodarowania terenów położonych w granicach OZW Enklawy Puszczy Sandomierskiej określone są w przepisach odrębnych z zakresu ochrony przyrody, a po ustanowieniu planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru, również w wytycznych tegoż planu.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005)

Aktualne granice obszaru określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.07.179.1275). W obrębie gminy Zaleszany obejmuje on niewielki fragment łąk w rejonie południowo-zachodniej granicy gminy.

Dla SOO Puszcza Sandomierska nie ustanowiono dotychczas planu zadań ochronnych. Plan przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 4 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 został unieważniony wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 8 czerwca 2016 r., sygn. akt II SA/Rz 1110/15.

Zasady zagospodarowania terenów położonych w granicach SOO Puszcza Sandomierska określone są w przepisach odrębnych z zakresu ochrony przyrody, a po ustanowieniu planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru, również w wytycznych tegoż planu.

Pomniki przyrody:

Na terenie gminy Zaleszany znajduje się 20 pomników przyrody (w tym 4 grupy drzew). Zostały one ustanowione na mocy następujących aktów prawnych:

- Zarządzenia Nr 34 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Tarnobrzskiego Nr 1, poz. 2 z dnia 10.01.1989 r.),
- Rozporządzenia Nr 6 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 28.06.1991 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. U. Woj. Tarnobrzskiego Nr 9, poz. 187 z dnia 15.07.1991 r.),
- Rozporządzenia nr 2 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 4 marca 1997 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. U. Woj. Tarnobrzskiego Nr 5, poz. 41 z dnia 04.03.1997 r.).

W stosunku do pomników przyrody obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących w zakresie ochrony przyrody.

Lasy ochronne:

Na terenie gminy Zaleszany występują lasy ochronne, których status wynika z położenia w odległości mniejszej niż 10 kilometrów od granic administracyjnych miasta Stalowa Wola.

Na terenach lasów uznanych za ochronne wszelkie działania winny zmierzać do zachowania ich trwałości, poprzez:

- utrzymanie leśnego użytkowania terenów,
- utrzymanie dobrego stanu zdrowia i stanu sanitarnego drzewostanów,
- dążenie do odtwarzania zbiorowisk zgodnych z siedliskiem,
- dążenie do naturalnego odtwarzania lasu,
- ograniczenie do minimum regulacji stosunków wodnych.

Ochrona krajobrazu kulturowego gminy Zaleszany powinna polegać na:

- ochronie historycznie ukształtowanych układów ruralistycznych na terenie gminy, zwłaszcza w Zaleszanach i Zbydniowie, których obecne układy przestrzenne są powiązane z występującymi niegdyś na tych terenach zespołami dworsko-parkowymi. Działania powinny być ukierunkowane w szczególności na:
 - zachowanie historycznie ukształtowanej siatki ulic,
 - wyznaczanie terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk,
 - uwzględnianie przy podziałach wtórnych nieruchomości przyległych do wymienionych ulic, historycznych zasad wydzielenia nieruchomości i tradycyjnego sposobu rozmieszczania zabudowy na działkach budowlanych,
 - zachowanie historycznie ukształtowanych linii zabudowy,
 - utrzymanie istniejącej zabudowy noszącej cechy tradycyjnej architektury regionalnej i realizację nowej w nawiązaniu do tradycyjnej, w szczególności w zakresie: architektury budynków, gabarytów, kształtów dachów, kolorystyki pokryć dachowych i elewacji,
- ochronie obiektów zabytkowych przed dewastacją poprzez ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym i użytkowanie niezagrażające zachowanym wartościom kulturowym tych obiektów (np.: w przypadku zmiany sposobu użytkowania, prowadzonych remontach, przebudowach),

- ochronie ekspozycji szczególnie wartościowych obiektów, polegającej na zachowaniu lub przywróceniu widoku na dany obiekt lub zespół, w drodze odpowiedniego kształtowania jego przedpola,
- ochronie i utrzymaniu istniejącej zabudowy historycznej o wyraźnych cechach tradycyjnej architektury regionalnej, w tym drewnianych budynków mieszkalnych w miejscowości Zaleszany, które są elementem Szlaku Architektury Drewnianej (trasy IX tarnobrzESCO-niżańskiej),
- ochronie istniejących na terenie gminy: parków podworskich, kapliczek i krzyży przydrożnych, cmentarzy historycznych, pomnikowych drzew.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko mówi, że zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań przyjętych w projekcie *Studium* w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000.

W przypadku przedmiotowego *Studium* lokalizacja projektowanych funkcji wynika z konkretnych sugestii samorządu lokalnego, inwestorów i właścicieli poszczególnych nieruchomości. Z tego względu przedstawienie innych rozwiązań jest utrudnione. Większość funkcji została ustalona na podstawie istniejącego zagospodarowania lub na zasadzie kontynuacji funkcji.

Podczas wykonywania niniejszej *Prognozy* trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy nie wystąpiły, z uwagi na dostępność danych i materiałów dotyczących omawianego obszaru.

Reasumując rozwiązania zaproponowane w projektowanym dokumencie są najbardziej racjonalne, przyniosą najwięcej korzyści i jednocześnie będą w jak najmniejszym stopniu oddziaływać negatywnie na środowisko i najbliższe obszary chronione, w tym obszary sieci Natura 2000 oraz integralność sieci.

12. STRZESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany jest elementem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Rolą tego opracowania jest identyfikacja oddziaływań na środowisko przyrodnicze, zwłaszcza tych negatywnych, które mogą zachodzić w wyniku realizacji ustaleń projektu, a także uzasadnienie decyzji przestrzennych podjętych w omawianym *Studium*.

Podstawy prawne dla przeprowadzonego w *Prognozie* określenia skutków środowiskowych oraz oceny rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych i możliwości rozwiązań eliminujących negatywne oddziaływania na środowisko projektu *Studium* stanowią:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa z 27 kwietnia 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- a także Dyrektywy ustanowione na szczeblu międzynarodowym oraz wiele innych ustaw szczególnych i przepisów wykonawczych (wymienione w rozdziale 13).

Głównym celem *Prognozy* jest stwierdzenie czy i jakie przeobrażenia w środowisku nastąpią wraz z zagospodarowaniem terenu zgodnie z ustaleniami określonymi w projekcie *Studium*. Ważne jest, aby pamiętać, iż *Studium* nie stanowi ostatecznego obrazu opisywanego obszaru a jedynie zestaw zasad w oparciu, o które możliwe jest dokonanie nowego zagospodarowania.

Przy sporządzaniu *Prognozy* posłużono się metodami: indukcyjno-opisową, analogii środowiskowych oraz analiz kartograficznych.

Wpływ zmiany przeznaczenia terenów na stan środowiska i zagrożenie dla terenów chronionych przeanalizowano zgodnie z wymaganiami ustawowymi w kategoriach oddziaływań chwilowych i stałych, bezpośrednich i wtórnych, krótko-, średnio- i długoterminowych oraz pozytywnych i negatywnych. Wynikiem przedstawionej analizy są rozwiązania mające na celu zminimalizowanie potencjalnie negatywnych oddziaływań ustaleń *Studium* na środowisko przyrodnicze.

Dokument obecnie obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin został uchwalony w 2001 r. i jest częściowo nieaktualny. W związku z tym zaszła konieczność dostosowania jego ustaleń do nowych wymogów prawnych.

Celem *Studium* jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Dokument *Studium* jest podstawą koordynacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wszystkich decyzji i przedsięwzięć realizacyjnych samorządu w zakresie gospodarki przestrzennej gminy. W *Studium* uwzględniono zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Gmina Zaleszany to gmina wiejska położona w północnej części województwa podkarpackiego, w powiecie stalowowolskim. Jest jedną z pięciu gmin powiatu, wyróżniającą się na jego tle dużym udziałem użytków rolnych w całkowitej powierzchni gminy (ponad 72%), stosunkowo dobrymi glebami oraz większą gęstością zaludnienia i wyższym wskaźnikiem przedsiębiorczości.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski obszar gminy Zaleszany leży w obrębie mezoregionów: Równina Tarnobrzeska (512.45) i Dolina Dolnego Sanu (512.46). Pod względem geologicznym jest to obszar akumulacji rzecznej czwartorzędu (plejstocen-holocen). Na obszarze gminy wśród gleb przeważają gleby średnie należące do klasy IIIa, IIIb, IVa. Gleby te stanowią około 74 % ogólnej powierzchni gminy.

Sieć hydrograficzną gminy tworzą San, Łęg oraz mniejsze rzeki i potoki: Osa, Stary San i Sanna. Na około 80% powierzchni gminy występuje wysoki poziom wód gruntowych, stąd znaczne obszary są podmokłe. Teren gminy jest porozcinany wieloma mniejszymi ciekami i rowami melioracyjnymi.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” gmina Zaleszany położona jest w obrębie kilku jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), są to: Osa (RW200017219889), Dopływ spod Rozwadowa (RW20001722952), Stary San (RW20001722992), San od Rudni do ujścia (PLRW20002122999), Sanna (PLRW200017219898), Łęg od Murynia do ujścia (PLRW200019219899), Sokolniki (PLRW2000172198929), Wisła od Wisłoki do Sanu (PLRW20002121999). Gmina Zaleszany położona jest w zasięgu następujących Jednolitych Części Wód Podziemnych nr 119 (PLGW2000119) i nr 135 (PLGW2000135). Na obszarze gminy występuje zagrożenie powodziowe.

Klasyfikacja stref jakości powietrza zalicza gminę Zaleszany do strefy podkarpackiej.

Tereny otwarte na obszarze Gminy tworzą głównie pola uprawne, trwałe użytki zielone oraz lasy i zadrzewienia. Obszar gminy znajduje się w obrębie historycznej Puszczy Sandomierskiej, która do dnia dzisiejszego została w większości wylesiona. Jedynie w południowej części gminy znajdują się niewielkie kompleksy leśne, które są obecnie najbardziej na północ wysuniętymi fragmentami Puszczy Sandomierskiej. Środowiska przyrodnicze Puszczy na przestrzeni wieków przechodziło różne etapy przemian. Na obszarze gminy licznie reprezentowane są gatunki fauny, które podzielić możemy na: gatunki związane z dolinami rzecznyymi, gatunki leśne oraz przestrzeni otwartych. Wybitnym walorem jest występowanie puszczańskich elementów fauny. W lasach gminy znajdują schronienie zwierzęta łowne, które z uwagi na rzadkość występowania zostały umieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Są to m.in.: wilk, bóbr, orzeł bielik.

Ochroną prawną na terenie gminy Zaleszany objęte są: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005), Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020), Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055), pomniki przyrody.

Przez teren gminy przechodzą trzy korytarze ekologiczne, wchodzące w skład Południowo-Centralnego Korytarza Ekologicznego (KPdC) o randze paneuropejskiej: Puszcza Sandomierska – Lasy Janowskie (GKPd-7a), Dolina Sanu (KPd-2C) i Puszcza Sandomierska (GKPd-7).

Na terenie gminy znajdują się liczne zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podkarpackiego, do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz stanowiska archeologiczne.

Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, najczęściej parterowa. We wszystkich wsiach zachowana jest bardzo licznie historyczna zabudowa wiejskich gospodarstw. Reprezentuje ona typ domu mieszkalnego parterowego, murowanego z cegły, niekiedy otynkowanego, nakrytego wysokim dachem dwuspadowym z pokryciem dachówką ceramiczną, ze skromną, pozbawioną detali architektonicznych (niekiedy z ceglanyymi gzymsami) elewacją. Licznie zachowała się również drewniana zabudowa mieszkaniowa. Zabudowa na terenie gminy ma najczęściej układ kalenicowy.

W odniesieniu do terenu całej Gminy, potencjalne zmiany w środowisku, jakie będą zachodzić przy braku realizacji projektowanego dokumentu, związane będą z istniejącym zagospodarowaniem (układ komunikacyjny, tereny zurbanizowane, przemysł i inne) oraz formami użytkowania (użytkowanie rolnicze, gospodarka leśna i inne).

Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy Zaleszany to:

- utrzymanie ścisłych relacji funkcjonalno-przestrzennych z miastem Stalowa Wola, będącym odrębną jednostką administracyjną, mającym istotny wpływ na funkcjonowanie gminy i stanowiącym zaplecze usługowe w zakresie usług publicznych i komercyjnych oraz rynek pracy dla mieszkańców gminy Zaleszany,
- wzmocnienie roli miejscowości Zaleszany, Turbia i Pilchów jako podstawowych ośrodków usługowych gminy, przede wszystkim w zakresie usług administracji, usług publicznych oraz szeroko rozumianych usług komercyjnych,
- wzmacnianie roli miejscowości: Zaleszany, Zbydniów, Turbia i Pilchów w strukturach przestrzennych gminy jako głównych ośrodków osadniczych,
- dalszy rozwój struktur osadniczych w oparciu o istniejące jednostki osadnicze przy jednoczesnym dążeniu do skupiania zabudowy,
- dalszy rozwój przemysłu górniczego w oparciu o istniejące zasoby surowców naturalnych wraz z niezbędną infrastrukturą i zapleczem,

- realizacja zbiorników małej retencji „Zaleszany I” i „Zaleszany II” (zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego),
- utrzymanie rolniczego charakteru obszarów wiejskich gminy,
- stworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju wsi, m.in. poprzez rozwój agroturystyki, rolnictwa specjalistycznego oraz przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zachowanie istniejących kompleksów leśnych oraz dążenie do wyrównania granicy polno-leśnej,
- ochrona szczególnie wartościowych elementów krajobrazu kulturowego – obiektów i obszarów zabytkowych, zwłaszcza zespołów dworsko-parkowych i zabytkowych cmentarzy,
- ochrona szczególnie wartościowych obszarów i obiektów przyrodniczych, przede wszystkim obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody,
- utrzymanie ciągłości ekologicznej w obrębie korytarzy ekologicznych o randze paneuropejskiej (Puszcza Sandomierska-Lasy Janowskie i Puszcza Sandomierska) oraz lokalnej (zwłaszcza na terenach leśnych i w dolinach rzecznych w centralnej części gminy - w rejonie doliny Starego Sanu),
- rozwój przestrzenny gminy w oparciu o istniejący układ komunikacyjny, poprawa stanu technicznego istniejących dróg, poprawa dostępności komunikacyjnej gminy poprzez usprawnienie transportu zbiorowego,
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej (zwłaszcza sieci kanalizacji sanitarnej), propagowanie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

W celu realizacji głównych kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy Zaleszany, w Studium wskazuje się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN),
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MNU),
- tereny zabudowy zagrodowej (RM),
- tereny zabudowy usługowej (U),
- tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej (PU),
- tereny sportowo – rekreacyjne (US),
- tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni (PE),
- teren płyty lotniska sportowego (LT1),
- teren urządzeń lotniska sportowego (LT2),
- tereny infrastruktury technicznej (IT),
- tereny kolejowe (KK),
- tereny cmentarzy (ZC),
- tereny lasów i zadrzewień (LS),
- tereny wód powierzchniowych (WS1),
- tereny zieleni parkowej (ZP),

- tereny łąk i pastwisk (Ł),
- tereny rolne (R).

Większość terenów budowlanych została wyznaczona na zasadzie kontynuacji istniejącej w sąsiedztwie funkcji lub korekty granic.

W omawianym dokumencie uwzględniono szereg aktów prawnych ustanowionych na szczeblu międzynarodowym (konwencje), europejskim (dyrektywy) i krajowym (ustawy, rozporządzenia, polityki, strategie). Podstawowym celem ochrony środowiska, ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, jest ochrona zasobów środowiska. Gwarancją zachowania standardów jakości środowiska jest przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko.

W niniejszej *Prognozie* przeanalizowano oddziaływania ustaleń *Studium* dotyczące wprowadzonego przeznaczenia dla tych obszarów funkcjonalnych, są to oddziaływania:

a) pozytywne:

- rozwój infrastruktury wodno – kanalizacyjnej prowadzący do ograniczenie możliwości zanieczyszczenia wód i gleb,
- zachowanie istniejących lasów, wód otwartych i zieleni urządzonej,
- utrzymanie ochrony obszarów cennych przyrodniczo,
- zachowanie wartościowych siedlisk i flory na terenach podmokłych, w dolinach rzek i terenach leśnych,
- zachowanie walorów krajobrazu kulturowego
- poprawa jakości życia mieszkańców gminy,
- ustalenie kierunków rozwoju przestrzennego gminy;

b) negatywne:

- powstanie nowych źródeł zanieczyszczenia powietrza na obszarach wyznaczonych do zabudowy,
- wzrost emisji niskiej i wysokiej ze źródeł dostarczania ciepła,
- wzrost emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- wzrost ilości wytwarzanych ścieków bytowych, przemysłowych i deszczowych,
- wzrost ilości wytwarzanych odpadów komunalnych i przemysłowych,
- wzrost ryzyka poważnych awarii na terenach usługowo – przemysłowych oraz na terenach infrastruktury technicznej,
- możliwe wyłączenie części gleb z produkcji rolnej,
- likwidacja roślinności i siedlisk zwierząt na obszarach przeznaczonych do zabudowy.

W tabeli poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie oddziaływań poszczególnych funkcji:

- **(+)** – **pozytywne** – zauważalne pozytywne oddziaływanie, nie powodujące ilościowo istotnych zmian w środowisku;
- **(0)** – **neutralne** – całkowity brak wpływu lub wpływ nieznaczący - oddziaływanie nie powodujące odczuwalnych (mierzalnych) skutków w środowisku;

- **(-)** - **negatywne** - oddziaływanie zauważalne, powodujące odczuwalne skutki środowiskowe, lecz nie powodujące przekroczeń standardów, istotnych zmian ilościowych i jakościowych, możliwe do ograniczenia.

Tabela 13. Podsumowanie oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska

Oddziaływanie na:	tereny mieszkaniowe	tereny usługowe	teren infrastruktury technicznej i komunikacyjnej	tereny powierzchniowej eksploatacji kopalnin	tereny lasów i zieleni	tereny rolne	tereny wód powierzchniowych
cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszaru Natura 2000	0	0	0	0	0	0	0
rośliny zwierzęta różnorodność biologiczną	-	-	-	+/-	+/-	+/-	+/-
życie i zdrowie ludzi	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+/-	+/-
wody	+/-	+/-	+/-	-	+	+	+
powietrze klimat	+/-	+/-	+/-	-	+	+	+
powierzchnię ziemi gleby zasoby naturalne	-	-	-	-	+	+	+
krajobraz	+	+	+	-	+	+	+
zabytki dobra materialne	+	+	+	+	+	+	+

Należy zapobiegać i ograniczać negatywne oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu stosując wszelkie dostępne sposoby, m.in.: zastosowanie proekologicznych technologii, odpowiedni dobór lokalizacji i parametrów technicznych, dbałość o stan techniczny maszyn i urządzeń itp. Dokładne środki techniczne, technologiczne i organizacyjne oraz rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska należy przedstawić na etapie oceny oddziaływania na środowisko dla konkretnych przedsięwzięć.

Rozwiązania zaproponowane w projektowanym dokumencie są najbardziej racjonalne, przyniosą najwięcej korzyści i jednocześnie będą w jak najmniejszym stopniu oddziaływać negatywnie na środowisko i obszary Natura 2000. Wyznaczone funkcje i wybrane lokalizacje zapewniają możliwość ochrony trwałości podstawowych procesów przyrodniczych oraz warunków odnawialności zasobów środowiska.

13. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

Publikacje:

1. Bank Danych Lokalnych, GUS.
2. Bednarek R. (red.), Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w planowaniu przestrzennym, Poznań, 2012.
3. Engel J. Natura 2000 w ocenach oddziaływania przedsięwzięć na środowisko – Warszawa 2009.
4. Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7.
5. Kistowski M., Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych, Warszawa 2009.
6. Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000.
7. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zaleszany na lata 2016-2025, Future Green Innovations S.A., Kraków 2016.
8. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Zaleszany – 2018.
9. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Zaleszany, AT Group S.A., 2015.
10. Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2016 - 2025, załącznik do Uchwały Nr XVI/176/2016 Rady Gminy w Zaleszanych z dnia 26 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2016-2025.
11. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaleszany przyjęte uchwałą Nr XXV/240/01 Rady Gminy Zaleszany z dnia 18 września 2001 r. z późn. zm.
12. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z dnia 28 listopada 2016 r.).
13. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, Załącznik nr 1 do uchwały Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r., Rzeszów, 2002.
14. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, Załącznik nr 1 do uchwały Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r., Rzeszów, 2018.
15. Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu przyjęty uchwałą nr XXXIII/608/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 kwietnia 2013 r.
16. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013-2015 r., Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów 2016.
17. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2017 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Rzeszów 2018.
18. Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport za rok 2016, WIOŚ Rzeszów, 2017.
19. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020, Załącznik nr 1 do uchwały Nr XXXVII/697/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 26 sierpnia 2013 r.

20. Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa, 2000.
21. Natura 2000 – Standardowy Formularz Danych dla Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Sandomierska (PLB180005).
22. Natura 2000 – Standardowy Formularz Danych dla Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055).
23. Natura 2000 – Standardowy Formularz Danych dla Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Dolnego Sanu (PLH180020).

Akty prawne:

1. Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów dla środowiska (Dz. Urz. WE L 197 z dnia 21 lipca 2001 r.), tzw. Dyrektywa SEA.
2. Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska (Dz. Urz. WE L 156 z dnia 25 czerwca 2003 r.).
3. Dyrektywa 2003/35/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE.
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy.
6. Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony naturalnych siedlisk oraz dzikich zwierząt i roślin.
7. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.
8. Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 2129).
9. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1161).
10. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 799).
11. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2018 poz. 2268).
12. Ustawa z 27 kwietnia 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. 2018 r. poz. 1945).
13. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 2067).
14. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1614).
15. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 2081).

16. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 2126 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 992 z późn. zm.).
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.).
19. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity Dz. U. 2016 r. poz. 71).
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183).
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408).
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409).
23. Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2014, poz. 1713).
24. Europejska Konwencja Krajobrazowa-Florencja 2000.
25. Konwencji Berneńskiej o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz siedlisk.
26. Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza, jako środowisko życiowe ptactwa wodnego – Ramsar 1971.
27. Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście, transgranicznym z 1991 r. (Konwencja z Espoo).
28. Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt - Bonn 1979 r.
29. Konwencja o różnorodności biologicznej z 1992 r.
30. Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań – 2003.

Strony internetowe:

1. www.geoportal.gov.pl
2. www.imgw.pl
3. www.mos.gov.pl/natura2000.
4. www.mrr.gov.pl
5. www.natura2000.gdos.gov.pl
6. www.pgi.gov.pl
7. www.stat.gov.pl
8. <http://mjwp.gios.gov.pl/mapa>
9. <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>
10. www.zaleszany.pl